

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse õppekava

Kadri Külaots

**Nädalalehe ajakirjanike tööruitiinid ning stress Eesti Ekspressi ja
Maalehe näitel**

Magistritöö

Juhendaja: Signe Ivask MA

Tartu 2017

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Teooria	7
1.1. Üldisemalt nädalalehtedest	7
1.2. Eesti ajalehtede süsteemid ja lugejaskond	7
1.1.1. Ülevaade Eesti nädalalehtedest ja nende töötajaskonnast	7
1.3. Valimi väljaannete eripärad	9
1.3.1. Maalehe ja Eesti Ekspressi teemade olemus	9
1.3.2. Uuriv ajakirjandus	9
1.3.3. Nädalalehtede lugude eripära	12
1.4. Ajakirjaniku töö ja seda mõjutavad tegurid	13
1.4.1. Sotsiaalmeedia nädalalehe ajakirjaniku töös	13
1.4.2. Suhted allikatega ja lugejatega	14
1.5. Tööga rahulolu	16
1.6. Stress	18
1.6.1. Tähtjad ja nende mõju	22
1.7. Ajakirjaniku toetamine	23
1.7.1. Meeskonnatöö ja sotsiaalne toetus	23
2. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused	25
3. Valim ja meetod	26
3.1. Valim	27
3.2. Uurimismeetodid	28
3.2.1. Päevik	28
3.2.2. Kontentanalüüs	30
3.2.3. Struktureeritud intervjuu	32
4. Tulemused	34
4.1. Uuringus osalenud ajakirjanike tööruutiinid	34

4.1.1.	Eesti Ekspressi ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 5 – 10 aastat, reporter (edaspidi töös EE510)	34
4.1.2.	Eesti Ekspressi ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 10 – 15 aastat, reporter (edaspidi töös EE1015)	42
4.1.3.	Maalehe ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 10 – 15 aastat, reporter (edaspidi töös ML1015).....	46
4.1.4.	Maalehe ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 5 – 10 aastat, reporter (edaspidi töös ML510).....	52
4.1.5.	Maalehe ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 25 – 30 aastat, reporter (edaspidi töös ML2530).....	57
4.2.	Maalehe ja Eesti Ekspressi reporterite töö eripära.....	60
4.2.1.	Maalehe ajakirjanike töö	60
4.2.2.	Eesti Ekspressi ajakirjanike töö	62
4.2.3.	Tähtaeg ja ajaplaneerimine	63
4.2.4.	Töötamine toimetuses.....	67
4.2.5.	Avatud toimetus.....	68
4.3.	Reporteritöö ja kirjutamine	69
4.3.1.	Lugude tegemise spetsiifika	69
4.3.2.	Konfliktse looga kaasnev vastutus	70
4.3.3.	Suhtlus allikatega.....	71
4.3.4.	Suhtlemine kunagiste allikatega	72
4.3.5.	Reporteritöö ja looga tegelemine.....	73
4.3.6.	Veebilugude tegemine nädalalehes	74
4.3.7.	Sotsiaalmeedia osa nädalalehe ajakirjaniku töös.....	75
5.	Järeldused ja diskussioon	77
5.1.	Missugused on nädalalehe ajakirjaniku töö eripärad?	77
5.2.	Kui ajamahukas on nädalalehe ajakirjaniku töö?	78
5.3.	Kas ja kuivõrd sisaldab nädalalehe ajakirjaniku töö stressi?	81

5.4. Millised faktorid tingivad stressi?.....	83
5.5. Kuidas mõjutab nädalalehe ajakirjanikke tähtaeg?.....	84
Edasised uurimisvõimalused	86
Kokkuvõte	87
Summary	89
Kasutatud kirjandus	92
Lisa 1: Tabelid	96
Tabel 1: Eesti Ekspressi ja Maalehe paberväljaandes ilmunud lood	96
Tabel 2: Eesti Ekspressi ja Maalehe veebis ilmunud lood.....	97
Tabel 3: Eesti Ekspressi ajakirjaniku tehtud raadiosaated ehk <i>Podcast'id</i>	98
Tabel 4: Eesti Ekspressi <i>Facebook Live</i> videod	98
Lisa 2: Intervjuu kava.....	99
Töömaht.....	99
Stressorid (sh tähtaeg).....	99
Veeb ja muud ajakirjanduslikud tegevused	99

Sissejuhatus

Käesoleva magistritöö eesmärk on uurida Eesti Ekspressis ja Maalehes töötavate ajakirjanike töö eripärasid. Seni on Tartu Ülikoolis peamiselt tähelepanu pööratud päevalehtedele ning antud teemal pole seni uurimistöid tehtud. Sellest tingituna on oluline uurida nädalalehe ajakirjanik tööruutiine.

Eesti Ekspress on uuriva ajakirjandusega tegelev nädalaleht ning seepärast on ajakirjanduslike lugude tegemine teistsugune. Uuriv ajakirjandus toetub võimuesindajate moraalsetele ja legaalsetele üleastumistele ning nõuab ajakirjanikult suuremahulist reporteritööd, teemas süvitsi minemist ning lugude tegemine on ajamahukam (Stetka ja Örnebring, 2013: 415). Lood on oma olemuselt kõvad. Järgnevalt toongi välja, mida tähendab mõiste „kõva uudis“. Kõva uudis baseerub täpsetele detailidele ja otsestele ning kaudsetele tsitaatidele, mis tähendab ajakirjaniku jaoks suuremat analüüsi, taustauuringut ja reporteritööd (Keeble, 2001: 95; Lehman-Wilzig ja Seletzky, 2010: 43). Kuna tavaliselt on kõvad uudised konfliktset laadi, siis halva tähendusega uudis müüb rohkem ja on ajakirjaniku jaoks hea uudis.

Maaleht on põllumajanduse kajastamisele orienteeritud nädalaleht, mis sisaldab uudislugusid, mis omakorda sisaldavad olemusloolikke elemente. Maalehe lood on pigem pehmema sisuga. Pehme uudise puhul on uudislik element tugev ja prominentne, kuid kajastus leebem. Suures osas keskendub detailsetele faktidele ning tsitaatidele, kuid kirjutamine on vabam, pigem kirjeldamine (Keeble, 2001: 95).

Eestis ilmub peale Eesti Ekspressi ja Maalehe veel teisi nädalalehti nagu näiteks Õpetajate leht, Sirp, Arter, Maa elu, Laupäevaleht LP ning Raplamaa sõnumid. Kuigi nii Maaleht kui ka Eesti Ekspress kuuluvad samasse meedia kontserni, Ekspress Gruppi, valisin nad valimisse, sest nende kaudu saab rääkida konkreetsetest ajakirjanduslikest toimetusest. See tähendab, et antud väljaanded ei kasuta vabakutselisi ajakirjanikke ehk neil on omaette toimetused ning ajakirjanikud teevad väga harva lugusid ka päevalehtedesse nagu seda teevad tihedamalt Postimehe lisaleht Arter ja Eesti Päevalehe Laupäevaleht LP.

Nädalalehtede ajakirjanike puhul, kel on tähtaeg kord nädalas, pakub mulle huvi, missugused on nende tööruutiinid. Mind huvitab, kas nende töö on ajamahukas ning kuivõrd tunnetavad nad stressi ja mis üldse võib stressi tekitada. Seepärast keskendun oma töö teooria osas lisaks nädalalehtede tööruutiinidele ka stressile.

Uurivat ajakirjandust on varasemalt Tartu Ülikoolis uurinud 2016. aastal Kadri Salamäe oma bakalaureusetöö „Uuriva ajakirjanduse, kollase ajakirjanduse ning skandaali tunnused Bonniereri preemia võidutöödes aastatel 2005 – 2015“.

Maalehte on varasemalt Tartu Ülikoolis uurinud Timo Teder oma 2015. aasta bakalaureusetöös „Maaleht.ee potentsiaalsed arengusuunad“, mis on kaudselt seotud käesoleva tööga. Minu töö keskendub pigem Maalehe paberväljaandele. Maalehe kohta on tehtud teisi töid (vt Malmi, 2010; Piigli, 2007), kuid need ei puuduta minu tööd.

Nädalalehte Eesti Ekspressi on Tartu Ülikoolis varasemalt uurinud 2016. aastal Allan Rajavee oma bakalaureusetöös „Hea ajakirjandus praktika järgimine ajakirjanduspreemiale nomineeritud ajakirjanike poolt aastatel 2005 kuni 2015“. 2011. aastal Laura Mallene oma bakalaureusetöös „Ajakirjanduslikud osaluseksperimendid ajalehes Eesti Ekspress 1989 – 2010“. Eesti Ekspressi kohta on tehtud ka teisi töid (vt, Malmi, 2010; Silts, 2005; Sokk, 2007; Tonka, 2006; Ulejev, 2008), kuid nendes pole uuritud ajakirjanike tööruutine.

Antud töös kasutan mõistetena ka „sotsiaalset toetust“ ja „tööga rahulolu“. Sotsiaalne toetus on verbaalne ja mitteverbaalne suhtlus vastuvõtja ning edastaja vahel, mis aitab vähendada ebakindlust situatsiooni, enese ja teiste suhtes. Sotsiaalne toetus võib olla emotsionaalne (keegi mõistab, kuulab probleeme ja kaebusi ning aitab neid lahendada), informatsiooniline (keegi annab nõu ning informatsiooni) või instrumentaalne (keegi toetab ja aitab, et töö saaks tehtud) (Collins, Hislop ja Cartwright, 2016: 162).

Tööga rahulolu hõlmab tööga seotud kombineeritud kogemusi, mis mõjutavad üksikisiku väärtusi, ideaale ja uskumusi. Tööga rahulolu tingivad töö olemus, füüsiline töökeskkond, stiimulid, rahalised preemiad, suhted kolleegide ja juhtidega ning kohanemine organisatsiooni kultuuriga ja personaalne areng organisatsioonis (Xiaoming, George ja Cong, 2013: 74).

Antud töö „Valimi ja meetodi“ peatükis kirjeldan kombineeritud meetodeid, mida olen uurimistöös kasutanud. Töö teises pooles esitan päevikutest, kontentanalüüsist ja intervjuudest saadud andmete põhjal tulemused, mida analüüsin „Järelduste ja diskussiooni“ peatükis.

1. Teooria

Käesoleva töö teooria osas keskendun nädalalehtedele ning nädalalehe töö eripäradele. Kuna valimis on Eesti Ekspressi ajakirjanikud, siis keskendun töös ka uurivale ajakirjandusele, sest selle olemusel on mõju töövõtetele ja – rutiinidele, näiteks on uuriva ajakirjanduse töökorraldus väga töömahukas. Samuti, kuna nädalalehtedes on tähtaeg kord nädalas, siis on oluline uurida tegureid, mis tekitavad nädalalehe töös pinget. Seepärast käsitlen teooria osas ka stressi.

1.1. Üldisemalt nädalalehtedest

Coulson, Lacy ja Wilson (2001: 16) märgivad oma 2001. aastal tehtud uurimuses, et päevalehti on uuritud ja kirjeldatud palju, kuid nädalalehtede tööstuse kohta pole avaldatud uurimusi. Inimesed on huvitatud nädalalehtede lugemisest. Samuti on tõendeid, et nädalalehed ja päevalehed võistlevad lugejate pärast. Muutused ajalehe tööstuses on teinud nädalalehed ihaldatuks omandiks. Päevalehtede ettevõtted näevad nädalalehti viisina, kuidas suurendada oma turgu. Paljud turud ei toeta päevalehti. Nädalalehed levivad äärelinnades, kus päevalehtedel pole nii suurt mõju (Coulson, Lacy ja Wilson, 2001: 16).

Ajaloolased arvavad, et nädalalehed on ebaprofessionaalsed ja ei vääri tunnustust. Kriitikud nimetavad nädalalehti rohujuure ajakirjanduseks, riigi meediaks, maakalikuks pressiks või kogukonna ajakirjanduseks ehk väiksemaks ja ebakvaliteetsemaks versiooniks päevalehtedest (Garfrerick, 2010: 151).

1.2. Eesti ajalehtede süsteemid ja lugejaskond

1.1.1. Ülevaade Eesti nädalalehtedest ja nende töötajaskonnast

Selle osa mõte on tutvustada Eesti nädalalehtede olukorda erinevatel aastatel ning näidata, kuidas on muutunud ajakirjanike, tõenäosuslike lugejate ja paberväljaannete arv ning tiraažid. See osa peegeldab paberväljaannete olukorda Eestis.

2004. aastal oli Eestis 31 nädalalehte, 13 päevalehte, 13 kaks-kolm korda nädalas ilmuvat lehte. 20 üleriigilist ja 37 kohalikku lehte. Eraomandis oli 55 lehte ja riiklikus omandis olevaid lehti oli kaks (Vihalemm ja Kõuts, 2004: 63). Eesti Ajalehtede Liidu koduleheküljel olevate andmete põhjal oli Eestis 2017. aasta aprillis seitse nädalalehte, neli päevalehte, 20 kohalikku lehte (Eesti Ajalehtede Liidu kodulehekülg, 2017). Teisalt pean märkima, et tegelikult on nädalalehti rohkem, sest näiteks polnud Eesti Ajalehtede Liidu koduleheküljel märgitud Sirpi ja Raplamaa sõnumeid. Välja olid toodud Eesti Ajakirjanike Liidu liikmeslehed.

2012. aastal oli üleriiklike päevalehtede ajakirjanikke 374 ja üleriiklike nädalalehtede ajakirjanikke 293. Kokku 667 ajakirjanikku (Eesti Ajalehtede Liidu kodulehekülg, 2012). Eestis oli 2016. aastal üleriiklikes päeva- ja nädalalehtedes 533 ajakirjanikku (Eesti Ajalehtede Liidu kodulehekülg, 2016).

1990. aasta jaanuaris oli Maalehe tiraaž 219 000 ja Eesti Ekspressil 50 000. 2004. aasta veebruaris oli Maalehe tiraaž 44 300 ja Eesti Ekspressil 43 600 (Vihalemm ja Juha, 2004: 307). 2013. aasta jaanuaris oli Maalehe tiraaž 52 500 ja Eesti Ekspressil 30 400 (Vihalemm, 2013).

2003. aasta kevadel oli tõenäolisi Maalehe lugejaid 171 000 ja Eesti Ekspressil 142 000. Päevalehtedest Postimehel 256 000 ja Eesti Päevalehel 145 000 tõenäolist lugejat (Vihalemm ja Juha, 2004: 310). 2012. aasta esimesel kvartalil oli tõenäolisi Maalehe lugejaid 129 000 ja Eesti Ekspressil 91 000. Päevalehtedest Postimehel 191 000 ja Eesti Päevalehel 82 000 tõenäolist lugejat (Vihalemm, 2013).

2003. aastal lugesid Eesti Ekspressi pigem 20-29-aastased kõrgharidusega mehed. Maalehte lugesid pigem alla keskharidusega naised vanuses 60 – 74 (Vihalemm ja Juha, 2004: 315).

Väljatoodud statistika näitab, et kuigi 2013. aastal Maalehe tiraaž tõusis, siis pigem on ajakirjanike, tõenäosuslike lugejate ja paberväljaannete arv ning tiraažid aja jooksul vähenenud. See tähendab, et traditsioonilise meedia tarbimine langeb aastatega ning seetõttu võib väheneda ka nende roll Eesti meediaturul ning omakorda kahaneda mõju avalikkusele. Mida vähem on lugejaid, seda vähem on reklaamipakkujaid ehk raha teha kvaliteetset ajakirjandust.

1.3. Valimi väljaannete eripärad

1.3.1. Maalehe ja Eesti Ekspressi teemade olemus

Antud töös uurin Maalehe ja Eesti Ekspressi ajakirjanikke. Mõlemad nädalalehed kuuluvad kontserni Ekspress Grupp. Maaleht on põllumajandust kajastav nišileht kindlale lugejale, sisaldades pigem pehmema loomuga lugusid. Pehme loomuga uudis ei vaja kohest avaldamist, sest sel puudub informatiivne väärtus ja pigem on olemusloolik. Pehme uudis sisaldab inimestele huvipakkuvaid lugusid, ebatavalisi juhtumeid, trende, persoone ja elustiili. Pehmed uudised meelelahutavad ja võivad tekitada lugejates erinevaid emotsioone (nuttu, naeru, armastust ja viha) (North, 2016: 357).

Eesti Ekspressi peetakse ennekõike uuriva ajakirjanduse väljaandeks, mis sisaldab ka pehmemaid olemuslugusid. Eesti Ekspressi suurem osa kajastatavaid teemasid on pigem konfliktised ja olemuselt kõvad. Kõvad uudised sisaldavad kindlaid fakte toimunud sündmustest ja keskenduvad tõsistele ning olulistele teemadele, näiteks poliitikas, majanduses ja kuritegevuses, mis pakuvad huvi avalikkusele. Toimetustes on kõvad uudised kõige ihaldatum ajakirjanduses kirjutatavate teemade tüüp (Lehman-Wilzig ja Seletzky, 2010: 43). Kõva olemusega uudised tähendavad ka suuremat analüüsi, taustauuringut ja reporteritööd (North, 2016: 356 – 357).

1.3.2. Uuriv ajakirjandus

Antud töös uurin Eesti Ekspressi ajakirjanikke, kes tegelevad uuriva ajakirjandusega. Sellest tingituna on oluline kaardistada uuriva ajakirjanduse olemus. Nagu varasemalt mainisin, on sel omapärad, mis mõjutavad tööruutine.

Uurivad ajakirjanikud kulutavad rohkem aega taustainformatsiooni kogumisele, uurides teemat sügavuti, ulatuslikult ja kontekstuaalselt (Edwards, 2016: 5). See on uurimine, mida ajakirjanikud naudivad, sest see võib viia innovaatilise loo tegemiseni, mis on inspireeriv. Ajakirjanikud võivad kasutada ka raamatukogusid ning arhiive, kõige uuemate ja innovaatilisemate ajakirjanduslike vormide kõrval (ibid).

Uurivas ajakirjanduses läheb suurem aeg planeerimisele ja taustainformatsiooni leidmisele. Kui esmane uurimine on tehtud, siis peab saadud informatsiooni analüüsima. See on koht,

kus ajakirjanik peab otsustama, missuguseid ideid ja teemasid ta kasutab ning mis on kogutud materjali mõte (Weaver, Beam, Brownlee, Voakes ja Wilhoit, 2007: 88). Teisalt, kuna nädalalehtede ajakirjanike töö nõuab palju uurimist ning mahukate andmete läbitöötamist, siis võivad ajakirjanikud suure hulga materjali sees ära eksida (ibid). Organisatsioonides, kus on oluline hoida töötajate moraal kõrge ja toota kvaliteetseid lugusid, seal saavad ajakirjanikud regulaarselt tagasisidet oma töö kohta juhilt (*supervisor*) (ibid). Tagasiside aitab ajakirjanikel paremini aru saada näiteks sellest, mis on loos puudu, missuguseid fakte peab esile tõstma, et lugu oleks põnev ning arusaadav. Samuti motiveerib toetamine töötajat kvaliteetsemaid lugusid tegema.

Teema valimine on üks olulisemaid aspekte uurivas ajakirjanduses. Õige teema valimine ei tähenda ajakirjaniku jaoks ainult professionaalset rahuldust, vaid ta peab ka oma lugejat teadma (Benjaminson ja Anderson, 1990: 14 – 15). Pole oluline, kui hästi uuriv ajakirjanik oma tööd teeb, kui teema on igav ja mitteoluline, siis on ka lugu igav ning mitteoluline (ibid).

Alati peaks olema võimalus eelnevalt analüüsida, kas kogutud informatsioon on kasulik ning toob edu (Edwards, 2016: 6). Kas vajalik informatsioon on olemas? Kas teema on veel oluline? Kas on veel vaja teha tööd või on tulnud välja parem vaatenurk? (ibid). Selles situatsioonis võib juhtuda, et ajakirjanik otsustab teema hüljata, näiteks kui ta ei saanud olulist informatsiooni (ibid). Samas, kui uurimisprotsess on läbi ja informatsioon on kompleksne, siis algab loo kirjutamine ning toimetamine (ibid).

Uuriva ajakirjandusega tegelev reporter kulutab sadu tunde uurimiseks, kuid uuritu kirja panemine võib võtta ainult kolm-neli tundi (Benjaminson ja Anderson, 1990: 151). Paljastamist vajav materjal, täpsemalt informatsioon, mida tahtlikult varjatakse, vajab kindla karakteriga ajakirjanikku: peamiselt tähendab see ülimat kannatlikkust ning ka seda, et ajakirjanikul on suur huvi ehk tal on põnev kirjutada uurivaid lugusid, samuti on neil usku inimestesse (Benjaminson ja Anderson, 1990: 3). Uurivad ajakirjanikud on arvamusel, et lugejad võtavad neid kui abilisi ehk ajakirjanik on see, kes töötab avalikkuse huvide eest (ibid).

Veel üks nüanss, mis eristab uurivat ajakirjanikku ja teisi reportereid, on tahe uurida sügavuti (Benjaminson ja Anderson, 1990: 4). Uurimist vajav teema tähendab ajakirjaniku jaoks mitmeid nädalaid „tolmuseid“ materjale läbi vaadates (ibid). Väljakutseks on ajakirjanikele keerulised skeemid, sest materjale peab mitmeid nädalaid lahti harutama ehk, mida

keerulisem on uurimine, seda enam sisaldab see erinevaid skeeme ning tarku inimesi või organisatsioone, kes üritavad informatsiooni varjata (ibid).

Uuriv ajakirjandus tegeleb näiteks mõnel määral avaliku sfääri ametnikega – korrumpeerunud poliitikutega, korporatsioonidega, poliitiliste organisatsioonidega ning kohalike omavalitsustega (Benjaminson ja Anderson, 1990: 5). Üsna sageli kajastavad nad lugusid finantspettustest (ibid). Kuna seesuguste lugude allikateks on mõjuvõimsad inimesed või organisatsioonid peavad ajakirjanikud hoolikalt kinni pidama seadustest ja ajakirjanduse eetikast (Harcup, 2009: 105).

Uuriva ajakirjanduse eesmärk on tuua korruptsiooni juhtumid, silmakirjalikkus ning seaduste rikkumine avalikkuse ette (Benjaminson ja Anderson, 1990: 6). Samuti erineb uuriv ajakirjandus teistest ajakirjanduse liikidest selle poolest, et see sisaldab omapärast uurimist, sest üsna tihti üritavad allikad informatsiooni varjata (Harcup, 2009: 101).

Teisalt pole allikad ainsad, kellel võib loo avaldamisega kahjud kaasneda, paljud uurivad ajakirjanikud saavad kriitikat sõpradelt, perekonnalt ja allikatelt; ajakirjanikke süüdistatakse sensatsiooni vajaduse tõttu, kallutatuses ja vastutustundetuses (Benjaminson ja Anderson, 1990: 7). Uuriva ajakirjaniku töös tuleb ette olukordi, kus lugu mõjutab allikat negatiivselt (ibid). Allika reputatsioon langeb, mille tõttu võib kaasneda majanduslik kahju. Samuti võib allikat oodata ees vanglakaristus (Edwards, 2016: 354).

Ka võivad allikad saada närvivapustuse ja näiteks teha enesetapu, peale sellist kogemust, isegi staažikad ajakirjanikud hakkavad kahtlema oma motiivides, meetodites ja sobivuses teiste üle otsustada (Benjaminson ja Anderson, 1990: 7). Valusad õppetunnid tulevad ajakirjanike jaoks, kas teiste või enda kirjutatud lugude põhjal. Mõned ajakirjanikud on mõistetud süüdi ning sattunud vangi kirjutatud lugude, informatsiooni kogumise või kohtuniku küsimustele mittevastamise tõttu (ibid).

Kõige suurem probleem, mis kaasneb uuriva ajakirjandusega, on igapäevased otsused ja kaalumised, kas teemad on uudisväärtuslikud, missugused faktid tuleb esitada, kas tegevused on tõesti ebaeetilised või illegaalsed ning mis perspektiivist tuleb fakte esitada (Benjaminson ja Anderson, 1990: 12). Oluliste lugude juures arutavad probleeme koos reporteritega toimetajad. Vahel peavad ajakirjanikud oma ego alla suruma ja otsima paremat vaatenurka, kuid kui looga seotud raskused on ületatud on ajakirjanikud lõppkokkuvõttes oma tööga rahul (ibid).

Enamik uurivast ajakirjandusest ei tee dramaatilist kahju, vaid ajakirjanikud otsivad Facebookist informatsiooni allikate kohta, helistavad inimestele ja suurem osa ajast läheb dokumentide või andmebaaside läbivaatamiseks (Harcup, 2009: 101). Teisalt on ajakirjanikule kahju tekitamine võimalik või isegi vägivalla oht, kuid suurem oht loole ja teemale on Suurbritannias juriidilised ja ärilised piirangud ning ajanappus, mis võivad tekitada olukorra, kus teema jääb kajastamata (ibid). Uuriv ajakirjandus nõuab ajakirjanikult enesekindlust ja professionaalsust. Nad ei ole detektiivid, vaid olukorra kirjeldajad (ibid).

1.3.3. Nädalalehtede lugude eripära

Nädalalehed mängivad olulist rolli ühiskonna sotsialiseerumises (Winford, 1978: 135). Samuti saab täheldada, et nädalalehtede ajakirjanikud on kajastavate teemadega n-ö lähemal kui päevalehe ajakirjanikud (ibid). See tähendab, et nädalehe ajakirjanikud kajastavad teemasid, mis on olulised ühiskonnale tervikult.

Uuring (Gibbs, 2003: 592) näitas, et Ameerika Ühendriikide Havai osariigis asuva Honolulu nädalalehe ajakirjanikud tunnevad, et nende töö aitab kaasa sotsiaalsetele muutustele. Nädalalehe toimetuses on suurepärased toimetajad ja uurivad ajakirjanikud. Nädalalehe ajakirjanikud teevad iseäraseid lugusid ja intervjuusid, kajastavad kohalikku kultuurielu, kunsti ja meelelahutust (ibid). Honolulu nädalalehe toimetaja toob välja, et nädalalehed võrreldes päevalehtedega on loomingulisemad ja ajakirjanikud teevad rohkem subjektiivseid lugusid, mis on kirglikud ning inimestele lähemal (ibid). Toimetaja sõnul saab Honolulu nädalaleht kajastada seda, mis on oluline, sest leht ei kuulu suure organisatsiooni alla (ibid). Neil on vabadus kajastada seda, mida nad soovivad ning lood on teistsugusema perspektiiviga kui päevalehtede omad. Näiteks saavad nad kajastada seda, mis Havail tegelikult toimub, sest päevalehtede sisu sõltub suures osas omanikust (ibid).

Samas kui võrrelda nädalalehti päevalehtedega, siis sündmused toimuvad tavaliselt ettearvamatult ning päevalehtedel on paremad võimalused, et uudiste tempoga kaasas käia (Santos, 1991: 7). Nädalalehtede puhul on see raskendatud, sest mitmeid päevi hiljem pole mõtet uudist avaldada. See tähendab, et nädalalehe ajakirjanikud peavad otsima uue vaatenurga või perspektiivi (ibid). Nädalalehtede puhul saavad ajakirjanikud teema või sündmuse kohalikustada (ibid). Samas, kuna nädalalehed ei saa käia n-ö sündmustega kaasas, siis nädalehe ajakirjanikud tegelevad teemadega, millel pole ajalist survet (ibid).

Samuti spetsialiseeruvad nädalalehed teatud valdkondadele nagu näiteks Eesti nädalaleht Maaleht, mis kajastab teemasid põllumajandusest.

1.4. Ajakirjaniku töö ja seda mõjutavad tegurid

1.4.1. Sotsiaalmeedia nädalalehe ajakirjaniku töös

Sotsiaalmeedia osa ajalehtede toimetustes on muutnud tööruutiine ja kultuuri. Üha enam kasutavad ajakirjanikud sotsiaalmeediat professionaalse ajakirjandusliku töö tegemiseks, et suhelda allikatega, leida teemasid ja olemaks kursis uudiste trendidega. Sotsiaalmeedia kaudu informatsiooni edastamine aitab luua mitmeid reaalsusi (Jordaan, 2013: 28-30). Sotsiaalmeedia kasutamine aitab ajakirjanikel paremini aru saada avalikkuse ootustest ja millest lugejad on huvitatud (ibid). Mõned ajakirjanikud arvavad, et sotsiaalmeedia kasutamine on aja ja ressursside raiskamine, sest näiteks *Facebook*'ist ei saa vajalikku informatsiooni artiklite tegemiseks (ibid).

Sotsiaalmeedial on ajakirjaniku ning allika suhetes oluline roll, sest sotsiaalmeedia võimaldab ajakirjanikel allikatega suhelda ning arendada suhteid inimeste ja organisatsioonidega. Mõned ajakirjanikud arvavad, et *Facebooki*'is allikad on paremini kontrollitavad ja selle tõttu ka usutatavamad (Jordaan, 2013: 31). Ajakirjanikud saavad vaadata inimeste ja organisatsioonide profile ning sealt on võimalik leida vajalikku informatsiooni ettevõtete, huvigruppide ja inimeste kohta.

Lisaks ajakirjaniku ja allika suhetele mõjutab sotsiaalmeedia ka uudiste struktuure ning reaalsusi (Jordaan, 2013: 30-31). Ajakirjanikud loovad uusi reaalsusi läbi interaktsiooni olemasolevate teadmiste ja reaalsustega, mis on loodud mitte ainult kasutades allikaid, vaid ka traditsioonilist meediat, internetile baseeruvaid tehnoloogiaid ja sotsiaalmeediat (ibid).

Jordaan (2013: 31) märgib oma uurimuses, et kaks kolmandikku uuringus osalenud ajakirjanikest märkis, et sotsiaalmeedial on keskmine või suur mõju suhetele allikatega. Siiski arvasid ajakirjanikud, et *Facebook* ja *Twitter* on vähem olulisemad, kui näiteks dokumendid, silmast-silma kohtumised ja avalikud üritused (ibid).

Ajakirjanikel on ebarealistlikud arusaamad oma tegevustest. Näiteks ütles ajakirjanik uurijale, et ta suhtleb allikate silmast-silma, kuid etnograafilisest uurimusest selgus, et

enamik aega veedab ta toimetuses suletud uste taga (ibid). See tähendab, et ta suhtles allikatega läbi sotsiaalmeedia, mis omakorda tähendab, et allika ja ajakirjaniku suhted on muutunud ning ajakirjanik ei teadvustanud seda (ibid).

Uurimusest (ibid) selgus ka, et sotsiaalmeedias olev informatsioon ei pruugi olla seotud selle inimese või organisatsiooniga, kes selle postitas ning selle tõttu pole informatsioon usaldusväärne. Samas märkisid erinevad ajakirjanikud, et inimesed on sotsiaalmeedias vabamad ehk nad on rohkem valmis avaldama informatsiooni või neil pole piiranguid, et suhelda ajakirjanikega (Jordaan, 2013: 31 – 32).

Veel saab välja tuua, et sotsiaalmeedia aitab ajakirjanikel lugejatega suhelda. Ajakirjanduses on pikka olnud ühesuunaline kommunikatsioon, kuigi alati on lugejatel võimalus olnud kirjutada käsitsi tagasisidet (Witschge ja Nygren, 2009: 47). Tehnoloogia ning internet on seda oluliselt muutnud ning see on kaasa toonud ajakirjanike jaoks rohkem tööd (ibid). Lugejad saavad ajakirjanikega võtta ühendust sotsiaalmeedia kaudu. Näiteks kommenteerida või anda tagasisidet vastava ajalehe *Facebook*'i leheküljel olevale artiklile ning ajakirjanik saab sellele vastata. Samuti saavad lugejad kommenteerida vastava ajalehe veebi väljaandes avaldatud artikleid, millele ajakirjanikud üldjuhul siiski ei vasta.

1.4.2. Suhted allikatega ja lugejatega

Esmalt toon välja kaks mõistet („esmased“ ja „teiseseid allikad“), mida töös läbivalt kasutan. Esmased allikad on inimesed, kes pakuvad otseseid tõendeid ja täpseid kogemusi (Nazakat, 2016: 30). Teiseseid allikad hõlmavad igasuguseid avaldatud materjale sealhulgas aruandeid, raamatuid, arhiivi materjale ning statistika andmebaase, mis on olulised konteksti ja tausta loomisel (ibid).

Põhiliselt toetuvad ajakirjanikud oma allikatele ja lugejatele ning need suhted on fundamentaalsed kolmel põhjusel (Pavlik, 2004: 21). Esiteks, ilma usaldusväärsete allikateta ei saa ajakirjanik vajalikke fakte loo tegemiseks. Teiseks, ilma lugejateta ei ole lool mingisugust mõtet. Kolmas ja kõige tähtsam, kui ajakirjanik suudab luua ja säilitada häid suhteid allikatega (siinjuhul tuleb välja arvata olukorrad, kus allikas on näiteks kriminaal) ning lugejatega, siis on ajakirjanik usaldusväärne (ibid). See on väga oluline väärtus ajakirjaniku jaoks. Kui ajakirjaniku, allika ja lugejate omavaheline suhe on häiritud, siis ei kannata ainult ajakirjanik, vaid kogu organisatsioon (ibid). Näiteks, kui ajakirjanik on

kuritarvitanud allika huve, siis langeb kogu organisatsiooni usaldusväärsus, sest ajakirjanik siiski esindab meediaettevõtet.

Ajakirjanduses ja eriti uurivas ajakirjanduses on väga oluline, et ajakirjanik kasutataks relevantseid ja usaldusväärseid allikaid (Nazakat, 2016: 71). Samuti peab ajakirjanik mõistma, kui ta kasutab loos allikat teadvat inimest, siis neil võib olla omavahel sõbrasuhe (ibid). See võib tähendada, et allikat teadev inimene on allika poolt ning räägib seda, mis sõbrale probleeme ei tekita.

Uurivas ajakirjanduses annavad esmased allikad vihjeid väga erinevatel põhjustel ning mõnel juhul nad ei aita uurivat ajakirjandust ehk paljastada kuritegevust (Nazakat, 2016: 71). Personaalsed asjaolud ja uskumused mõjutavad allikaid ning mõnel juhul paneb see neid liialdama või hoopiski vaikima (ibid). Mõned allikad annavad selliseid vastuseid, mida ajakirjanik kuulda soovib (ibid). Seetõttu on väga oluline, et ajakirjanik teeks enne põhjalikku reporteritööd, et vältida manipulatsiooni (ibid). Samuti peaks ajakirjanik, kes tegeleb uuriva ajakirjandusega keelduma allikate ettepanekutest, kus viimane soovib loo sisu kontrollida (ibid).

Samas saab välja tuua, et kohati muutub ajakirjaniku ja allika suhe liiga lähedaseks. Näiteks, kui ajakirjanik kasutab pika aja jooksul teema kajastamiseks samu allikaid (Pavlik, 2004: 22). See tähendab, et liiga tihedad suhted võivad viia lausa sõpruseni. Ajakirjanik ei taha saada allikaga sõbraks või riskida sellega, et ta kaotab kriitilise, skeptilise ja vajaliku mõtlemise ajakirjanduslikku tööd tehes (ibid). Ajakirjanik, kes saab liiga lähedaseks oma allikaga, ei suuda küsida raskeid küsimusi, mida on vaja avalikkuse täielikuks informeerimiseks (ibid).

Kunagi käisid ajakirjanikud rohkem allikatega silmast-silma kohtumas. Nad läksid kohta, kus sündmused aset leidsid, rääkisid tunnistajatega ja ametnikega (Pavlik, 2004: 22). Kuid kuna ajakirjanduses on oluline kiirus, siis ajakirjanikel pole aega allikatega kohtuda ning selle tõttu räägivad ajakirjanikud oma allikatega telefoni või isegi meili teel (ibid). Helistamine on hea lahendus kokkulepete sõlmimiseks, allikate leidmiseks või intervjuerimiseks, kui allikas asub näiteks välismaal (ibid). Teisalt silmast-silma kohtumistel on alati eelis telefoniintervjuu ees, sest silmast-silma kohtumistel teab ajakirjanik, et ta räägib õige inimesega ja allika mitteverbaalsed vihjed näitavad ajakirjanikule, kas allikas valetab või mitte (ibid). Telefoniintervjuu puhul saab ajakirjanik

vihjeid allika hääletoonist (ibid). Näiteks, kui küsimus ärritab allikat, siis see peegeldub hääletoonis.

Ajakirjanikud kasutavad allikatena *online*'i ressursse – see tähendab sotsiaalmeediat, veebilehekülgi ja *online* entsüklopeediasid (Lecheler ja Kruikemeier, 2016: 157). Teisalt saab öelda, et *online*'i ressursid ei asenda traditsioonilisi informatsiooni saamise viise (ibid). Pigem nad täiendavad teineteist ja paljud ajakirjanikud kombineerivad *online*'i sisu (näiteks statistika andmebaasid), telefoniintervjuudega, pressikonverentsidega ja silmast-silma intervjuudega (ibid).

1.5. Tööga rahulolu

Tööga rahulolu on keeruline ja mitmetahuline mõiste, mis on seotud näiteks palkadega, töökeskkonnaga, kontrolliga, edutamisega, sotsiaalsete suhetega tööl, talendi tunnustamisega, personaalse iseloomuga ja grupi suhetega (Xiaoming jt, 2013: 74). Lisaks hõlmab tööga rahulolu tööga seotud kombineeritud kogemusi, mis mõjutavad üksikisiku väärtusi, ideaale ja uskumusi (ibid). Teisisõnu, tööga rahulolu saab tingitud olla töö olemusest, füüsilisest töökeskkonnast, stiimulitest ja rahalistest preemiast, suhetest kolleegide ning juhtidega, kohanemisest organisatsiooni kultuuriga ja personaalsest arengust organisatsioonis (ibid).

1992. aastal tehtud uurimusest selgus, et nädalalehe ajakirjanikud võrreldes päevalehe ajakirjanikega on oma tööga rohkem rahul ja neil on suurem autonoomia, kui teistel ajakirjanikel (Weaver jt, 2007: 108). Nädalalehe ajakirjanikel on suurem vabadus valida teemasid ning kirjutada sellest, mis neid ning lugejaid võiks huvitada (ibid).

Paljud ajakirjanikud on idealistid, kes näevad oma tööd mitte ainult rahateenimisena, vaid platvormina, kus nad saavad teostada oma professiooni visioone ja täita oma kohust ühiskonna ees (Xiaoming jt, 2013: 74). Kui meediakeskkond soosib ajakirjanikel praktiseerida seesuguseid professionaalseid väärtuseid, siis see mõjutab tööga rahulolu positiivselt (ibid).

Tööga rahulolu uuringutes on selgunud mitmeid tegureid, mis mõjutavad ajakirjanike tööga rahulolu (Xiaoming jt, 2013: 75). Päevalehtedes töötavate ajakirjanike tööga rahulolu

mõjutavad negatiivselt pikad töötunnid, igapäevased või lausa päevas mitu korda olevad tähtajad ja töö ning pereelu konflikt (Reinardy, 2009: 126).

Ka on tööga rahulolu seotud organisatsiooni suurusega ja erinevused on suured väikeste, keskmiste ja suurte organisatsioonide vahel (Xiaoming jt, 2013: 75). Uuringud on näidanud ka, et muutused organisatsiooni poliitikas ja struktuuris mõjutavad tööga rahulolu negatiivselt (ibid). Teisisõnu ajakirjanike tööga rahulolu võib mõjutada staatus, võim ja prestiiž (ibid).

Viimased uuringud on näidanud, et tööga rahulolu on seotud professionaalsete püüdlustega, mis viitavad ideaalidele ja uskumustele (Xiaoming jt, 2013: 75). Ajakirjanikud, kes toetuvad domineerivale professionaalsele väärtusele nagu neutraalsus, nemad on rohkem oma tööga rahul (ibid). Ajakirjanikud, kes peavad ennast informatsiooni edastajaks avalikkusele, on samuti rohkem oma tööga rahul kui need, kes võtavad lugude tegemist võistlusena teiste meediaettevõtete või kolleegidega (ibid).

Peale ajakirjanike professionaalsete püüdluste, mõjutab töökeskkond tööga rahulolu, mis lubab või piirab neid ambitsioone (Xiaoming jt, 2013: 75). Ajakirjanikud on oma tööga väga rahul, kui nad näevad, et nende tööd väärtustatakse, kas siis kolleegide või ülemuste poolt (ibid). Teisalt mõjutab ajakirjanikke ka vabadus lugude tegemisel. See tähendab, kas neile on seatud teatud piirangud, näiteks valitsuse, avalikkuse või reklaamiandjate poolt (ibid).

Mõned uurijad on arvamisel, et tööga rahulolu ja tööga rahulolematus on kaks erinevat kontseptsiooni (Beam, 2006: 170). Tööga rahulolu mõjutavateks faktoriteks on töö ise, tehtud töö tunnustamine, töö tingimused ja eneseareng (ibid). Teisalt töösse rahulolematust tekitavateks teguriteks on palk, juhtkond, organisatsiooni poliitika, suhted kolleegidega ja töökeskkond (ibid). See tähendab, et töötaja saab samal ajal olla rahul ja rahulolematu oma töö suhtes (ibid).

Teisalt on uurijad arvamisel, et tööga rahulolu mõjutab ka inimese loomus (Beam, 2006: 171). Näiteks, kas inimene on pigem negatiivse või positiivse ellusuhtumisega (ibid). Samuti kui inimene suudab oma negatiivseid ja positiivseid emotsioone kontrollida, siis ta on oma tööga rohkem rahul (ibid). Negatiivsed emotsioonid vähendavad tööga rahulolu. Veel on uurijad arvamisel, et inimese iseloomujooned mõjutavad tööga rahulolu (ibid).

Rollide konflikt ja ebaselgus on teiseks töökeskkonnaga seotud tööga rahulolematuse teguriks (Beam, 2006: 171). Tööga rahulolu on väiksem, kui tööga seotud nõudmised on

vastuolus töötaja põhimõtetega (rollikonflikt) ja uskumustega ning eeldused pole seotud tegeliku tööga või nõudmised on ebaselged (rolli ebaselgus) (ibid). Uurijad on leidnud, et rollikonflikt ja rolliga seotud probleemid on seotud läbipõlemisega (Thomas ja Lankau, 2009: 422). Rollikonflikti tõttu on töötajal väiksem kontroll töö üle, langev efektiivsus ning vähenev vastastikune seos panuse ja toodangu vahel (ibid).

1.6. Stress

Alates 1980. ja 1990. aastatest kaebavad ajakirjanikud järjest enam, kuidas stress mõjutab nende elu ja tööd (Fedler, 2004: 79). 2005. aastal esitas Haiguste Kontrolli Keskus (*Center for Disease Control*) topp kümme kõige stressirohkemat tööd. Ajakirjaniku töö oli listis seitsmes (Reinardy, 2011: 34-35). Erinevates uuringustes on ajakirjanikud öelnud, et nad on vaevelnud tööst põhjustatud tervisega seotud probleemide käes (ibid). Ajakirjanike töö on stressirohke ning selle tõttu on nad läbipõlemisele vastuvõtlikumad (ibid). Ajakirjanike töö sisaldab kindlaid tähtaegu, survet toota kvaliteetseid lugusid, intensiivset võitlust teiste meediaettevõtetega, pikki töötunde, vaenulikke allikaid, avalikkuse kriitikat, väikesi palku ja uue tehnoloogia omaksvõttu (ibid).

Sealhulgas ignoreerivad reporterid oma emotsionaalseid ja füüsilisi vajadusi, kui nad kajastavad traagilisi sündmusi (Fedler, 2004: 80). Stressile on vastuvõtlikumad nooremad ja haavatavamad toimetuse töötajad (ibid). Ajakirjanikud, kes pole stressile vastuvõtlikud, ei ole südametud, vaid lasevad tõsielulistel juhtumitel olla huvitavad, rikastavad ja muuta emotsionaalselt tugevaks (ibid).

Samas suurendavad stressi ka viimased trendid ajalehe tööstustes. Ajalehed kaotavad oma lugejaid ja võimalik, et isegi vajalikkust (Stetka ja Örnebring, 2013: 423). 2007. ja 2008. aasta majanduskriis jättis olulise märgi meediaettevõtetele (ibid). Ida Euroopa riikides langes toomine keskmiselt kaheksa protsenti, Balti riikides oli see protsent kahe ühikuga. See tähendab, et näiteks Lätis langes 2008-2009 aastal tootmine 18 protsenti (ibid). Majanduskriisil oli ka otsene mõju reklaamitulule. Traditsioonilises meedias langes reklaamitulu 50 või enam protsenti (ibid). Selline radikaalne rünnak mõjutas kasumit oluliselt. Meediaettevõtted pidid tegema kärpeid – koondama töötajaid, vähendama palku, väljundeid ja investeeringuid programmidele ning halvemal juhul sulgema oma meediaorganisatsioone (ibid).

Kui vaadata Eesti Ajalehtede Liidu 2008. aasta ajalehetööstuse statistikat, siis selgub, et nädalalehtede ajakirjanikke oli kokku 161 (Eesti Ajalehtede Liidu kodulehekül, 2008). 2010. aastal oli nädalalehe ajakirjanikke 135 (Eesti Ajalehtede Liidu kodulehekül, 2010). See tähendab, et toimetuse töötajaid koondati, mis omakorda tähendab, et nädalalehe ajakirjanikud peavad tegema mitme inimese tööd.

Ka ajalehetööstused kannatavad ajakirjanike stressist tingitud probleemide käes. Stress vähendab produktiivsust ja suurendab tööjõu voolavust (Fedler, 2004: 82). Töötajail, kellel on krooniline stress, on kolm kuni viis korda enam risk jääda haigeks (ibid). Töötajate moraal langeb ning tühjade töökohtade katmine maksab (ibid). Ameerika Stressi Instituudi 2006. aasta uuringust selgub, et stressist tingitud õnnetuste, töölt puudumiste, töölt lahkumiste, vähese produktiivsuse, meditsiini ja kindlustuse kulude ning töötajate kompensatsiooni eest maksavad Ameerika Ühendriikide ettevõtted 200 ja 300 miljardit dollarit igal aastal (Reinardy, 2011: 38).

Üha enam akadeemikuid ja peatoimetajaid saavad probleemist aru ning üritavad aidata (Fedler, 2004: 82). Individuaalsed ajalehed teevad töötajatele küsitlusi, kutsuvad toimetustesse nõustajaid või suunavad töötajaid teraapiasse (ibid). 1991. aastal avati Michigani Riiklikus Ülikoolis Ohvrite ja Meedia Programm (ibid). 2000. aastal avas Washingtoni Ülikool esimese keskuse ajakirjanikele ja uudiste allikatele, mis tegeleb vägivalla mõju uurimisega (ibid).

Samuti saab probleemina välja tuua ülemineku paberilt elektroonilisele, kus ärimudel ei toeta täielikult kumbagi meediumit (Reinardy, 2011: 33 – 34). Majanduslikud küsimused on segunenud vanade probleemidega – stress tähtaegade pärast, võistlus teiste meediaettevõtetega ja suur töömaht (ibid). Toimetused on praegu informatsioonikeskused, kus toodetakse veebi- ja traditsioonilist meediat üheaegselt (ibid). Digitaalne tehnoloogia on andnud ajakirjanikele uued seadmed ning töö toimetuses on muutunud ajamahukamaks (Witschge ja Nygren, 2009: 41). Ajakirjanikud peavad tegema rohkem tööd ning esitama informatsiooni lisaks paberväljaandele ka veebis ja mobiilsetes seadmetes (Reinardy, 2011: 33-34).

Ajakirjandus muutub üha enam toimetusekeskseks ametiks, kuigi mobiilsed ning loovamad võimalused aina suurenevad (Witschge ja Nygren, 2009: 43). Ajakirjanikel on tunne, et nad ei lahkugi toimetusest (ibid). Nad peavad igapäevaselt tegelema suure hulga meilidega ning teemadega, mis on internetist leitavad. Samuti suurenenud mobiiliga töötamise võimalused

toovad kaasa rohkem toimetuses töötamist (ibid). Samas tehnoloogiliste arengute tõttu peavad ajakirjanikud olema multifunktsionaalsed (Witschge ja Nygren, 2009: 44). Nad peavad töötama erinevate formaatidega ning oskama kasutada erinevaid tehnoloogiaid. Ajakirjanikud peavad oma lugude juurde tegema videoid ja pilte, neid monteerima ning töötlema, mida kunagi varem tegid vastava ala spetsialistid (ibid). Ajakirjanikud tunnevad muret multifunktsionaalsuse pärast, sest see toob kaasa ebakvaliteetsema toodangu (ibid). See tähendab, et kuna meediaettevõtted on pigem orienteeritud kasumile, siis nad panustavad vähem ajakirjanike ümberõppesse. Ajakirjanikud peavad ise endale uued seadmed ja programmid selgeks tegema ning kuna ajakirjanikke pole koolitanud professionaalid, võib see kaasa tuua ebakvaliteetsema toodangu.

Kuna tehnoloogilised arengud on oluliselt mõjutanud ajakirjanike tööruutine, siis võivad need töökeskkonda muuta stressirohkemaks (Witschge ja Nygren, 2009: 48). Ajakirjanikel on suurem töömaht ning ajaline surve, mis toob kaasa rohkem ebakvaliteetsemat tööd, millest omakorda võivad tekkida probleemid (ibid). Ajalise surve tõttu pole ajakirjanikel aega põhjalikult kontrollida fakte ning selle tõttu võivad lugudesse vead sisse jääda. Ebaõigete faktide esitamine võib kaasa tuua ka probleemid allikatega ning ajakirjaniku reputatsioon võib ohtu sattuda.

Teisalt märgib Selye (Reinardy, 2011: 37 kaudu), et stress on eluks vajalik osa ning kõik stressorid pole negatiivsed. Iga emotsioon või tegevus võivad põhjustada stressi, kuid inimese süsteem peab olema valmis seda vastu võtma (Reinardy, 2011: 37).

Mõnel määral on stress isegi kasulik, see motiveerib paremini ning kvaliteetsemalt töötama ja aitab töökeskkonnas vältida igavust (Endres, 1988: 2). Sama stressor, mis võib ühe inimese haigeks teha, võib teisele jõudu juurde anda (ibid).

Giles (Endres, 1988: 2 kaudu), kes on uurinud tööga seotud stressi toob välja, et stress on hea seni, kuni stressi tulemus on positiivne. Negatiivne stress on ohtlik. Näiteks, kui töötaja tunneb ennast ülekoormatuna ning ülemäära murelikuna võib see põhjustada vaimseid või füüsilisi vaevusi (Endres, 1988: 2). Uuringud on näidanud, et erinevatel tööaladel on sarnased faktorid, mis põhjustavad stressi (ibid). Stressoriteks on töökoormus, tähtsajad, väikesed palgad, seksuaalne ahistamine, igavus, liiga väike töömaht, töökaitse ja tervisega seotud probleemid (ibid).

Stress intensiivistub, kui töökohustused ületavad inimese võimeid. See toob kaasa kurbust, vähenevat jõudlust ja füüsilisi hädasid (Reinardy, 2011: 38). Inimesed, kes kannatavad suure stressi all võivad stabiliseeruda ja paraneda. Läbipõlemise ohvrid aga mitte (ibid).

Endres'i (1988: 8 – 9) uurimusest selgus, et staažikamad ajakirjanikud kurtsid vähem, et töö tekitab stressi ja mida noorem oli ajakirjanik, seda enam tekitas temas stressi olla perfektne professionaal (Endres, 1988: 8 – 9). Reporterid väikestest väljaannetest tundsid suuremat stressi, kui suuremate väljaannete ajakirjanikud (ibid). Neile valmistavad stressi tähtajad ning suhted allikatega. Kõige enam tekitas neile stressi suur töömaht (ibid).

Teisalt mõjutavad reportereid emotsionaalselt ka ohvrite või nende sugulaste intervjuerimine (Fedler, 2004: 80). Ajakirjaniku töös tuleb ette olukordi, kus tuleb inimesi intervjuerida nende kõige halvematel päevadel ning kirjutada nendega juhtunud kurbadest sündmustest (ibid). See on ka arvatav põhjus, miks mõnel ajakirjanikul on alkoholiga probleeme (ibid). Ajakirjanik peab hoolt kandma maailma probleemide eest. Kirjutama lugusid terroriaktidest, mitmetest hukkunutest – see on vaimule kurnav (ibid).

Simpson ja Boggs (Fedler, 2004: 81 kaudu) leidsid, et 86 protsenti ajakirjanikest, kes kajastavad ühe või mitu korda vägivallajuhtumeid, kogevad sarnaseid sümptomeid, nagu avaliku turvalisusega tegelevad töötajad. Tüüpilised sümptomid on õudusunenäod, depressioon, ärritus, ärevus, letargia (sügavat und meenutab teadvushäire) ja keskendumisraskused (Fedler, 2004: 81). Stress toob kaasa toitumis- ja unehäireid, kõrge vererõhu ja südamerabanduse (ibid).

Ajakirjanike meelest pole stress mõnel juhul seotud ainult tööga, vaid see mõjutab isiklikku elu, suhteid pere ning sõpradega ja suutmatust elu nautida (Enders, 1988: 9-10). Sellest tingituna võivad ajakirjanikel tekkida ebatervislikud harjumused – suitsetamine, alkoholi ja mõnuainete sõltuvus (Fedler, 2004: 81). Peaaegu 40 protsenti USA ajakirjanikest kirjeldasid suures töökoormusest tingitud tervise probleeme – unetust, alkoholismi ja väsimust (ibid). Need tegurid võivad kaasa tuua varajasi surmasid ning enesetappe (ibid).

Ajakirjanikud pühenduvad täielikult oma professioonile. Nad on lojaalsed ning uhked oma töö üle (Reinardy, 2011: 34). Esitavad õigeid fakte, pakuvad oma lugudes erinevaid külgi ja mängivad olulist rolli valitsuse valvekoerana ning seetõttu on rohkem kui 90 protsenti ajakirjanikest uhked oma professiooni üle (ibid). Teisalt on pühendumisel omad piirid. Uuringust selgub, et 20 protsenti hiljutistest ajakirjanduse ja massikommunikatsiooni

erialade lõpetajatest arvavad, et nad on ajakirjanduse professiooni esindajad kuni pensionieani (ibid).

1.6.1. Tähtajad ja nende mõju

Tähtajad on kontseptualiseeritud kui ajakirjandusliku organisatsiooni iseärasus, mis toob kaasa alalisi tööga seotud nõudmisi (Beech-Hawley, Wells ja Cole 2004: 43). Paljud eelnevad uuringud on näidanud, et tähtaegade surve mõjutab ajakirjanike tervist (ibid). Tähtaegade survet tingivad töömaht, sest päevas tuleb tegeleda mitme teemaga korraga või ühel päeval on mitu tähtaega (ibid). Ajakirjanikud töötavad mitmeid tunde, et lood saaksid õigeaks ajaks valmis (ibid).

Beech-Hawley, Wells'i ja Cole'i (2004: 51) uurimusest selgub, et töökoormus suurenes järsult vastavalt tähtaja lähenemisele. Igapäevaste tähtaegade puhul nägid uurijad, et töökoormus suurenes järsemalt, kui nädalas korra olevate tähtaegade puhul (Beech-Hawley jt, 2004: 51). Nädalalehtedes suureneb töökoormus järk-järgult ning on viimastel päevadel enne tähtaega vähem dramaatilisem, kui päevalehtedes (ibid). Sellest tingituna saab järeldada, et ajakirjanikud suudavad korra nädala tähtaja puhul aega planeerida nii, et töö ei kuhjuks eelnevale päevale, kui leht ilmub (ibid). Näiteks kui kajastatavad teemad leiavad aset nädala alguses, siis saab tööd jaotada mitmetele eelnevatele päevadele. Kui tähtaeg saabub, siis on vähem pingeid (ibid).

Samas on olukordi, kus sündmused toimuvad lehe ilmunisele eelneval päeval ning siis tuleb töö teha kiirustades (Beech-Hawley jt, 2004: 51). Selle uurimuse põhjal saab märkida, et tähtajad ei ole nädalalehe ajakirjanike jaoks peamiseks stressi allikaks.

Teisalt on ka ajakirjanikke, kes jätavad loo tegemise viimasele minutile (Gibbs, 2003: 600). See toob kaasa probleeme nii ajakirjanikule endale kui ka toimetajale, kes peavad jääma tööle hilisõhtuni või isegi varahommikuni (ibid). Peamiseks põhjuseks, miks sellised olukorrad juhtuvad on kehv ajaplaneerimine (ibid).

Tähtaja päeval näitavad tööülesanded natuke variatiivsust terve tööpäeva jooksul (Beech-Hawley jt, 2004: 52). Päevalehes on sellist mustrit näha tööpäeva teises pooles. Kuus tundi enne tähtaega tegelevad nii päeva- kui nädalalehtede ajakirjanikud sarnaste tegevustega – istuvad ja kirjutavad (ibid). Teisalt annavad uuringu tähelepanekud aimu ka sellest, et

nädalane tähtaeg tähendab rohkem tööd ning sellest tingituna suuremat riski luu- ja lihaskonnavaevusteks (ibid). Päevadel, kui tähtaegu pole on märgata suuremat variatiivsust töö ülesannetes ning ajakirjanikud raporteerisid isegi pauside ning lõunasöökide kohta (ibid).

Mitmed tegurid toimivad tähtajast sõltumatult, kuid siiski halvenevad, kui tähtaeg läheneb (Beech-Hawley jt, 2004: 52). Näiteks suur ja ettearvamatu töökoormus, ebakvaliteetse töö tootmine, raskused tehnoloogiaga ning stress seoses sellega, kui toimetaja seab ajakirjaniku loo kahtluse alla (ibid). Survet tähtaegadele tingis ka suur kontroll töö üle, kolleegide ja juhtkonna toetus, individuaalse töö funktsioon (karjääri tegemine, ajakirjaniku nimi on artikli juures), mitmed füüsilised nõudmised ja vähesed kohustused väljaspool toimetust (ibid).

Uurimuses toovad ajakirjanikud välja, et tähtaegade survet on tõstnud traditsioonilise meedia langus (Beech-Hawley jt, 2004: 54). Ajakirjanikud peavad tegema rohkem tööd, näiteks kirjutama rohkem lugusid ning neid ka üle kontrollima enne toimetajale saatmist (ibid). Teisalt, kui ajaleht muutub suuremaks ja tulevad juurde uued rubriigid, siis see tähendab ajakirjanikele veel rohkem tööd, sest enamasti töötajaid juurde ei palgata (ibid). Samuti, kui keegi toimetusest jääb haigeks, siis peab ka teda asendama. Samal ajal toimetus vananeb ning noori ajakirjandus väga ei paelu (ibid).

Veel saab välja tuua, et kuna ajakirjanikel on vähem aega teemades süvitsi minemiseks, siis mõjutab ajaline surve uudiste kvaliteeti (Sigal, 1973: 25). Ajaline piirang võib tähendada ka seda, et ajakirjanikul ei jää piisavalt aega, et lugu võimalikult lihtsasti ning selgelt kirjutada ning keerulise teema puhul võib mõte segaseks jääda. See tähendab, et kuna ajakirjanik pole teemas süvitsi läinud, siis ta ise ei saa õigupoolest teemast aru.

1.7. Ajakirjaniku toetamine

1.7.1. Meeskonnatöö ja sotsiaalne toetus

Koostöö ja meeskonnatöö olulisus on meediaettevõtetes kasvanud. Palju meedialast tööd tehakse tiimidena või inimesed töötavad koos ajutiselt konkreetse projekti või ülesandega (Soronen, 2017: 2). Toimetuse fotograafi töö on tüüpiline näide lühiajalist projektist, kus

üksikisikud töötavad koos konkreetse eesmärgi nimel pingelises töörežiimis (ibid). Ajakirjanikud arutavad fotograafidega, mida ning kuidas pildistada, et näiteks pilt täiendaks lugu. Sellised töötingimused võivad nii koormata kui ka inspireerida töötavat meeskonda.

Sotsiaalne toetus toimub suhtlemise abil, mille kaudu näidatakse emotsionaalset muret, abistamist ja informatsiooni jagamist kolleegidega (Thomas ja Lankau, 2009: 419). Sellised mõttevahetused aitavad üksikisikul arendada realistlikke ootusi töö suhtes ja toovad esile üksikisiku positiivsed omadused (ibid). Inimene, kes töötab täiskohaga, veedab suurema osa oma ajast töökaaslastega, mitte pere ja sõpradega (Sias, 2009: 2). Isegi kui me ei ole töö, siis üsna suure ajast kulutame tööst rääkimise ning mõtlemise peale (ibid).

Töötajate omavaheline sotsiaalne toetus mõjutab oluliselt töötajate töökeskkonda. Kui töötaja tunneb, et teda toetatakse, siis ta tunneb ennast hästi ning on rohkem töö tegemisele motiveeritud (Collins jt, 2016: 162). Positiivsed sotsiaalsed suhted rikastavad tööd, suurendavad rahulolu töösse ja vähendavad töölt lahkumise soove (ibid). Need töötajad, kes tunnevad kolleegide toetust, lahkuvad harvem organisatsioonist (ibid). Toetavad töökaaslased, kes aitavad ning selgitavad ülesandeid, aitavad üksikisikul vähendada rollikonflikti ja töökoormust, mis omakorda tõstab töösse rahulolu ja organisatsioonile pühendumist (ibid).

Kui ajakirjanik on toetaja rollis, siis see võib ajakirjanikule endale negatiivselt mõjuda. Teiste inimeste aitamine on abistaja perspektiivist ajakulukas ning vaevanõudev ning selle tõttu võib abipakkuja tööproduktiivsus väheneda, sest tal ei ole piisavalt aega oma tööga tegelemiseks (Grodal, Nelson ja Siino, 2015: 137).

Negatiivsed suhted töökohal võivad kaasa tuua stressi ja mitte rahulolu töösse. See mõjutab ka töötaja emotsionaalset heaolu (Collins jt, 2016: 162). Sotsiaalsed suhted töö, kus puudub austus, usaldus ja koostöö võivad kaasa tuua depressiooni (ibid). Empiirilised uuringud on näidanud, et töötajad, kellel on väga head suhted juhtidega, saavad paremini aru organisatsiooni eesmärkidest ja tööga seotud informatsioonist, nad on suunitletud töötegemisele ja neil on suuremad objektiivsed töö tulemused (Thomas ja Lankau, 2009: 420).

2. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Käesolevas töös uurin nädalehe ajakirjanike tööruutine. Sellest tingituna on uurimistöö eesmärk teada saada, missugused on nädalehe ajakirjanike töö eripärad. See tähendab, et kuigi nädalalehtedes on tähtaeg kord nädalas, siis on oluline uurida, kas nädalalehe ajakirjanike töö on ajamahukas ja vaeva nõudev ning missugused faktorid tekitavad nädalalehe ajakirjaniku töös stressi.

- Missugused on nädalalehe ajakirjaniku töö eripärad?
  - Kui ajamahukas on nädalalehe ajakirjaniku töö?
- Kas ja kuidas sisaldab nädalalehe ajakirjaniku töö stressi?
  - Millised faktorid tingivad stressi?
  - Kuidas mõjutab nädalalehe ajakirjanikke tähtaeg?

3. Valim ja meetod

Käesolevas töös kasutan triangulatsiooni ehk kolme kombineeritud meetodit uurimaks nädalalehes töötavate ajakirjanike töö eripärasid. Kasutasin kaht kvalitatiivset uurimismeetodit päevikuid ja struktureeritud intervjuusid ning üht kvantitatiivset meetodit ehk kontentanalüüsi. Kombineeritud meetodite kasutamine aitab suurendada usaldusväärsust, sest meetodeid kombineerides saab leida vastuseid küsimustele, mis näiteks esimesena kasutatud meetodi puhul välja joonistusid (David Silverman, 2013: 136). See tähendab, et ühe meetodi uurimisel saadud tulemusi täiendatakse, selgitatakse ja laiendatakse teisel meetodil saadud tulemustega ning tänu sellele on võimalik märksa täpsemate tulemusteni jõuda (Lembit Öunapuu, 2014: 70).

Kombineeritud meetodite miinuseks on, et kuna kasutatakse mitut meetodit, siis võivad üks või kaks meetodit liiga vähe tähelepanu saada (Silverman, 2013: 138). See tähendab, et uurija keskendub mitmele meetodile korraga, kuigi peaks tegelema meetoditega järk-järgult. Probleemid tekivad siis, kui näiteks esimesena kasutatud meetod sisaldab veel ebaselgeid kohti, kuid uurija läheb ikkagi teise meetodi juurde. Antud töö kontekstis tähendab see, et kuna kasutasin esimese meetodina päevikuid, siis võisid mõned olulised kohad märkamatuks jääda ning selle tõttu võib intervjuude kvaliteet kannatada.

Esmalt lasin nädalalehe ajakirjanikel täita nädal aega päevikut. Seejärel tegin kontentanalüüsi uurimaks, kui palju ja missuguseid lugusid ajakirjanikud kaks nädalat enne päeviku täitmise nädalat, päeviku täitmise nädalal ja kaks nädalat peale päeviku täitmist tegid. Samuti uurisin vaadeldaval perioodil tehtud lisategevusi. See tähendab Eesti Ekspressi raadiosaateid ehk *Podcaste* ja *Facebook Live* videoid. Päevikute ja kontentanalüüsi põhjal saadud andmetest tegin ka täiendavaid intervjuusid.

„Päevikute ja intervjuude põhjal tehtud kvalitatiivne sisuanalüüs võimaldab keskenduda peamistele, tõenäolise vastuvõtu seisukohast olulistele tähendustele. Samuti lubab kvalitatiivne sisuanalüüs analüüsida ka latentset sisu“ (Kalmus, Masso ja Linno, 2015). See tähendab, et saab arvesse võtta ridade vahele peidetud vihjeid, kavatsusi ja eesmärgi. Kvalitatiivne sisuanalüüs aitab ka osutada harva esinevatele või unikaalsetele nähtustele. Analüüs on tekstipõhine ning tähelepanu ei pöörata numbrilistele koodidele, vaid tekstide sisule ja seetõttu, kuna sisu ei moonutata, siis ei liiguta ka sellest kaugemale (Kalmus jt, 2015).

Kvantitatiivne kontentanalüüs aitab eksplitsiitset sisu objektiivselt, süstemaatiliselt ja kvantitatiivselt kirjeldada. Eksplitsiitse sisu puhul analüüsitakse teksti sõnaselget väljendust, mitte ridade vahel olevaid vihjeid. Objektiivne kirjeldamine tähendab seda, et kontentanalüüsi tehakse kindlate reeglitega ja süstemaatilisus tingib, et analüüsitav materjal peab olema valitud selge sõnastuse ning kindlate reeglite alusel. Teksti numbriliste väärtuste mõõtmiseks kasutatakse kvantitatiivsust. Kontentanalüüsi meetod võimaldab erinevaid tekstikogumeid täpsetel alustel hinnata, sest kontentanalüüsi tulemusel määratakse huvipakkuvate teksti omaduste absoluutne ja suhteline esinemissagedus. Kuna kontentanalüüsist saadud tulemused on lihtsasti kontrollitavad, siis on võimalik määrata kodeerimise reliaablust ehk usaldusväärsust (Kalmus, 2015).

3.1. Valim

Antud töös on respondentideks kaks Eesti Ekspressi ajakirjanikku ja kolm Maalehe ajakirjanikku, kes esmalt täitsid päevikut ning seejärel viisin nendega läbi täiendavad intervjuud. Valimis olnud ajakirjanikega võtsin ühendust meili teel. Kõik viis ajakirjanikku töötavad täiskohaga.

Anonüümsuse osas leppisin valimis olnud ajakirjanikega kokku, et uurimistöös avaldan nädalehe nime, kus ajakirjanik töötab ning ajakirjandusliku staaži. Kuna nädalehe toimetused pole suured, siis staaži esitan ajavahemikena, et anonüümsus oleks paremini tagatud. Anonüümsuse paremaks tagamiseks ei lisanud käesolevasse töösse päevikud ja intervjuude transkriptsioone.

Uurimistöös kasutatud valim:

- Eesti Ekspressi ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 5 – 10 aastat;
- Eesti Ekspressi ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 10 – 15 aastat;
- Maalehe ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 10 – 15 aastat;
- Maalehe ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 5 – 10 aastat;
- Maalehe ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 25 – 30 aastat.

3.2. Uurimismeetodid

3.2.1. Päevik

Esmalt lasin nädalalehe ajakirjanikel täita nädal aega päevikut andmestiku kogumiseks. Tulemuste peatüki jaoks kodeerisin ja kategoriseerisin päevikutest saadud andmeid, millest omakorda joonistused välja üldisemad kategooriad.

Päeviku eeliseks on, et respondendid saavad kirjeldada vabas vormis tööga seotud tegemisi. Kuna päevik on isiklik, saavad respondendid kirjelda neid nüansse, mida nad intervjuus võib-olla ei mainiks.

Soovisin, et ajakirjanikud täidaksid päevikut jaanuaris või veebruaris, kuid päeviku täitmise nädala said nad ise valida. Seadsin tingimuseks, et Eesti Ekspressi ajakirjanikud alustavad päeviku täitmist neljapäeval ja Maalehe ajakirjanikud reedel. Seda tingis nädalalehtede ilmumise kuupäev. Kuna Eesti Ekspress ilmub kolmapäeval ja Maaleht neljapäeval, siis soovisin, et ajakirjanikud hakkaksid täitma päevikut peale tähtaega, et joonistused välja loo tegemise protsessid järgmisel nädalal ilmuva lehe jaoks. Päevikutega soovisin saada tervikliku pildi ühest nädalast, mis aitaks luua hea aluspinna teiste meetodite kasutamiseks. See tähendab teada saada, kuidas näeb välja nädalalehe ajakirjaniku töönnädal, missuguseid tööruutine see sisaldab ja kas on faktoreid, mis tingivad stressi. Päeviku täitmise lihtsustamiseks andsin ajakirjanikele ette neli küsimust, millele nad pidid nädal aega iga päev vastama.

Küsimused päeviku täitmiseks olid:

1. Mida te päeval tegite? (Sellele küsimusele võiksite anda võimalikult täpse vastuse, nt suhtlesin allikaga 30 minutit, transkribeerisin 40 minutit, toimetasin lugu 20 minutit jne.)
2. Mis teile päeval positiivselt mõjus?
3. Mis teile päeval negatiivselt mõjus?
4. Kuidas te ennast täna kokkuvõtlikult tundsite?

Nende küsimustega soovisin seda, et ajakirjanikud teeksid ise oma tööpäeva kohta järeldusi. See tähendab, et tahtsin ise vältida liigsete hinnangute ja eelduste tegemist. Päeviku täitmiseks ei andnud ma ette mahupiirangut, sest igal inimesel on oma stiil. See tähendab, et

mõni kirjeldab rohkem, teine jällegi on napisõnalisem. Kokku sain viis päevikut. Kolm Maalehe ajakirjanikelt ja kaks Eesti Ekspressi ajakirjanikelt.

Teisalt on päeviku meetodil ka omad miinused. Detsembri alguses hakkasin otsima ajakirjanikke, kes oleksid nõus jaanuaris päevikut täitma ning kirjutasin ajakirjanikele meilid, sest nende telefoninumbrid pole avalikud. Meilid pole parim variant ajakirjanikega suhtlemiseks, sest meile tuleb neil päevas palju ning selle tõttu võivad need jääda märkamatuks. Juhendajaga leppisime kokku, et valimisse on vaja vähemalt kuute ajakirjanikku. Detsembris sain nõusse kolm Eesti Ekspressi ja kolm Maalehe ajakirjanikku. Kõik ajakirjanikud soovisid, et ma tuletaksin neile jaanuari alguses päeviku täitmist meelde. Jaanuaris kirjutasin ajakirjanikele meeldetuletusi. Üks Maalehe ajakirjanik ütles seepeale ära, põhjendades, et töökoormus on liiga suur. Pärast mitmeid kirju respondentidele, et päevikuid kätte saada, saabus minuni esialgu kolm. Üks respondent Ekspressist loobus selgitamata, teda ma enam kätte ei saanudki. Veebruari esimesel nädalal sain kätte teise Eesti Ekspressi ajakirjaniku päeviku ja veebruari kolmandal nädalal Maalehe ajakirjaniku päeviku. Kokku oli päevikuid viis.

Kuna mul puudus teadmine, kas ma saan ajakirjanikelt ikkagi vajalik arv päevikuid, seetõttu otsisin valimisse ajakirjanikke juurde. Kirjutasin kõigile Maalehe ja Eesti Ekspressi toimetuste ajakirjanikele. Suurem osa ei vastanud mu kirjadele ja need, kes vastasid, polnud nõus päevikut täitma. Päeviku mitte täitmist põhjendasid nad suure töökoormusega ja aja vähesusega.

Samuti pean välja tooma, et valimis olnud kaks ajakirjanikku ei saanud kohe aru, kuidas päevikut peab täitma. Esimene neist Eesti Ekspressi ajakirjanik, kes küsis, kas ta peab täitma ainult Eesti Ekspressiga seotud tökohustusi. Samuti sai ta valesti aru päevast, kuna peab päeviku täitmist alustama ning alustas kolmapäevaga, mitte neljapäevaga. Teisalt see uurimistulemuste võrdlemist ei seganud, sest Eesti Ekspress ilmub kolmapäeviti ehk ajakirjanik ikkagi alustas päeviku täitmist peale tähtaega.

Ühele Maalehe ajakirjanikule tundusid päeviku neli küsimust liiga lihtsakoelised ega mõistnud, mida ta päevikusse kirja peab panema. Sellest tingituna olin ajakirjanikuga pidevas kirjavahetuses ja selgitasin päeviku kui meetodi vajalikkust. Lõpuks nõustus ajakirjanik siiski päevikut täitma.

Konkreetsemat juhendit päeviku täitmiseks ei soovinud ma teha selle tõttu, et juhendiga oleksin andnud ajakirjanikele enda vajadustest lähtuva suuna ette, kuidas päevikut peab

täitma. See oleks piiranud ajakirjanike endi mõtteid ning näiteks ajakirjaniku olemusest lähtuvad mõjutegurid poleks päevikutest välja joonistunud.

Eelnevalt väljatoodu põhjal saab öelda, et päevik on meetodina riskantne valik, sest üsna keeruline oli leida ajakirjanikke, kes oleksid nõus päevikut täitma. Tegelesin ajakirjanike otsimisega detsembris, jaanuaris ja veebruaris. Samuti pidin ajakirjanikega tihedalt kontaktis olema ja sageli meelde tuletama, et nad ikkagi päevikut täidaks. Viie päeviku kättesaamiseks läks umbes kaks kuud. Sellest tulenevalt on päeviku meetodi puhul oluline võtta suurem ajavaru. Erinesid ka päeviku sisukirjete pikkused, ühelt respondendilt sain ühe A4-suuruse päeviku, milles oli väga põnevat materjali.

Teisalt on ka päeviku miinuseks, et ajakirjanikud ei pruugi kirjeldada kõike, vaid kirjeldavad seda, mida nemad olulisemaks peavad. Kuna otsene juhend päeviku täitmiseks puudus ja ütlesin ajakirjanikele, et soovin saada tööga seotud tegevusi, siis ajakirjanikud võivad ikka kirjeldada päevikus muid tegevusi, mis on tööga kaudselt seotud. See tähendab, et erinevaid päevikuid on keeruline üksteisega täpsetel alustel võrrelda. Veel saab miinusena välja tuua, et uurija kogub materjale oma eesmärkidest lähtuvalt ning sellega suunab uuritavat käituma oma tahtmist mööda (Kalmus jt, 2015). See tähendab, et kuna ma andsin ajakirjanikele päevikute täitmiseks ette neli küsimust, siis sellega võisin respondente suunata vastama oma vajadustest lähtuvalt. See tähendab, et olulised nüansid, mis on seotud nädalalehtede tööga või ajakirjaniku eripäraga võisid jääda päevikutes kirjeldamata.

Veel saab välja tuua, et kuna Eesti Ekspressi ja Maalehe toimetused on väikesed, siis ajakirjanikud on siiski identifitseeritavad, siis võisid ajakirjanikud tahtlikult kirja panna seda, mis neid n-ö ei kahjustaks. See tähendab, et ajakirjanikud võisid kirjeldada töö olusid parematena ning tahtlikult varjata tegelikke probleeme.

3.2.2. Kontentanalüüs

Järgnevalt tegin meediatekstide kvantitatiivse kontentanalüüsi, uurimaks, mis lood mis mahuga nädalalehe ajakirjanikel vaadeldaval perioodil (nädal enne päeviku täitmist, päeviku täitmise nädalal ja kolm nädalat peale päeviku täitmist) ilmusid. Kontentanalüüsist saadud tulemused on leitavad „Lisade“ (vt Lisa 1) peatükis. Vaadeldava perioodi sisse jäi viis nädalalehte. Viis nädalat sai valitud selle tõttu, et kui päevikutest tulevad välja tegevused eelnevalt ilmunud lugude kohta, siis see näitab, et ajakirjanik tegeleb looga ka peale selle

ilmumist. Samuti saab kõrvutada ajakirjanike päevikute kirjeldusi tulevikus ilmunud lugudega ja vaadata kui pika aja tagant need täpsemalt ilmusid. See näitab, kui kaua said ajakirjanikud ühte lugu teha. Samuti, kui ajakirjanikult ilmub ühel nädalal suure mahuline lugu, paljude allikatega, siis on loomulik, et järgmisel nädalal on töömaht väiksem. Kuna ajakirjanikud täitsid päevikuid erinevatel nädalatel, siis vaadeldavad perioodid on ajakirjanikel individuaalsed.

Kontentanalüüsi tulemuste esitamiseks tegin kokku neli tabelit, mis on „Lisa“ peatüki all. Esimeses tabelis on välja toodud Eesti Ekspressi ja Maalehe paberväljaannetes ilmunud lood ja teises tabelis veebis ilmunud lood. Kolmandas tabelis tõin välja Eesti Ekspressi raadiosaated ehk *Podcastid* ja neljandas tabelis *Facebook Live* videoid, mida ajakirjanikud vaadeldavatel perioodidel tegid.

Kontentanalüüsist saadud tulemustega soovisin saada tegeliku pildi nädalalehe ajakirjanike tööst. Uurida, kui palju ja missuguseid lugusid nädalalehe ajakirjanikud vaadeldaval perioodil tegid. Tuua välja teemad, žanrid, allikate arvu, materjali olemuse („kõva“ või „pehme“) ja tähemärkide arvu, mis aitaksid nädalalehe ajakirjaniku tööd paremini hinnata ja analüüsida. Lugude olemuse tõin välja selle tõttu, et näiteks, kui tegemist on konfliktse looga, siis ajakirjanik peab teemas rohkem süvitsi minema ja mis omakorda tähendab ka suuremamahulist reporteritööd ning suhtlus allikatega võib jätkuda ka pärast loo ilmumist. Ajakirjanik peab teema endale selgeks tegema, kajastama loos kõiki osapooli, uurima faktide paikapidavust ning esitama neid täpselt. See tähendab, et konfliktse looga tegelemine võib olla ajamahukam. Kolmas ja neljas tabel näitavad, mida tegid ajakirjanikud lisaks paberväljaande ja veebi täitmisele vaadeldavatel perioodidel. Samuti kontentanalüüsist saadud tulemuste võrdlemine päeviku kirjeldustega näitab ära päeviku kui meetodi kitsaskohad. Näiteks, kui kontentanalüüsi tulemuste põhjal selgub, et teatud loos on ajakirjanik kasutanud kolme allikat, kuid päevikus mainib ajakirjanik ainult ühte, siis ajakirjanik pole päevikus kõiki tööprotsesse põhjalikult kirjeldanud.

Standardiseeritud kontentanalüüsi miinuseks on, et analüüsi sügavus ja sisukus vähenevad standardiseerituse ja usaldusväärsuse kasvades ning samas võib jõuda objektiivsete, kuid triviaalsete tulemusteni. See tähendab, et kodeerija kindlate ning jäikade analüüsikategooriate kasutamine võib viia teksti lihtsustamiseni ja fragmenteerimiseni, mis omakorda tähendab kaugenemist algupärasest tekstist. Samuti vähendab analüüsi tundlikkust ja täpsust kvantifitseeritus ja standardiseeritus. Selle tõttu võivad märkamata

jääda olulised nähtused, mis on mõjusad ja unikaalsed. Kuna kvantitatiivse meetodiga ei saa uurida ridade vahele peidetud tekste, siis on raskendatud keeruliste, konnotatiivsete ja ideoloogiliste tähenduste väljaselgitamine. Veel saab välja tuua, et kontentanalüüs võib olla siiski subjektiivne, sest uurija võib teha otsuseid oma arusaamadest lähtuvalt (Kalmus, 2015).

3.2.3. Struktureeritud intervjuu

Antud töös olen kasutanud kvalitatiivse uurimismeetodina struktureeritud standardiseerimata intervjuusid. Standardiseerimata intervjuude puhul on intervjueeritavatel võimalik vastata küsimustele tervenisti oma sõnadega (Lepik, Harro-Loit, Kello, Linno, Selg ja Strömpl, 2014). Intervjuud valisin selle tõttu, et need aitavad balansseerida päevikutest ja kontentanalüüsist saadud tulemuste kitsaskohti ning annavad võimaluse uurida tööruutine ja stressi tegureid põhjalikumalt. Kuna struktureeritud intervjuu on oma olemuselt kvalitatiivne, siis on võimalik informatsiooni analüüsida andmetest tuletatud kategooriate põhjal (Kalmus jt, 2015). Samuti on struktureeritud intervjuudest saadud andmed omavahel parem võrrelda. Teisalt võimaldab intervjuu jõuda uurimisega varjatumatesse teemadesse ning käsitleda tundlikke ja delikaatseid nüansse, mis pole kättesaadavad näiteks päevikute ning kontentanalüüsiga (Õunapuu, 2014).

Kõik viis intervjuud tegin Eesti Ekspressi ja Maalehe toimetustes. Neli intervjuud tegin Tallinna toimetustes ja ühe intervjuu Tartu Maalehe toimetuses. Soovisin, et ajakirjanikud valiksid ruumi, kus saaksime segamatult vestelda. Kuna minu töös on äärmiselt oluline, et ajakirjanikud oleksid ausad ehk kirjeldaksid tegelikkust, siis sellega üritasin vältida olukorda, kus kolleegid kuulevad intervjuud ning seetõttu hakkab ajakirjanik andma valikulisi vastuseid. Kõik neli Tallinnas töötavat ajakirjanikku valisid koosolekute ruumi vastavalt siis nii Maalehe kui ka Eesti Ekspressi toimetustes. Tartu toimetuses tegin intervjuu puhkeruumis. Teisalt saab välja tuua, et puhkeruumis oli ka fotograaf ning see võis tingida olukorra, kus ajakirjanik rääkis seda, mida tema vajalikuks pidas ehk jättis need nüansid mainimata, mida fotograaf nii-öelda kuulda ei tohtinud. Tartu Maalehe toimetus on väike ning seal polnud ruumi, kus oleksin saanud ajakirjanikuga omavahel rääkida. Seetõttu olen arvamusel, et oleksin pidanud valima teise koha, kus oleksime saanud omavahel segamatult vestelda.

„Struktureeritud intervjuu puhul esitatakse küsimused kõigile intervjuueeritavatele ettenähtud järjekorras ja sõnastuses“ (Lepik jt, 2014). Seepärast pidin intervjuusid tehes jälgima intervjuu kava (intervjuu kava on leitav „Lisade“ (vt Lisa 2) peatükis) ning ei saanud piisavalt keskenduda intervjuueeritavale. Samuti kuna struktureeritud intervjuu on kindlate küsimustega, siis peab intervjuu käiku koguaeg jälgima ning vajadusel suunama, kui intervjuueeritav läheb teemast kõrvale. Need nüansid võivad tingida olukorra, kus intervjuueeritav sulgub endasse, mis omakorda tähendab, et intervjuueeritav tunneb, et teda ei soovita kuulata ning selle tõttu hakkab ta andma valikulisi vastuseid.

Teisalt saab välja tuua, et kuna intervjuu küsimustik on piiratud, siis võivad vastused olla ebapiisavad ja olulised teemad, mis on seotud näiteks intervjuueeritavate iseärasustega võivad jääda küsimata. Samas saab välja tuua ka, et kuna Maalehe ja Eesti Ekspressi toimetused pole suured, siis intervjuueeritavad võivad ikka identifitseeritavad olla ning seetõttu näidata ennast parematena ning kirjeldada seda, mis neile tulevikus probleeme ei tekita.

4. Tulemused

Käesolevas töös uurisin nädalalehe ajakirjanike töö eripärasid. Esmalt esitan kontentanalüüsi tulemused, milles olid vaatluse all perioodil tehtud nädalalehe ajakirjanike artiklid, *Podcaste'id* ja videod. Toon välja respondentide ilmunud artiklite ja muu ajakirjandusliku sisu žanrid, allikate arvu, materjali olemuse („kõva“ vs „pehme“) ja tähemärkide arvu. Need tegurid aitavad hinnata nädalalehe ajakirjanike töömahtu. Teisalt, kuna ajakirjanike päeviku täitmise nädalad pole samad, siis vaadeldavad perioodid on igal ajakirjanikul individuaalsed. Seejärel avan päevikuga ühte nädalat, kus seon ajakirjanike päevikus kirjeldatud ilmunud loo või muu ajakirjandusliku sisuga. Peale seda toon intervjuude abil välja tööruutide ja eripärade kokkuvõtte.

4.1. Uuringus osalenud ajakirjanike tööruutid

4.1.1. Eesti Ekspressi ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 5 – 10 aastat, reporter (edaspidi töös EE510)

Vaadeldav periood 4. jaanuar 2017 – 1. veebruar 2017. Päeviku täitmise nädal 12. jaanuar 2017 – 19. jaanuar 2017.

Kokku ilmus vaadeldaval perioodil ehk viie nädala jooksul ajakirjanikult üheksa lugu, millest üks on veebilugu (Tabel 1). Kuna teisel, kolmandal ja neljandal nädalal tegeles ajakirjanik üsna mahukate lugudega, siis on ootuspärane, et viiendal nädalal ta suuri lugusid ei teinud.

Vaadeldava perioodi kohta saab öelda, et ajakirjanikult ilmus kolm kõva loomuga lugu. Ülejäänud olid pehme sisuga. Samuti saab ajakirjaniku kohta välja tuua, et ta kasutab kõikides keskmistes ja suurtes lugudes vähemalt kolme allikat.

Tabel 1: EE510 tehtud lood vaadeldava viie nädala jooksul

Esimene nädal	Teine nädal	Kolmas nädal	Neljas nädal	Viies nädal
---------------	-------------	--------------	--------------	-------------

04.01 – 10.01	11.01 – 17.01	18.01 – 24.01	25.01 – 31.01	01.02.
Ei ilmunud ühtki lugu.	4 lugu. 1. Reportaaž, kahe esmase allikaga ja ühe teisese (raamat) allikaga, 8300 tm* 2. Uudis viie allikaga ja 2615 tm. 3. Uuriv lugu, kahe esmase allikaga, 1260 tm. 4. Veebilugu, kahe esmase allikaga, 633 tm. Lisaks video 3 minutit ja 17 sekundit.	2 lugu ja <i>Facebook Live</i> 1. Persoonilugu, pehme loomuga, kolme esmase allikaga, 5805 tm. 2. Kõva loomuga uuriv lugu, 12 esmase allikaga, 10335 tm. <i>Facebook Live</i> video, 3 minutit ja 39 sekundit. Osalejad: ajakirjanik ja tema kolleeg.	2 lugu. 1. Persoonilugu, kolme esmase allikaga, 5805 tm. 2. Sisult pehme lugu kuue allikaga, 7042 tm.	1 lugu. Kõva loomuga uuriv lugu, kolme allikaga. Nendest kaks olid <i>Facebook</i> 'ist võetud kahe inimese sissekanded, 4200 tm.

*kõik tähemärgid koos tühikutega.

Teise nädala neljapäevast kuni kolmanda nädala neljapäevani täitis Eesti Ekspressi ajakirjanik päevikut ning tabelis toon välja päeviku täitmise päevadel tehtud tegevused ning kõrvutan neid vaadeldava perioodi teisel ja kolmandal nädalal ilmunud lugudega. Ajakirjanik tegi päeviku täitmise nädalal *Facebook Live* video ning ühe veebiloo, mida samuti tabelis kirjeldan.

Tabel 2: EE510 päeviku täitmise päevade kirjeldused kõrvutatuna ilmunud lugudega

Päevik	Ilmunud materjal
Neljapäev, 12. jaanuar	

<p>Sel päeval arutas ajakirjanik pool tundi Delfi TV toimetajaga ühte veebilugu, rääkis 10 minutit Päevalehe ajakirjanikuga ammu ilmunud loost. Leppis allikaga kokku intervjuu laupäevaks (14. jaanuar) (pool tundi), rääkis 15 minutit fotograafiga loo kontseptsioonist. Luges umbes tund aega päevauudiseid, vaatas 15 minutit, kuidas ta lugudel läheb, kirjutas mitu tundi avaldust preemia kandidaatsiks ja arutas seda kolleegidega. Ajakirjanik mainib päevikus, et tal on kahju, et kandideerimine nii kaua aega võttis ja sellepärast jäid muud asjad tegemata.</p>	
<p>Reede, 13. jaanuar</p> <p>Toimetab 15 minutit veebis ilmunud looga. Üks allikas soovis teksti järjekorda ja sõnastust muuta, ajakirjanik tegi parandused vastavalt soovitudele, mis tundusid mõistlikud. Helistas pressiesindajale ja palus statistikat. See kõne ärritas ajakirjanikku, sest pressiesindaja ei teadnud kõike, kuid pädevama inimesega ka rääkida ei saanud. Ajakirjanik sai statistika ning mainib, et see on oluline kild loos. Seejärel tegeleski ajakirjanik looga umbes pool tundi. Saatis toimetajale videomaterjali loo jaoks. Delfi TV tegija palus, et ajakirjanik teeks <i>Facebook Live</i>'i intervjuu allikaga, mis hiljem lõigata ja avaldati ka veebis. Intervjuuks valmistus ajakirjanik tund aega, intervjuu kestis 12 minutit.</p>	<p>Ajakirjanik tegeles looga, mis oli juba ilmunud ning tegi veebiversiooni jaoks parandusi. Kolmapäeval (11. jaanuar) ilmus olemuselt kõva uudislugu, kus on kasutatud viite allikat ning on 2615 tähemärki koos tühikutega.</p> <p>Reedel (13. jaanuar) ilmus veebis persoonilugu. Veebiloos kasutas ajakirjanik kahte allikat ning tähemärke koos tühikutega on 633. Samuti sisaldas veebilugu videot, mis on 3 minutit ja 17 sekundit pikk.</p> <p>Lisaks veebis tehtud loo parandustele ja tehtud veebiloole, tegeles ajakirjanik sel päeval suure kolmeküljelise looga.</p>

<p>Seejärel luges ajakirjanik üle järgmises lehes ilmuva loo. Ajakirjaniku meelest pole tekst paigas, midagi on puudu ja ta ei ole rahul.</p>	
<p>Laupäev, 14. jaanuar</p> <p>Sel päeval käis ajakirjanik kell 6:30 bussijaamas ning rääkis tund aega allikatega.</p> <p>Seejärel kohtus ajakirjanik allikaga. Pildistamine, ootamine, vestlemine võtsid kokku aega umbes kaks tundi.</p> <p>Järgnevalt tuli ajakirjanik toimetusse ning proovis oma suurt kolmeküljelist lugu teha. Üritas kirjutada, kuid enesetunne polnud kõige parem. Toimetuses oli ajakirjanik paar tundi ning väsimuse tõttu otsustas ta koju minna.</p> <p>Päevikus tõi ajakirjanik välja, et positiivselt mõjus talle see, et tähtajani on veel paar päeva ja, et intervjuu sai tehtud.</p>	
<p>Pühapäev, 15. jaanuar</p> <p>Õhtul kodus otsustas ajakirjanik, et ta kirjutab suure loo valmis. Ta proovis ühtepidi ja teistpidi, veidi läks paremaks. Kokku kirjutas ta lugu viis tundi.</p> <p>Järgnevalt sai ajakirjanik allikalt meili, et keegi on veel nõus rääkima nime ja näoga. Ajakirjaniku sõnul on tegemist võtmeallikaga. Seejärel helistas ajakirjanik kolleegile teisest väljaandest (kolleeg aitab vene keelest tõlkida ja intervjuuerida), kellega ta seda lugu teeb ning palus tal allikale helistada. Kolleeg helistab tagasi</p>	

<p>ning ütleb, et sealt saab head informatsiooni.</p> <p>Päevikus tõi ajakirjanik ka välja, et ta tundis ennast ärevalt, sest toimetaja pole tema lugu plaani lisanud ning kaks kuud väldanud intensiivne töö võib olla asjata.</p>	
<p>Esmaspäev, 16. jaanuar</p> <p>Ajakirjanik jõudis tööle kell üheksa. Ta luges oma loo uuesti üle ning ta polnud rahul, siiski laadis loo süsteemi üles. Poolteist tundi hiljem algas uudiste koosolek, mis kestis umbes tund aega. Peale koosolekut ütles toimetaja ajakirjanikule, et tema lugu täismahus ei ilmu, ainult fotod ja fotoallkirjad ning soovitas ajakirjanikul teha hoopis persooniloo. Ajakirjanik ütles toimetajale, et andku talle tund, enne kui lõplikult otsustab. Järgnevalt helistas ajakirjanik teisest väljaandest, kellega ta seda lugu koos tegi ning selgus, et ta rääkis allikatega ning materjal on olemas. Ajakirjanik tõi päevikus välja, et nad olid kuid otsinud inimesi, kes oleksid nõus nime ja näoga rääkima. Helistanud, kohtunud, aga ei midagi. Kõik olid valmis vaid anonüümselt pajatama.</p> <p>Seejärel kirjutas ajakirjanik paari tunniga loo ümber, helistas toimetajale ja ütles, et jättis väljaprintitud loo tema lauale.</p> <p>Ajakirjanik helistas fotograafile, et ta allikatest pilte teeks.</p> <p>Toimetajad olid tekstis parandusi teinud ja soovitusi jaganud. Ajakirjanik toimetas ja</p>	

<p>nokitses teksti kallal umbes kolm tundi ning ajakirjaniku sõnul läks lugu aina paremaks. Laadis pool tundi fotosid süsteemi üles. Järgnevalt hakkas ajakirjanik tegelema persoonilooa. Helistas inimesele, kes persooni tunneb ning leppis temaga intervjuu kokku. Helistas veel ühele inimesele, kes persooni tunneb ja temaga rääkis tund aega. Seejärel läks ajakirjanik kell 17 intervjuule, mis kestis kaks tundi. Järgmisena läks ajakirjanik kiiresti toimetusse, kus toimetajad juba teda ootasid. Ajakirjanik mainis, et oli väga hilja ja kõik tahtsid koju minna. Ajakirjanik arutas ja vaatas koos toimetajaga umbes tund aega tehtud muudatused läbi. Vaidlesid paari asja üle. Kell kaheksa hakkas ajakirjanik persoonilugu kirjutama. Ajakirjanik mainis, et väsimus on suur ning raske on keskenduda, kuid esialgse loo sai ta kirja. Päevikus tõi ajakirjanik välja, et toimetusest lahkus ta keskööl ning samas ütles, et kokku 15 tundi jutti hullumaja. Päevikus mainis ka ajakirjanik, et ta on väga õnnelik, et lugu ilmub, sest psühholoogiliselt ja füüsiliselt oli väga kurnav aeg. Kaks kuud uurimist ning ajakirjanik märkis, et ta on väga rahul.</p>	
<p>Teisipäev, 17. jaanuar</p> <p>Sel päeval luges ajakirjanik persooniloo uuesti üle ja toimetas veidi teksti. Seejärel tegi ta intervjuud kolme inimesega, kes persooni tunnevad. Kokku läks kaks tundi.</p>	<p>Kolmapäeval (18. jaanuar) ilmus kõva loomuga uuriv lugu, kus ajakirjanik kasutas 12 allikat ning on 10335 tähemärki koos tühikutega. Loo tegi ajakirjanik koostöös teise väljaande ajakirjanikuga.</p>

<p>Järgnevalt jooksis ajakirjanik kujundaja ja toimetajate vahet, et viimistleda suurt kolmeküljelist lugu, saatis fotoallkirjad, luges keeleteoimetaja toimetatud teksti, tegi väikesed parandused, ütles fotograafile nimesid. Kokku umbes tund aega.</p> <p>Seejärel jätkas ajakirjanik persoonilooga, kirjutas, luges, printis välja, parandas, ja nii mitu korda. Umbes kolm ja pool tundi.</p> <p>Intervjuus tõigi Eesti Ekspressi ajakirjanik välja, et üsna suur aeg kulub tal lugudega tegelemiseks – see tähendab kontrollimiseks, parandamiseks ja üle lugemiseks. Toimetaja luges läbi ja tegi parandusi. Ajakirjanik arutas umbes poolteist tundi toimetajaga, mida ja kuidas kirjutada, mida muuta.</p> <p>Toimetaja küsis, mida ajakirjanik järgmisesse lehte teha soovib. Ajakirjanik pakkus välja mõned ideed. Kokku umbes pool tundi. Järgnevalt saatis ajakirjanik loo allikale.</p> <p>Päevikus tõi ajakirjanik välja, et positiivselt mõjus talle see, et ta sai lood õigeks ajaks valmis ning ta oli nendega rahul. Samas tõi ta välja, et persooniloole ei saanud ta piisavalt tähelepanu pöörata.</p>	<p>Kolmapäeval (25. jaanuar) ilmus pehme loomuga persoonilugu, kus ajakirjanik kasutas kolme allikat ning tähemärke koos tühikutega on 5805.</p> <p>Sellest tulenevalt saab järeldada, et lugu oli valmis nädal aega ette ning ajakirjanikul oleks olnud veel aega sellega tegeleda. Päevikus mainiski ajakirjanik, et ta oleks soovinud persooniloole rohkem tähelepanu pöörata, kuid ajakirjanik tegeles samal päeval ka teise looga, mis võttis palju aega.</p>
<p>Kolmapäev, 18. jaanuar</p> <p>Hommikul toimus koosolek, mis kestis kaks tundi. Järgnevalt tegi ajakirjanik <i>Facebook Live</i> video, mis võttis umbes pool tundi, arutas toimetajaga pool tundi, mis lugu ta</p>	<p>Kolmapäeval (18. jaanuar) ilmus <i>Facebook</i>'i Eesti Ekspressi lehel ajakirjaniku <i>Facebook Live</i> video, kus ta kolleegiga tutvustas Eesti Ekspressis ilmunud lugusid. Video pikkuseks on 3 minutit ja 39 sekundit.</p>

<p>kirjutama hakkab. Samuti arutas koos kolleegidega teiste ilmunud lugude üle. Teisalt tõi ajakirjanik päevikus välja, et tal on väsimus möödunud nädalast ning häälestumine uuele loole võtab aega.</p>	<p>Selle päeva kohta saab välja tuua, et kuigi ajakirjanik tegi video, siiski oli reporteritöö mõttes lihtsam päev. Ta ei tegelenud oma lugudega.</p>
<p>Neljapäev, 19. jaanuar</p> <p>Sel päeval hakkas ajakirjanik uue loo jaoks informatsiooni koguma. Saatis võimalikele allikatele meilid, suhtles pressiesindajatega, et uurida, mis statistikat neil on ja mida nad jagada saavad. Aega võttis see paar tundi. Järgnevalt umbes kolm tundi ajakirjanik luges ning pani esimesi lõike kirja.</p> <p>Samuti mainis ajakirjanik, et üks kild jäi loost välja ning palus, et see veebi pandaks. Seejärel otsustas ajakirjanik selle hoopis teisele ajalehe reporterile edasi anda. Koostas meili, rääkis temaga ning kolleeg andis ühe teise teema vastu. Kokku läks aega 40 minutit. Ajakirjanik uuris ühe teise loo jaoks informatsiooni ning saatis meile (umbes 15 minutit). Õhtul intervjueris ajakirjanik skaibis allikat. Ajakirjanikku aitas tõlk ning vestlus kestis 20 minutit.</p> <p>Ajakirjanik tõi päevikus välja, et negatiivselt mõjus talle töötamine suure hulga materjalidega. Aegajalt käib see üle jõu. Samas mainib ajakirjanik, et kuna suuremad lood on seljataga, saab vaikselt uusi põnevaid projekte ette võtta.</p>	

Vaadeldava ajakirjaniku päevikust nähtus, et ta pani kirja ainult tööülesanded. Päeviku täitmise nädal tundus ajakirjaniku kirjelduste põhjal üsna töörohke, seda eriti esmaspäev (16.

jaanuar). Suures (10 000 tähemärki koos tühikutega) loos kasutas ta 12 allikat ehk ta tegi väga põhjalikku reporteritööd. Samas toimetaja kahtles selles loos, mis tekitas ajakirjanikule meelehärmi.

Ajakirjanik mainis päeviku täitmise nädala kohta, et kuna suured lood on tehtud, siis saab hakata uusi projekte ette võtma. Kontentanalüüsi tulemuste põhjal saab öelda, et peale päeviku täitmise nädalat ehk neljandal nädalal ilmus kaks pehme loomuga keskmise (6000 – 7000 tähemärki koos tühikutega) suurusega lugu, millest ühe tegi ajakirjanik päeviku täitmise nädalal valmis. Samuti oli lihtsam päeviku täitmisele eelnev nädal, kus ajakirjanik tegi küll ühe suure loo (8000 tähemärki koos tühikutega), kuid sisult oli see pehmem ning ei nõudnud põhjalikku reporteritööd. Ajakirjanik tegi ka kaks väiksemamahulist (1200 – 2600 tähemärki koos tühikutega) lugu. See tähendab, et teine ja neljas nädal oli reporteritöö mõttes lihtsam, kui päeviku täitmise nädal ja teisel nädalal oli ajakirjaniku aega tausta otsida kolmandal nädalal ilmunud suure loo jaoks.

Päeviku kirjeldustest nähtus, et ajakirjanik tegeles nädala jooksul kolme teemaga. Intervjuus tõi vaadeldav ajakirjanik välja, et see on juhuslik, et ta kolme lugu korraga tegi, tavaliselt teeb ta ikka ühte lugu. Samas märkis, et mitme asjaga tegeleb ta paralleelselt küll, kuid ta ei tee rohkem kui teised.

4.1.2. Eesti Ekspressi ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 10 – 15 aastat, reporter (edaspidi töös EE1015)

Vaadeldav periood: 18. jaanuar 2017– 15. veebruar 2017. Päeviku täitmise nädal 25. jaanuar 2017 – 31. jaanuar 2017.

Kokku ilmus vaadeldaval perioodil ehk viie nädala jooksul ajakirjanikult kaheksa lugu, millest üks on veebilugu. Teisalt pean välja tooma, et ajakirjanik alustas päeviku täitmist kolmapäeval ehk päev enne kokkulepitud perioodi. Sellest tingituna saan tabeli kolmandasse nädalasse kirja panna ühe tegevuse, mis oleks pidanud jääma päeviku õige täitmise puhul teise nädalasse. Kuna ajakirjanikult ilmus viiest nädalast neljal (Tabel 3) üks suurem lugu, siis on ootuspärane, et teisel nädalal ei ilmunud ühtki lugu.

Tabel 3: EE1015 tehtud lood vaadeldava viie nädala jooksul

Esimene nädal 18.01 – 24.01	Teine nädal 25.01 – 31.01	Kolmas nädal 01.02 – 07.02	Neljas nädal 08.02 – 14.02	Viies nädal 15.02
1 lugu Pehme loomuga, uuriv lugu, nelja esmase allikaga, 9365 tm*.	Raadiosaade ehk <i>Podcast</i> , osalejaid kolm, vaadeldav ajakirjanik, tema kolleeg ja üks allikas. <i>Facebook Live</i> , 2 minutit ja 15 sekundit. Osalejad: ajakirjanik ja tema kolleeg.	1 lugu Pehme loomuga persoonilugu, kahe esmase allikaga, 8918 tm. Raadiosaade ehk <i>Podcast</i> , 14 minutit. Osalejad: ajakirjanik ja tema kolleeg.	3 lugu 1. Pehme loomuga, reportaaž, ühe teisese allikaga (kohtumaterjalid), 9847 tm. 2. Filmiarvustus, 1976 tm. 3. Filmiarvustuse lühem veebiversioon, 500 tm.	3 lugu 1. Kõva loomuga uuriv lugu, viie esmase allikaga, 8300 tm. 2. Reisilugu, autori enda materjal, 8348 tm. 3. Plaadiarvustus, 1963 tm.

*kõik tähemärgid koos tühikutega.

Viie nädalal tehtud lugude põhjal saab öelda, et ajakirjanik tegi ühe loomult kõva loo ja teised seitse lugu on pehme sisuga. Samuti saab märkida, et ajakirjanik tegeles ühe looga korraga. Kuigi viimasel nädalal ilmus ajakirjanikult kaks suurt lugu, siis üks on tema enda materjali põhjal, teine mitte.

Vaadeldava perioodi teise nädala kolmapäevast kuni teisipäevani täitis Eesti Ekspressi ajakirjanik päevikut ning tabelis toon välja päeviku täitmise päevadel tehtud tegevused ning kõrvutan neid vaadeldava perioodi kolmandal nädalal ilmunud lugudega. Saab välja tuua, et ajakirjanik tegi päeviku täitmise nädalal koos kolleegiga *Facebook Live* video ja raadiosaate ehk *Podcast*'i ning ühe veebiloo, mida samuti tabelis kirjeldan.

Tabel 4: EE1015 päeviku täitmise päevade kirjeldused kõrvutatuna ilmunud lugudega

Päevik	Ilmunud materjal
--------	------------------

<p>Kolmapäev, 25. jaanuar</p> <p>Kuna ajakirjanik haldab <i>Facebooki</i>, siis ta pani hommikul lood valmis, mis hakkasid tunniste intervallidega ilmuma.</p> <p>Hommikul toimus toimetuse koosolek, mis kestis kaks tundi. Järgnevalt valmistas ajakirjanik tund aega raadiosaate jaoks. Raadiosaate tegemine kestis pool tundi. Seejärel laadis ajakirjanik saate üles ja tegi sisukokkuvõtted lehte. Samuti tegi ajakirjanik koos kolleegiga <i>Facebook Live</i> video, kus nad kolleegiga tutvustasid Eesti Ekspressis ilmunud lugusid.</p> <p>Päevikus tõi ajakirjanik välja, et päris tööd teha ta ei saanudki.</p>	<p>Kolmapäeval (25. jaanuar) tegi ajakirjanik Eesti Ekspressi raadiosaadet ehk <i>Podcast'i</i>, mis on <i>Facebook'is</i> ja on 15 minutit pikk. Vaadeldav ajakirjanik oli saatejuht. Saates osalesid ajakirjaniku kolleeg ja üks allikas.</p> <p>Kolmapäeval (25. jaanuar) tegi ajakirjanik <i>Facebook Live</i> video koos kolleegiga. Video on 2 minutit ja 15 sekundit pikk.</p> <p>Selle päeva kohta saab öelda, et lisaks <i>Podcast'ile</i> ja <i>Facebook Live</i> videole, pidi ajakirjanik Eesti Ekspressis ilmunud lood koos sissejuhatusega <i>Facebook'i</i> üles panema.</p>
<p>Neljapäev, 26. jaanuar</p> <p>Sel päeval kogus ajakirjanik allika kohta taustainformatsiooni ja tegi kokkuleppe kohtumiseks. Sellele kulus tund. Järgnevalt arutas ajakirjanik toimetajaga pool tundi, kuidas lugu teha. 15 minutit arutas ajakirjanik kujundajaga, otsis tund aega fotograafi Tartusse. Kaks tundi kogus ajakirjanik loo jaoks lisainformatsiooni. Päevikust selgub, et tööpäev lõppes kell 20.</p>	
<p>Reede, 27. jaanuar</p> <p>Hommikul selgus, et fotograaf hüppas alt ning ajakirjanik pidi uue leidma. Ajakirjanik tõi välja, et see oli „õudne jama“. Uue fotograafi leidmiseks läks tund aega. Järgnevalt sõitis ajakirjanik Tartusse</p>	

lugu tegema. Päevikust selgus, et päev sai läbi kell üks öösel.	
Pühapäev, 29. jaanuar Õhtupoolikul vestles ajakirjanik tund aega allikat teadva inimesega.	
Esmaspäev, 30 jaanuar Sel päeval toimus koosolek, mis kestis poolteist tundi. Järgnevalt tõi ajakirjanik välja, et kaks tundi kirjutas ta lugu, arutas tund aega lugu toimetajaga, rääkis pool tundi peatoimetajaga järgmise loo teema asjus.	
Teisipäev, 31. jaanuar Ajakirjanik tõi välja, et sel päeval käis ta tund aega kohtus järgmise loo materjalidega tutvumas. Järgnevalt tegeles toimetuses eelmise looga, pani loo küljele, kirjutas pildiallkirjad ja tegi sisukokkuvõtte eelvaatesse. Päevikus tõi ajakirjanik välja, et lugu tuli hea, allikad olid rahul ja loo subjektid samuti. Ajakirjaniku sõnul oli hea nädal.	Kolmapäeval (1. veebruar) ilmus ajakirjanikult pehme loomuga persoonilugu, mis on kahe allikaga ja on 8918 tähemärki koos tühikutega. Sel päeval tegeles ajakirjanik kahe looga.

Ajakirjaniku päevikust nähtus, et ta pidi sõitma Tartusse komandeeringusse ja sinna fotograafi leidma. Päeviku kirjeldustest selgus, et neljapäeval ja reedel lõppesid tööpäevad hilisel ajal (reedel lausa kell üks öösel). Kolmapäeval ja järgmise nädala esmaspäeval ning teisipäeval lõppesid tööpäevad umbes kell 16. See tähendab, et ajakirjanikul oli ühel nädalal kaks päeva, mis olid töömahukad.

4.1.3. Maalehe ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 10 – 15 aastat, reporter (edaspidi töös ML1015)

Vaadeldav periood 29. detsember 2016 – 26. jaanuar 2017, päeviku täitmise nädal 6.

jaanuar 2017 – 13. jaanuar 2017.

Kokku tegi ajakirjanik vaadeldaval perioodil ehk viie nädala jooksul üheksa pehme loomuga lugu, millest üks on veebilugu. Kuna esimese kahe ja neljanda nädala lood (Tabel 5) olid mahukad, siis on loomulik, et kolmandal ja viiendal nädalal pole suuri lugusid.

Tabel 5: ML1015 tehtud lood vaadeldava viie nädala jooksul

Esimene nädal 29.12 – 04. 01	Teine nädal 05.01 – 11.01	Kolmas nädal 12.01 – 18.01	Neljas nädal 19.01 – 25.01	Viies nädal 26.01
1 lugu Reportaaž, kahe teisese allikaga (raamatud), 12435 tm*.	2 lugu 1. Intervjuu, kahe esmase allikaga, 27496 tm. 2. Veebilugu, allikateta, 2791 tm.	2 lugu 1. Uudis, ühe esmase allikaga, 1364 tm. 2. Uudis, kahe esmase allikaga, 3529 tm.	2 lugu 1. Reportaaž, ühe esmase ja kahe teisese allikaga (kahe muuseumi fotokogu), 12649 tm. 2. Intervjuu, kolme esmase allikaga, 3267 tm.	2 lugu 1. Uudis, ühe esmase allikaga, 4231 tm. 2. Arvamus, kolme ajakirjaniku poolt kirjutatud, vaadeldava ajakirjaniku osa 2013 tm.

*kõik tähemärgid koos tühikutega.

Ajakirjaniku viiel nädalal tehtud lood on kõik pehme sisuga ja ta kasutab lugudes peamiselt ühte või kahte esmast allikat. Kahes loos on ajakirjanik kasutanud kolme allikat ja millest ühe loo puhul on tegemist ühe esmase ja kahe teisese allikaga.

Vaadeldava perioodi teisel nädala reedest kolmanda nädala reedeni täitis Maalehe ajakirjanik päevikut ning tabelis toon välja päeviku täitmise päevadel tehtud tegevused ning kõrvutan neid vaadeldava perioodi teisel ja kolmandal nädalal ilmunud lugudega.

Tabel 6: ML1015 päeviku täitmise päevade kirjeldused kõrvutatuna ilmunud lugudega

Päevik	Ilmunud materjal
<p>Reede, 6. jaanuar</p> <p>Esmalt suhtles ajakirjanik praktikandiga 20 minutit. Seejärel suhtles ajakirjanik pool tundi peatoimetajaga eelmisel päeval ilmunud lehe teemal. Samuti suhtles ajakirjanik telefoniteel lugejaga ning vastas sotsiaalmeedias lugejate postitustele.</p> <p>Ajakirjanik aitas 20 minutit tegevtoimetajal ja tarbijalisa toimetajal arutada uue väljaande kaanekujundust. Veel andis ta tarbijalisale mõned ideed lugude jaoks.</p> <p>Ajakirjanik vestles ka veebitoimetajaga ning andis talle silma jäänud välisuudiste lingid. Luges uudiseid ja sotsiaalmeediat.</p> <p>Arutas kolleegiga tema lugu ning andis mõned ettepanekud loo kujundamiseks.</p> <p>Suhtles lugejatega horoskoobi teemal, millele läks enamik päevast. Vestles tegevtoimetajaga edaspidistest muutustest töökorralduses seoses ühe kolleegi pikema äraolekuga. Teise poole päevast tegeles ajakirjanik oma looga. Kontrollis ja töötles saadud andmeid ning hakkas kokku kirjutama uudist, mis läks suurema loo juurde ning millel on mitu autorit.</p>	

<p>Teisalt mainis ajakirjanik päevikus, et aasta esimene leht oli eriline suure tiraaži tõttu ning ajakirjanikud oli kirjutanud sinna üheaegselt mitme lehenumbri lugusid. Samas tõi ajakirjanik välja, et jaanuaris on lehed õhemad, sest kellelgi pole raha, et reklaami võtta. See tähendab, et kuna lehed on õhemad, siis on tööd ka vähem. Veel toob ajakirjanik välja, et sel päeval käis talle närvidele kogu horoskoobiga seonduv.</p>	
<p>Pühapäev, 8. jaanuar</p> <p>Sel päeval kohtus ajakirjanik allikaga, mis kestis kaks tundi. Rääkis fotograafiga üle järgmise päeva pildistamise, saatis praktikandile kontaktid, millega praktikant sai järgmisel päeval oma loos edasi liikuda.</p>	
<p>Esmaspäev, 9. jaanuar</p> <p>Hommikul kirjutas ajakirjanik lõpuni uudise. Seejärel sõitis ajakirjanik kell üheksa hommikul Alatskivile, kus ta kohtus allikaga. Koju jõudis ajakirjanik kell 19. Õhtul enne uinumist otsis ajakirjanik Elisa raamatuäpist raamatut tulevikus ilmuma projekti tarvis.</p>	
<p>Teisipäev, 10. jaanuar</p> <p>Hommikul kodus toimetas ajakirjanik pool tundi kolleegi intervjuud ning helistas autorile, et mõningaid asju täpsustada. Seejärel rääkis ajakirjanik fotograafiga, mis võiks pildil olla. Järgmisena läks ajakirjanik raamatukokku raamatule järgi ja siis toimetusse.</p>	<p>Neljapäeval (12. jaanuaril) ilmus lühiuudis, kus oli kasutatud ühte allikat ja tähemärke koos tühikutega on 1364.</p> <p>Neljapäeval (12. jaanuar) ilmus veebilugu, kus polnud viidatud ühelegi allikale ning tähemärke koos tühikutega on 2791.</p>

<p>Ajakirjanik kirjutas pool tundi lühiuudist. Seejärel tegi maanteeameti ajakirjas olevast loost veebi refereeringu, millele läks samuti pool tundi. Seejärel ootas ajakirjanik, et intervjuu saaks küljendatud ning otsis sinna juurde pildi. Ajakirjanik tegeles projektiga, mis nõuab suure hulga raamatute läbivaatamist ja sealt detailide täpsustamist. Samuti arutas ajakirjanik küljendajaga, mida tuleks selles projektis fookusesse võtta.</p> <p>Arutas fotograafidega pressifoto nominentide valikut ja suhtles allikaga.</p> <p>Ajakirjanik mainis päevikus, et ta on detsembrist väsinud.</p>	<p>Ühe päevaga tegi ajakirjanik kaks lugu. Esimese loo puhul oli vaid üks allikas ja teise puhul polnud aru saada, kust täpsemalt informatsioon pärineb. Sellest järeldub, et konkreetset ilmutate lugudega tegeles ajakirjanik sel päeval tund aega. Samal ajal valmistus ta ette järgmisteks lugudeks.</p>
<p>Kolmapäev, 11. jaanuar</p> <p>Aitas arvamustoimetajal vaadata üle juubeliküljed, mõtles intervjuule uue pealkirja, sest eelmine läks esiküljele. Tõstis digilehe jaoks süsteemi pilte juurde. Ajakirjanik mainis, et seesugused asjad võtavad 20 – 30 minutit. Seejärel helistas ajakirjanik allikale, sest loo fookus muutus ning selle tõttu pidi andmeid kontrollima, suhtles riigiasutuse töötajaga, üritas hakata kirjutama oma lugu, kuid muid asju tuli vahele. Näiteks pidi ajakirjanik tegelema teise looga, andmed tuli kokku panna, sest ajakirjanik on järgmisel nädalal puhkusel. Samuti andis soovitus, kuidas pildiliselt seda lugu lahendada. Arutas ühte kaastööpakkumist (ei öelnud kellega), millele otsustasid ära öelda. Arutas</p>	<p>Kolmapäeval (11. jaanuar) tegeles ajakirjanik ühel päeval ühe looga.</p> <p>Neljapäeval (12. jaanuaril) ilmus lugu ja ajakirjanik kasutas kahte esmast allikat ja tähemärke koos tühikutega 3529. Loo olemus pehme.</p> <p>Palju oli sel päeval (11. jaanuar) ka muud tegutsemist – teisele loole uue pealkirja mõtlemine, piltidega tegelemine, allikatega suhtlemine.</p>

<p>kolleegiga samal päeval ilmunud artiklit ning analüüsisid selle tagasisidet sotsiaalmeedias. Analüüsis koos vanemtoimetajaga haldusreformi seisu, kuidas sellega edasi liikuda. Kuulas <i>skippides</i> läbi kahetunnise nišikanali telesaate edaspidise persooni loo jaoks.</p> <p>Ajakirjanik ootas, kuna leht hakkas trükki minema, kui nägi, et tema lugudega on korras, läks varem koju.</p> <p>Kodus suhtles ajakirjanik <i>Messenger</i>'is allikaga. Samuti helistas talle üks võimalik allikas ja üks kunagine allikas.</p> <p>Päevikus tõi ajakirjanik välja, et tegemist oli hakitud päevaga, mis väsitab. Samuti mainis ajakirjanik, et teda väsitab, et inimesed võtavad temaga ühendust kõikidel nädalapäevadel, öösiti ja varahommikul. Seetõttu kasutab ta <i>do not disturb</i> seadet, mis ei lase kõnesid ja sõnumeid hilisõhtul, öösel ja varahommikul läbi.</p>	
<p>Neljapäev, 12. jaanuar</p> <p>Kell kümme oli toimetuse nädala töökoosolek, mis kestis poolteist tundi. Ajakirjanik mainis, et kuna järgmisel nädalal on ta puhkusel ja töö on veel ees, siis võttis vabamalt.</p> <p>Järgnevalt tõstis ajakirjanik mahukad pildifailid kõvakettale, vastas käsitsi lugeja tagasisidele, kirjutas allikale tänusõnad loos osalemise eest. Ajakirjanikul oli plaanis varem koju minna, kuid veebitoimetaja palus abi ning ajakirjanik helistas ja aitas</p>	

<p>tausta otsida. Ajakirjanik mainis, et seesugused tegevused võtavad poole tunni kaupa lõpuks terve päeva ära ning ajakirjanik tundis end mornilt, sest jõudis nii vähe teha.</p>	
<p>Reede, 13. jaanuar</p> <p>Hommikul tegi ajakirjanik pikema kõne plaanitud loo osas ning selgus, et allikas plaanib kuuks ajaks reisile minna. Ajakirjanik hakkas plaane ümber tegema. Vestles allikaga ning leppis temaga kokkusaamise kokku. Helistas kolmele allikale ja kirjutas valmis uudise. Samal ajal kõnetati (kolleeg) teda ja vesteldi ning selle tõttu kulus loo tegemiseks tund aega.</p> <p>Kuna ajakirjanik oli öösel maganud halvasti, siis otsustas ta pika loo jätta laupäeva ja läks koju. Enne uinumist nägi ajakirjanik kirja mehelt, keda ta oli loos osalemise eest tänanud. Allikale ei sobinud, et ajakirjanik ei võtnud tema soovitusi loo osas kuulda. Samuti tõi ajakirjanik päevikus välja, et tal on hea meel, et ta sai tehtud pisiuudise, kuid tal on kahju, et pikk lugu jäi laupäeva.</p>	<p>Kolmapäeval (13. jaanuar) tegi ajakirjanik valmis ühe uudisloo, mis ilmus neljapäeval (19. jaanuar) ehk nädal aega hiljem. Päevikus kirjeldas ajakirjanik, et ta pidi selle loo ette tegema, sest järgmisel nädalal oli ta reisil. Loos kasutas ajakirjanik kolme esmast allikat ning tähemärkide arv koos tühikutega on 3267. Lugu on olemuselt pehme.</p> <p>Lisaks ühele loole, tegeles ajakirjanik mitme teise tegevusega – helistas allikatele teise loo asjus, vestles kolleegiga, suhtles kunagise allikaga.</p>

Ajakirjanik tegi vaadeldaval nädalal kolm lühema (1300 – 3500 tähemärki koos tühikutega) pikkusega lugu. Lisaks oli palju tükeldatud päevi, kus ajakirjanik tegeles mitme tegevusega korraga või jättis korra ühe tegevuse pooleli, et muuga tegeleda. Näiteks sama nädala ja järgmise nädala lugudega. Samuti saab märkida, et seda nädalat mõjutas ka, et ajakirjanik valmistus järgmisest nädalast minema puhkusele. Ajakirjanik tõi intervjuus välja, et tegemist oli lihtsama nädalaga, sest eelmine leht oli duubeldatud tiraažiga, sest sisaldas Igor Mangi horoskoopi. Suurem lehemahut tähendas ka rohkem tööd ajakirjanikele. Ajakirjanikud

pidid lehte mitme lehenumbri jagu lugusid tegema ning see oli väsitav. Päeviku kirjelduste põhjal saab järeldada, et ajakirjanikku häiris, et nädal oli lihtsam. Ajakirjanik on oma olemuselt perfektsionist ning soovis teha rohkem ja paremini, kuna tegemist on lihtsama nädalaga, tunduski, et ta tegi liiga vähe.

Ajakirjaniku päevikust nähtust ka asjaolu, et ta tegeleb teiste lugude toimetamisega. Toimetuses kannab vaatlusalune siiski reporteri mitte toimetaja ametinimetust. Järelikult tegeleb ajakirjanik nende tööülesannetega, mis tema töösse ei puutu.

4.1.4. Maalehe ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 5 – 10 aastat, reporter (edaspidi töös ML510)

Vaadeldav periood 5. jaanuar 2017 – 2. veebruar 2017, päeviku täitmise nädal 13. jaanuar 2017 – 20. jaanuar 2017.

Kokku ilmus ajakirjanikul vaadeldaval perioodil ehk viie nädala jooksul 12 lugu, millest kolm olid veebilood. Kuna eelnevalt väljatoodud nädalad olid töörohked (Tabel 7), siis on loomulik, et teisel nädalal ilmus ainult üks väikse (2000 tähemärki koos tühikutega) mahuga lugu ja viiendal nädalal ei ilmunud ühtki lugu.

Tabel 7: ML510 tehtud lood vaadeldava viie nädala jooksul

Esimene nädal 05.01 – 11.01	Teine nädal 12.01 – 18.01	Kolmas nädal 19.01 – 25.01	Neljas nädal 26.01 – 01.02	Viies nädal 2.02
2 lugu 1. Kõva loomuga uudis, kahe esmase ja ühe teisese (kodulehekülg) allikaga, 6385 tm*	1 lugu Arvamus, tehtud kahe ajakirjaniku poolt, ajakirjaniku osa 2083 tm.	6 lugu 1. Pehme loomuga reportaaž, viie esmase ja ühe teisese (uuring) allikaga, 2753 tm.	3 lugu 1. Kõva loomuga uudis, ühe esmase allikaga, 6656 tm 2. Pehme loomuga uudis,	Ei ilmunud ühtki lugu.

2. Pehme loomuga uudis, ühe esmase allikaga, 3425 tm.		2. Pehme loomuga uudis, kaheksa esmase allikaga, 8044 tm. 3. Kõva loomuga, intervjuu, kahe esmase allikaga, 8274 tm. 4. Arvamus, 2847 tm. 5. Veebilugu, ühe esmase allikaga, 2109 tm. 6. Veebilugu, ühe esmase allikaga, 1052 tm.	kolme esmase allikaga, 3781 tm. 3. Veebilugu, ühe esmase allikaga, 1851 tm	
---	--	---	---	--

*kõik tähemärgid koos tühikutega.

Ajakirjanik kasutas lugudes peamiselt üht või kaht allikat. Samas kahes loos kasutas ajakirjanik 6 – 8 allikat.

Teisalt saab välja tuua kontentanalüüsi tulemuste põhjal, et esimese nädala neljapäeval ilmunud loos, kus on kokku kolm allikat, kaks esmast ja üks teisene (tähemärke koos tühikutega 6385), kolmanda nädala neljapäeval ilmunud intervjuus, kus on kaks allikat (8274 tähemärki koos tühikutega) ja neljanda nädala neljapäeval ilmunud loos, kus on üks allikas (6656 tähemärki koos tühikutega) kasutas ajakirjanik allikana ühte ja sama inimest.

Vaadeldava perioodi teisel nädalal täitis Maalehe ajakirjanik päevikut ning tabelis toon välja päeviku täitmise päevadel tehtud tegevused ning kõrvutan neid vaadeldava perioodi teisel ja kolmandal nädalal ilmunud lugudega.

Tabel 8: Päeviku täitmise päevade kirjeldused kõrvutatuna ilmunud lugudega

Päevik	Ilmunud materjal
<p>Reede, 13. jaanuar</p> <p>Sel päeval kirjutas kolm tundi ajakirjanik intervjuusid diktofonilt maha, 45 minutit toimetas transkriptsiooni intervjuuks, luges ja saatis meile päeva jooksul umbes tund aega, käis üle tunni aja fotograafiga koos ühe allikaga rääkimas ja pilti tegemas.</p> <p>Päevikus tõi ajakirjanik välja, et negatiivselt mõjus talle see, et kaks allikat ei tahtnud lehe jaoks kommentaari anda ega pildile tulla.</p>	<p>Neljapäeval (19. jaanuaril) ilmus kõva loomuga intervjuu kahe allikaga ning on 8274 tähemärki koos tühikutega. Reedese (13. jaanuar) päeva kohta saab öelda, et ajakirjanik tegi loo valmis nädal aega varem ning samal päeval tegeles ta ka teise looga.</p>
<p>Pühapäev, 15. jaanuar</p> <p>Ajakirjanik rääkis 20 minutit kahe allikaga ja sai loo jaoks kommentaarid.</p>	
<p>Esmaspäev, 16. jaanuar</p> <p>Selle päeva kohta tõi ajakirjanik välja, et kuna laupäeval oli toimetuses veeavarii, siis ta vaatas toimetuses üle kahjustused, suhtles ehitusjärelevalvega, rentis niiskuseimuri ehk pidi tegelema ajakirjanikutöösse otseselt mittepuutuvaga. Aega võttis see paar tundi. Järgnevalt märkis ajakirjanik, et ta vaatas üle allika saadetud muudatused, täpsustas toimetajaga jooksvaid plaane, loo pikkust ja fotode valmimise aega ning pani loo süsteemi üles. Kokku läks tund. Seejärel kirjutas ajakirjanik ühe loo ja pani selle süsteemi üles ning suhtles toimetajaga, kokku kaks tundi. Ajakirjanik luges meile ja uudiseid päeva jooksul kokku umbes tund aega. Päevikus tõi ajakirjanik välja, et</p>	<p>Neljapäeval (19. jaanuar) ilmus ajakirjanikult pehme loomuga reportaaž, kus ajakirjanik kasutas viite allikat ning on 2753 tähemärki koos tühikutega.</p> <p>Päeviku kirjeldusest selgus, et ajakirjanik tegeles samal päeval kahe looga, siiski suutsin identifitseerida ainult ühe. Samuti pidi ajakirjanik tegelema veeavariist tingitud järeelmõjudega.</p>

positiivselt mõjus talle, et ta sai lood kenasti valmis.	
<p>Teisipäev, 17. jaanuar</p> <p>Selle päeva kohta mainib ajakirjanik, et ta tegeles veeavariist tingitud järelmõjudega ning sellele kulus suur osa tööpäevast. Täpsemalt ajakirjanik ei kirjeldanud. Teisalt kirjutas ajakirjanik, et ta luges meile ja uudiseid päeva jooksul umbes tund aega. Ajakirjanik mainis, et ta tegi arvamust loo valmis ning alustas reedel diktofoni pealt maha kirjutatud teksti põhjal teise loo kirjutamist.</p> <p>Päevikus tõi ka ajakirjanik välja, et ta jäi haigeks ning sai jahedas ja niiskes kontoris külma.</p>	<p>Neljapäeval (19. jaanuar) ilmus ajakirjanikult arvamust loo, mis on 2847 tähemärki koos tühikutega.</p> <p>Sel päeval tegi ajakirjanik ühe loo valmis ning tegeles ka teise looga ning veeavariist tingitud järelmõjudega.</p>
<p>Kolmapäev, 18. jaanuar</p> <p>Sel päeval tegeles ajakirjanik veeavariist tekkinud järelmõjudega. Ajakirjanik ei toonud välja, kui kaua ta sellega tegeles. Järgnevalt hakkas ajakirjanik kirjutama lugu, mis tal eelmisel päeval pooleli jäi. Ajakirjanik mainis ka, et loo kirjutamine võttis tavapärasest rohkem aega, umbes kolm tundi. Seejärel vaatas ajakirjanik üle loo kujunduse ja kirjutas toimetaja palvel graafikutele sissejuhatused. Ajakirjanik luges maile ja uudiseid päeva jooksul tund aega.</p> <p>Päevikus märkis ajakirjanik, et ta tundis ennast tõbiselt.</p>	
Neljapäev, 19. jaanuar	<p>Reedel (20. jaanuar) ilmus ajakirjanikult veebis lugu, kus ajakirjanik kasutas ühte</p>

<p>Sel päeval toimus toimetuse koosolek, mis kestis poolteist tundi. Järgnevalt luges ajakirjanik maile ja uudiseid, tegi kõne ühele allikale, kirjutas veebi uudisloo ja käis arsti juures ning on nädala haiguslehel.</p>	<p>allikat ning on 2109 tähemärki koos tühikutega.</p> <p>Lisaks toimetuse koosolekule tegeles ajakirjanik sel päeval veebilooga. Kuna ajakirjanik jäi haigeks, siis käis ta arsti juures. See võib olla ka põhjus, miks ajakirjanik sel päeval ainult ühe väikse veebiloote tegi.</p>
<p>Reede, 20. jaanuar</p> <p>Ajakirjanik luges meile, suhtles allikaga, saatis toimetajale allika poolt üle vaadatud loo edasi. Ajakirjanik tõi päevikus välja, et muidu oli ta palavikuga voodis ning enesetunne oli kehv.</p>	

Samuti saab päeviku kirjelduste põhjal öelda, et ajakirjanik pole päevikus kõiki tegevusi kirjeldanud. Seda järeldan, et kui lugeda kokku päevikus kirjeldatud allikatega kokkusaamised või helistamised, siis saab väiksema arvu allikaid, võrreldes kontentanalüüsist saadud tulemustega. Teisalt saab päeviku täitmise nädala kohta öelda, et kuna ajakirjanik jäi haigeks, siis see mõjutas lugude tegemist ehk tema produktiivsus vähenes.

Ajakirjanik pidi päeviku täitmise nädalal tegelema veeavariist tingitud probleemiga, mis tegelikult tema tööülesannete hulka ei kuulu. Intervjuus märkis ajakirjanik, et kuna ta töötab Tartu toimetuses, kus pole sekretäri ja majandusjuhatajat, siis seetõttu pidigi ta tegelema veeavariist tingitud järelmõjudega. Tallinna toimetuses ajakirjanikud selliste probleemidega tegelema ei pea.

4.1.5. Maalehe ajakirjanik, ajakirjanduslik staaž 25 – 30 aastat, reporter (edaspidi töös ML2530)

Vaadeldav periood 2. veebruar 2017 – 2. märts 2017. Päeviku täitmise nädal 10. veebruar 2017 ja 16. veebruar 2017.

Vaadeldaval perioodil ehk viie nädala jooksul ilmus ajakirjanikult seitse lugu. Kuna ajakirjanik tegi neljal nädalal (Tabel 9) neli suur lugu, siis on loomulik, et neljandal nädalal ilmub ainult üks väike lugu.

Tabel 9: ML2530 tehtud lood vaadeldava viie nädala jooksul

Esimene nädal 02.02 – 08.02	Teine nädal 09.02 – 15.02	Kolmas nädal 16.02 – 22.02	Neljas nädal 23.02 – 01.03	Viies nädal 2.03
1 lugu Pehme loomuga Intervjuu, 12007 tm*.	2 lugu 1. Pehme loomuga uudis, kolme esmase ja kahe teisese (käsiraamat, seletuskiri) allikaga, 8027 tm. 2. Arvamus, 1926 tm.	1 lugu Pehme loomuga intervjuu, 10549 tm.	1 lugu Arvamus, kirjutatud kolme ajakirjaniku poolt. Ajakirjaniku osa 1969 tm.	2 lugu 1. Pehme loomuga reportaaž, kahe teisese (raamat, statistika) allikaga, 5193 tm. 2. Intervjuu, ühe esmase ja ühe teisese (statistika) allikaga, 11773 tm.

*kõik tähemärgid koos tühikutega.

Ajakirjaniku kõik suuremad lood on intervjuud, mis kõik on mahult üle 10 000 tähemärgi koos tühikutega. Nendest kolm intervjuud on ühe allikaga. See tähendab, et ühe allikaga intervjuud on kindla struktuuriga. Ajakirjanik ei kasutanud persooni teadvaid inimesi loos. Samuti tegi ajakirjanik viie nädala jooksul kaks arvamuslugu, kuhu ei lisanud allikaid ehk

jäi mulje, et ta ei teinud loo jaoks reporteritööd. Veel saab välja tuua, et ajakirjanik tegi viie nädala jooksul kolm lugu, kus ta kasutas rohkem kui kahte allikat.

Vaadeldaval perioodil polnud veebis uuritava ajakirjaniku tehtud artikleid. Võimalik on ka, et uuritav ajakirjanik tegi lugusid veebi, kuid need pole veebis tema nimega ning selle tõttu on neid raske identifitseerida.

Vaadeldava perioodi teise nädala reedest kuni kolmanda nädala neljapäevani täitis Maalehe ajakirjanik päevikut ning tabelis toon välja päeviku täitmise päevadel tehtud tegevused ning kõrvutan neid vaadeldava perioodi teisel ja kolmandal nädalal ilmunud lugudega.

Tabel 10: ML2530 päeviku täitmise päevade kirjeldused kõrvutatuna ilmunud lugudega

Päevik	Ilmunud materjal
Reede, 10. veebruar Sel päeval tegeles ajakirjanik suurema osa päevast ühe teemaga. Täpsemalt kui kaua, ajakirjanik ei kirjeldanud. Ajakirjanik tõi välja, et see teema nõuab põhjalikumat süvenemist, kas allika hüpoteesid paika peavad. Ajakirjanik luges materjale selle teema kohta ning mõtles, kuidas teemat edasi käsitleda. Järgnevalt märkis ajakirjanik, et ta luges umbes tund aega uudiseid ja sotsiaalmeediat. Päevikus tõi ajakirjanik välja, et enne nädalalõppu on tavaliselt väsimus, aga samas ka hea meel, kui töönädal on lõpule jõudnud.	
Esmaspäev, 13. veebruar Selle päeva kohta tõi ajakirjanik välja, et suur osa ajast läks intervjuu lindilt maha transkribeerimiseks. Kui kaua täpsemalt, seda ajakirjanik ei maininud. Ajakirjanik märkis, et ta luges meile ja uudiseid kokku	

<p>tund aega. Järgnevalt suhtles ajakirjanik fotograafiga.</p> <p>Päevikus tõi ajakirjanik välja, et intervjuude transkribeerimine lindilt on üks nürimaid võimalikke tegevusi ajakirjaniku töös. Tuim tehniline masinakirjutaja töö. Samas mainis ajakirjanik, et tegemist oli keerulise teemaga, millega ta igapäevaselt ei tegele.</p>	
<p>Teisipäev, 14. veebruar</p> <p>Sel päeval toimetas ajakirjanik eelmisel päeval transkribeeritud intervjuud. Ajakirjanik tegi intervjuust kaks eraldi versiooni, ühe lehe jaoks ja teise veebi. Järgnevalt ajakirjanik kärpis lugu, õhtul pani loo süsteemi üles ja saatis intervjuu allikale üle lugemiseks.</p> <p>Päevikus tõi ajakirjanik välja, et ei olnud eriti stressirohke päev, sest tal oli teada, mis ta tegema peab ning ettevalmistused olid selleks tehtud. Teisalt tõi ajakirjanik välja, et üldiselt talle ei meeldi oma tekste kärpida, kuid sellega tuleb aegajalt leppida.</p>	
<p>Kolmapäev, 15. veebruar</p> <p>Sel päeval kärpis ajakirjanik intervjuud väiksemaks. Päevikus ütles ta, et tavaliselt teeb seda toimetaja. Ajakirjanik sai ka allikalt tagasiside loo kohta ning võttis arvesse seda, mis tema jaoks mõistlik tundus. Veel mainis ajakirjanik, et tekkis ärev moment, kui keeleteoimetaja kahtlustas, et parandused ei jõudnud lehte. Tegelikult jõudsid küll. Sellega tegelemisele kulus ajakirjanikul umbes pool päeva. Järgnevalt</p>	<p>Neljapäeval (15. veebruar) ilmus ajakirjanikult intervjuu, mis on 10549 tähemärki koos tühikutega. Kasutatud allikaid on üks ehk intervjuueeritav.</p> <p>Sel päeval tegeles ajakirjanik kahe erineva looga.</p>

leppis ajakirjanik järgmise teema asjus allikaga kohtumise kokku. Ajakirjanik mainis päevikus, et ta läks kell kolm toimetusest ära, sest pidi õhtul Brüsselisse lendama. Päevikus tõi ajakirjanik välja, et lehe valmimise päev on enamasti närviline, sest kõik peab lõpuni saama tehtud ja viimistletud ja kõigil on parajalt kiire.	
Neljapäev, 16. veebruar Sel päeval oli ajakirjanik konverentsil. Ajakirjanik osales seitsmes loengus. Päev algas, kell 8:30 ja viimane loeng lõppes kell 19.	

Ajakirjaniku päevikust nähtus, et tal on aega oma lugudega tegeleda. Ühel päeval ajakirjanik transkribeeris intervjuud ja teisel päeval toimetas seda. Samuti saab järelda, et kui üks lugu sai valmis, siis läks ajakirjanik alles teise juurde. Neljapäev oli ajakirjanikul kõige töömahukam, sest sel päeval toimus konverents, mis kestis õhtuni (päevikus oli kirjas, et viimane loeng hakkas kell 19, kuid kuna lõppes, seda kirjas polnud). Ülejäänud päevad, nagu ka ajakirjanik päevikus ütles, olid tavalised tööpäevad. Kahjuks ei kirjeldanud ajakirjanik päevikus, mida ta tavalise päeva all silmas pidas. Intervjuust selgus, et ajakirjaniku tööpäevad on tavaliselt neli kuni viis tundi pikad.

4.2. Maalehe ja Eesti Ekspressi reporterite töö eripära

4.2.1. Maalehe ajakirjanike töö

Intervjuust selgus, et kaks Maalehe ajakirjanikku (ML2530 ja ML510) planeerivad oma aega nii, et nad ei pea tegema ületunde ja töötama nädalavahetustel. Päevikute kirjeldused vastasid sellele. Maalehe ajakirjaniku (ML510) puhul saab välja tuua, et ta suhtles

pühapäeval kahe allikaga, kuid see võttis kokku aega ainult 20 minutit. Ka ütlesid mõlemad Maalehe ajakirjanikud (ML2530 ja ML510) intervjuus, et tööpäevad on tavaliselt neljatunnised.

Teisalt mainis Maalehe ajakirjanik (ML510) intervjuus, et 40 tundi nädalas ta enam töötada ei tahaks. Samas märkis ta, et kodus töötamine on raskendatud, kuna tal pole arvutit. Ajakirjanikul on iPad, millega ta küll meilidele vastab, kuid seal ta lugusid ei kirjuta. See tähendab, et ajakirjanik ei võta tööd n-ö koju kaasa, vaid tööga (lugude kirjutamisega) tegeleb ta ainult toimetuses.

Maalehe ajakirjanik (ML510) ütles, et ületunde tegi ta siis, kui Maalehest läks palju inimesi ära ja kirjutajaid oli vähe. Tol perioodil oli pinge suur ja ta mõtles koguaeg, kas ikka jõuab kõik asjad õigeaks ajaks tehtud. Rahvast oli vähe, töömaht kasvas üle pea, stressitase oli kõrge ja tegema pidi ületunde ning kui ajakirjanik palganumbrit vaatas, siis ta mõtles, kas see kõik on ikka seda väärt. Maalehe ajakirjaniku kolleeg (ML1015) tõi intervjuus välja, et majanduskriisi ajal koondati palju töötajaid ning lehed muutusid õhemaks, sest reklaamimüük vähenes tohutult. Praegu on see taastunud ja lehed on paksud, kuid inimesi juurde ei võeta ja eelarved ongi niimoodi tehtud, et ei saagi juurde võtta. Järelikult teevad ajakirjanikud praegu rohkem tööd kui enne majanduskriisi.

Kolmas Maalehe ajakirjanik (ML1015) tõi intervjuus välja, et ta teeb kogu aeg ületunde. See tähendab, et ta teeb tööd igal nädalavahetusel ja õhtuti kodus. Maalehe ajakirjaniku meelest pole mõtet teha tööülesandeid, kui neid ei tehta sajaprotsendiliselt. Ajakirjanik märkis, et tema kolleegid tegelevad nädalalalehe kõrvalt teiste tegevustega töö ajal ja tööväliselt. Tema on pühendunud tööle toimetuses ja juhtkond premeerib teda. Ajakirjanik soovis mõni aeg tagasi Maalehest ära minna, kuid ta sai korraliku palgatõusu ning otsustas jääda.

Teisalt saab kontentanalüüsist saadud tulemuste põhjal järeldada, et tehtud lugude ning kasutatud allikate arv on kõigil Maalehe ajakirjanikel üsna sarnane. Võimalik põhjus, miks üks Maalehe ajakirjanik (ML1015) teeb ületunde on, et ta aitab oma kolleege – toimetab, analüüsib nende lugusid ning juhendab praktikanti, siis ei jää ajakirjanikul endal aega oma lugudega tegelemiseks. Maalehe ajakirjaniku päevikus nähtus, kuidas ta suure loo kirjutamist paar päeva edasi lükkas, sest päevade jooksul pidi ajakirjanik tegelema mitme väikese tegevusega (suhtlema kolleegidega ja neid aitama), mis poole tunni kaupa tegelikult päeva ära võtsid. Suurem lugu (umbes 10 000 tähemärki) jäigi ajakirjanikul kirjutamiseks laupäeval.

Kõik kolm uuritavat Maalehe ajakirjanikku on täiskohaga töötajad, kuid üks Maalehe ajakirjanik (ML1015) panustas päeviku ja kontentanalüüsi tulemusi vaadeldes rohkem (tegi ületunde, töötas nädalavahetusel, aitas kolleege). Kahe teise Maalehe ajakirjanike töökorraldus ka toimib niisamuti: võimalik, et see toimib selle tõttu, et toimetuses on veel selliseid ajakirjanikke, kes panustavadki rohkem (aitavad teisi, üleüldine töökorraldus, planeerimine, et paberväljaanne oleks parem).

4.2.2. Eesti Ekspressi ajakirjanike töö

Mõlemad uuritavad Eesti Ekspressi ajakirjanikud ütlesid, et nad ületunde ei tee. Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) tõi intervjuus välja, et nädalas töötab ta 40 tundi. Kõige kriitilisemad päevad on kaks päeva enne tähtaega, kus tööpäevad võivad venida isegi 12-13-tunnisteks. Päevikust saadud andmed kinnitavad, et esmaspäev ja teisipäev olid ajakirjanikul kõige töörohkemad.

Sellest saab järeldada, et ajakirjanik paneb olulist rõhku tööle kaks päeva enne tähtaega ehk esmaspäeval ja teisipäeval, kus tulebki kokku üle 20 töötunni. Ajakirjanik mainis ka, et ta teeb tööd pühapäeviti. Samuti saab intervjuu põhjal välja tuua, et neljapäeval ja reedel on ajakirjanikul aega tegeleda oma isiklike tegevustega.

Teisalt märgib ta ära nädalalehe eripära, mida ta alguses Eesti Ekspressi tulles ei teadnud. Nädalalehes on väga oluline ette planeerida. See tähendab mõelda kaks, kolm, neli või isegi rohkem nädalat ette. Eesti Ekspressi ajakirjanik õppis ära aastaga, kuidas aega planeerida ja ta tõigi välja, et mida rohkem mõelda, seda lihtsam on, ning nädala saab ilusti ära katta, võrreldes päevalehega või veebiga. Samas päevikus ajakirjanik ette planeerimist ei kirjeldanud.

Teine Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) tõi intervjuus välja, et tema ületunde ei tee ning nädalavahetusel tegeleb ta teise tööga. Ajakirjanik on ka arvamusel, et see on ajakirjaniku enda teha, kui palju ta lugude nimel pingutab ning Eesti Ekspressis ületunde tegema ei pea. Kui tööd on liiga palju, siis ajakirjanik on ise võtnud endale liiga palju ülesandeid. Veel märkis ta, et lepingu järgi peavad Eesti Ekspressi ajakirjanikud tegema poolteist lugu nädalas, kuid enamik teeb ühe loo ja lisaks mõne loo veebi.

„Selles mõttes väga hullu rabamist pole.“ EE1015

Kuna ajakirjanik on ajakirjanduses juba üsna kaua olnud, siis tal on kogemused, kuidas saab lugusid kõige efektiivsemalt teha nii, et ta ületunde tegema ei pea. Tegelikult saab sama öelda ka tema noorema kolleegi kohta. Aja jooksul kujunevad võtted, näiteks planeerimisoskus, kuidas saaks allikatega kohtuda ning lugu kirjutada, et tähtaeg stressi ei tekitaks.

4.2.3. Tähtaeg ja ajaplaneerimine

Eesti Ekspressis on tähtaeg esmaspäeval kell 10 hommikul ning ajakirjanikud peavad tegema iga nädal poolteist lugu. Üks suurem ja teine väiksem lugu ehk uudis. Kontentanalüüsist saadud tulemuste põhjal saab öelda, et Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) tegi kahel nädalal ja teine Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) tegi kolmel nädalal viiest ettenähtud mahu lugusid. Teisalt kuna Eesti Ekspressi ajakirjanikud teevad mahukaid analüütilisi uurivaid lugusid, siis on loomulik, et mõnel nädalal ilmus lugusid vähem või üldse mitte.

Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) tõi intervjuus välja, et kell 10 on tavaliselt lugu valmis ainult ühel ajakirjanikul. Ülejäänud ning vaadeldav ajakirjanik annab oma loo ära esmaspäeva pärastlõunal või õhtul, vahel juhtub, et teisipäeva hommikul. Ajakirjanik märkis, et tähtaeg temale stressi ei tekiti. Teisalt tõi ta välja, et ta pigem jätab loo kirjutamise viimasele minutile. See tähendab, et ajakirjanik on endas niivõrd (ta teab, et ta jõuab kindlasti loo valmis kirjutada) kindel, et isegi kui ta jätab kirjutamise viimasele minutile, siis pingeid ei teki.

Eesti Ekspressi ajakirjaniku (EE1015) sõnul hakkavad mõned ajakirjanikud uut lugu juba siis tegema, kui teisipäeval leht trükki läheb. Ajakirjanik mainis, et tema nii ei tee ja ta hakkab uut lugu tegema alles neljapäeval või reedel. Ajakirjaniku intervjuus öeldu vastab päeviku kirjeldustele, sest päevikus tuligi välja, et ajakirjanik alustas loo tegemist neljapäeval.

Veel rääkis ajakirjanik intervjuus oma kolleegidest, kes iga kord teisipäeval viimase hetkeni tegelevad looga. Nad on närvilised ja stressis, aga ikkagi teevad järgmisel nädalal sama moodi.

Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) tõi intervjuus välja, et ta üritab töö nädala peale ära jaotada, kuid viimastel hetkedel on alati rohkem tööd. Samuti märkis ta, et siis on enamik

toimetuse liikmeid närvilisemad, eriti esmaspäeva ja teisipäeva õhtuti. Ajakirjanik mainis ka, et osad tema kolleegid säästavad end kodus, kuigi ajakirjanikud peaksid siiski esmaspäeva ja teisipäeva õhtuti toimetuses olema. Muidu peavad toimetajad helistama ja ajakirjanikke taga otsima. Ajakirjanike töö on oma lugu ise üle vaadata, lugeda mitu korda, et kõik oleks õige. Tähtaeg tekitab pinget (aega on vähe, kuid teha palju) ning ka see, et allikad muutuvad tähtaja lähenedes intensiivsemaks. Nad soovivad lugusid muuta ja neid näha ning ka ilmumist takistada – see kõik kuhjub viimasele hetkele.

Teisalt tõi Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) välja, et ajakirjanik saab üsna varakult aru, kas loo saab ikka valmis või mitte. Samas saab toimetajale varem teada anda, et ta saaks arvestada, näiteks, kui saab allikalt kommentaari alles teisipäeval ning see on objektiivne põhjus, miks oma looga n-ö hilineda. Ajakirjanik märkis ajakirjanik, et pigem on toimetajatel kõige raskem.

Intervjuus ütles Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510), et kuna enne tähtpäeva on tööpäevad olnud pikad ja pingelised ning puhkamiseks pole aega jäänud, siis ta pole produktiivne ning selle tõttu võtab ta tavaliselt pool neljapäevasest päevast vabaks. Vahel läheb ta trenni või otsustab, et teatud aeg ei taha ta töökohustustest midagi kuulda ja ei võta kõnesid vastu. Ajakirjanik blokeerib ennast tööst. Maalehe ajakirjaniku (ML1015) intervjuus nähtus sarnasus. Kui ajakirjanikul pole tihedamat päeva, siis ta võtab endale taastumisaja, kus ta toimetusse ei tule. Tavaliselt on selleks päevaks reede. Samuti tõi ta välja, et käib n-ö patareisid laadimas ka oma üksildases maamajas.

Maalehe ajakirjanike kohta saab välja tuua, et neile pole juhtkonna poolt tingimuseks seatud, kui mitu lugu peavad nad igal nädalal tegema. Kontentanalüüsist saadud tulemuste põhjal saab öelda, et viie nädala jooksul tegid kaks Maalehe ajakirjanikku (ML1015 ja ML510) kolmel nädalal poolteist lugu. Kolmas Maalehe ajakirjanik (ML2530) tegi kahel nädalal poolteist lugu (umbes 10 000-tähemärgine lugu ja teine umbes 2000 tähemärki).

Maalehe ajakirjanik ütles intervjuus (ML510), et hea oleks, kui lood oleksid juba esmaspäeval või teisipäeval valmis ning viimases hädas kolmapäeval. Maamajanduse lood peaksid teisipäeval valmis olema, sest need lähevad trükikotta kolmapäeva hommikul.

Maalehe ajakirjanik (ML1015) rääkis intervjuus, et ta jätab lihtsamad lood viimasele minutile, kuid samas jätab ta endale ajavaru. Suuresti oleneb lugude tegemine leheplaanist. Mõne väiksema loo puhul ajakirjanik teab, et seda õigupoolest vaja ei lähe ja selle tõttu jätab loo tegemise viimasele hetkele. Samuti, kuna lugu on väike, siis saab ajakirjanik selle

vajadusel kiiresti ära teha. Suurte lugude puhul üritab ajakirjanik ajavaru jätta, kuid kui läheb kriitiliseks ning ajakirjanik näeb, et lugu ei saa kolmapäeva hommikul kell 10 valmis, siis ta hoiatab toimetajat. Reeglina teeb ta loo kohe ära, et pärast ei tekiks jamasid tähtajaga.

Teisalt tõi ajakirjanik välja, et tähtaeg tekitab temas stressi siis, kui antud tähtajaks pole võimalik lugu korralikult vormistada. Enamik lugusid peab ära tegema nädalaga, sest teinekord tahaks ta teha põnevalt ning ägedamalt, kuid tal ei ole aega minna teemas süvitsi ja nokitseda selle kallal. Eriti tekitab ajakirjanikule stressi olukord, kus tegelikult polnud kiire loo tegemisega ehk oleks saanud oodata ning põhjalikumalt teha, kuid ikkagi pidi ajakirjanik loo kiiresti ära tegema.

Teine Maalehe ajakirjanik (ML2530) tõi intervjuus välja, et tähtaeg stressi ei tekita. Nädalalehe töösükkel pole selline nagu veebiväljaandes, kus ajakirjanikud peavad päeva jooksul tootma kümme või rohkem ühikut, seal on pinge oluliselt suurem. Maalehes on selline tsükkel, kus neljapäev ja reede on ringivaatamise päevad, kus ajakirjanikud käivad üritustel materjali kogumas ja kirjutama saab hakata nädala alguses.

Kolmas Maalehe ajakirjanik (ML510) rääkis intervjuus, et tema lugude tegemist viimasele minutile ei jäta. Tavaliselt alustab ta uue materjali kogumist enne eelmise lehe ilmumist. See tähendab teisipäeval ja kolmapäeval, nii et ta jõuaks reedel esimese loo valmis teha. Teise loo teeb ta esmaspäeval või teisipäeval ehk siis hiljemalt teisipäevaks oleksid lood neljapäevase lehe jaoks valmis. Ajakirjanik teeb oma lood varem ära, et toimetajatel ja kujundajatel oleks aega. Samuti märkis ta, et kui korralikult planeerida, siis saavad kõik tööd enne tähtaega valmis. See tähendab, et ei ole ka stressi, kas jõuab või ei jõua õigeaks ajaks valmis.

Maalehe ajakirjanik ütles ka intervjuus, et kuna ajagraafik on vaba, siis ei pea mitme teemaga korraga tegelema. Ajakirjanik tõigi välja, et ta keskendub ühele teemale ja teeb selle valmis ning alles siis läheb teise juurde. Näiteks jagab ta päeva ära nii, et ühe teemaga seoses saadab allikale küsimused ära ja siis tegeleb teise teemaga. Teise Maalehe ajakirjaniku (ML1015) päevikus selgus vastupidine tendents. Ta tegeles näiteks kolmapäeval kolme looga. Ajakirjanik ütleski intervjuus, et mitmete erinevate tegevustega tegelemine on väsitav ja raske.

Intervjuus ütles Maalehe ajakirjanik (ML1015), et suureks stressiallikaks on, kui tegevusplaan ja töökorraldus on puudulikult planeeritult ning hooletult läbimõeldud. Seepärast ka ajakirjanik sekkub, see tähendab aitab kolleege lugude tegemisel, et vältida

hilisemat olukorda, mille iseloomustamiseks on toimetuses väljend: tulekahju hullumaja puhvetis.

4.2.4. Töötamine toimetuses

Maalehe ajakirjanik (ML2530) tõi intervjuus välja, et võrreldes teiste toimetustega on Maalehes väga mõistlik töökorraldus ning töö väga pinget ei tekita. Teine Maalehe ajakirjanik (ML510) ütles, et toimetuses ei pea istuma kellast kellani ja tööaega saab planeerida.

Ka Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) märkis intervjuus, et ajagraafik on Eesti Ekspressis vaba ja ajakirjanikud ei pea tulema kindlatel kellaaegadel tööle ning minema täpsel kellajal ära ja tööd võib teha ka kodus. See tähendab, et kui ajakirjanikule ei sobi hommikul töötamine, siis nädalalehes saabki ajakirjanik teha tööd pärastlõunal, õhtuti või isegi öösel. Tähtis, et lugu saaks õigel ajal valmis. Seepärast teeb ajakirjanik ka vahel kodus tööd õhtuti ja öösel. Samas märkis Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) intervjuus, et kuna töögraafik on vaba, siis peab enesedistsipliin nädalalehes suurem olema. See tähendab, et nädalalehes peab ajakirjanik koguaeg jälgima. Näiteks, kui ajakirjanik ei tee tööd neljapäeval ja reedel, et ta tähtjaks ikka oma lood valmis saaks.

Kahe ajakirjaniku kirjeldused näitavad, et ajakirjanikud suudavad töö nädala peale ära jaotada nii, et pingeid väga ei teki.

„Puhas lust ja lillepidu“ Maalehe ajakirjanik, ML510

„...meie töösükli juures nagu väga kohatu oleks öelda, et see nõuab või suudab suurt pinget tekitada.“ Maalehe ajakirjanik, ML2530

Kaks nädalalehe ajakirjanikku olid arvamusel, et kuna aega saab planeerida, siis ei pea toimetuses ka kogu aeg olema.

Teine Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) ütles, et peatoimetaja ja toimetajad on ajakirjanikele öelnud, et toimetajate vaeva vähendamiseks peaksid nad siiski esmaspäeva ning teisipäeva õhtuti toimetuses olema. Intervjuudest selgus, et ajakirjanikud eelistavad siiski töötada toimetuses ka teistel päevadel. Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) märkis intervjuus, et toimetuses on toimetajad käepärast, kellega suhelda ja analüüsida lugusid ja kui kõik ümberringi töötavad, siis see parandab ka produktiivsust.

Maalehe ajakirjanik (ML1015) ütles intervjuus, et toimetuses peaks olema võimalikult palju, sest kui midagi juhtub, siis on väga hea, kui kriitilised kolleegid on kohal, kes teavad erinevatest valdkondadest. Nad teavad tausta ja oskavad aidata. Samas tõi Maalehe

ajakirjanik (ML1015) välja, et toimetuses töötamine tagab ka tunnustava tagasiside. Kolleeg ütleb, et see oli hea leid, terane tähelepanek, hea lugu ja kodus on see võimalus kesine. Tunnustava tagasisidet hakavad ajakirjanikud kiratsema ja on pahurad. Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) ütles intervjuus, et kui ta tagasisidet saab, siis negatiivset.

Maalehe ajakirjanik (ML1015) märkis intervjuus, et toimetus ei pea olema üks sõbralik pere, sest eesmärk on teha oma ülesanded hästi, mitte omavahel kenasti läbi saada. Ajakirjaniku meelest tuleb vältida grupimõtlemist. See tähendab, et toimetus ei laseks häid ideid põhja sellepärast, et keegi ei julge öelda või toimetus tahab olla ühel meelel. Kui inimesed on kirglikud ja ei karda oma arvamust välja öelda, siis see tagab palju parema lõpptulemuse.

Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) ütles intervjuus, et Ekspressis on noori vähe ehk tööjõu liikuvus on väga väike ja teised ajakirjanikud on endast väga heal arvamusel, mistõttu Eesti Ekspressi ajakirjanik ei soovi teiste juhendamisega tegeleda.

„...mis ma ikka hakkan 30 aastat töötanud inimesi, et kuule sa võiksid teha niimoodi, kuigi vahepeal võiks öelda.“ EE1015

Samas on Eesti Ekspressi ajakirjanikul ajakirjanduslikku kogemust, et ta võiks olla tõsiseltvõetav. Juhendamine aitaks toota kvaliteetsemaid lugusid ja aidata kogenenumatel kolleegidel näha lugudes neid nüansse, mis muidu märkamatuks jääks.

4.2.5. Avatud toimetus

Maalehe ajakirjanik (ML1015) tõi intervjuus välja, et avatud toimetus on üsna häiriv, sest on olukordi, kui peab süvenema oma tööülesannetesse, siis keegi kõnetab või küsib midagi. See röövib ajakirjanikult aega ja uuesti tööle hakkamiseks peab ajakirjanik keskenduma. Teisalt märkis ta, et on väga oluline teisi aidata, sest pärast on tulemus parem ja ümbertegemine võtab vähem aega. Ajakirjanik teeb seda, mis on oluline, kuid tegelikult see häirib teda.

Teisalt saab välja tuua, et kuna üks Maalehe ajakirjanik (ML510) töötab Tartu toimetuses, kus on vähem segavaid faktoreid. See tähendab, et väga harva saab keegi ajakirjanikku kõnetada, sest toimetuseliikmeid on niivõrd vähe. Samas, kuna Tartu toimetus on väike, siis seal pole esindatud mitut valdkonda teadvad ajakirjanikud. See tähendab, et kui vaadeldaval ajakirjanikul tekib küsimus, siis ta peab helistama. Helistamine on kehvem variant, kui

silmast-silma suhtlemine (toimetuses on näha, kellel on aega suhelda. Helistades ei tea ette, kas kolleegil on aega jne) ning vahepeal võib-olla tekib tunne, et ei tahagi helistada, sest ei tea, kas kolleegil on aega ning pigem jääb oluline kild küsimata. Maalehe ajakirjaniku (ML510) sõnul teeb olukordi keerulisemaks vahel see, et toimetuses, kes otsustab asub Tallinnas, kuid koguaeg on nii olnud ja ta ei teagi teistsugust varianti.

4.3. Reporteritöö ja kirjutamine

4.3.1. Lugude tegemise spetsiifika

Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015), kellel on kuueaastane päevalehe kogemus märkis intervjuus, et päevalehes on lihtne kirjutada lugu, sest kirjutada tuleb uudise formaadis ja natuke tuleb panna värvikust. Eesti Ekspressis peab kirjutama narratiivi, sest lugu peab olema omanäoline. See tähendab, et iga kord tuleb luua midagi. Ajakirjanik peab välja mõtlema, kuidas ja kust see lugu kuhu jõuab, sisaldades viiteid ning ridade vahel öeldut. See loomise protsess ja samuti loo alguse väljamõtlemine on kõige suurem stress Eesti Ekspressi ajakirjaniku jaoks.

Maalehe ajakirjanik (ML1015) ütles intervjuus, et ajakirjanikuameti miinuseks on, kui ajakirjanik peab kajastama tundlikke teemasid. Näiteks peab ajakirjanik tegema intervjuu inimesega, kelle lähedane oli äsja surnud. See on ajakirjaniku jaoks emotsionaalselt väga raske ning kurnav. Veel mainis ta, et stressi tekitab tema jaoks ka see, kui ta näeb, et ta on olulist teemat kajastanud, kuid samal ajal toob rohkem tähelepanu mingisugune klikipüüdja veebis. Ajakirjanik annab endast kõik, kuid lugejad ei väärtusta seda.

Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) ja Maalehe ajakirjanik (ML1015) tõid stressifaktorina välja, kui toimetuses tahab, et ajakirjanik kajastaks teemat, mis ajakirjanikule endale hinge ei lähe. See tekitab ajakirjanikes tuimust ja väsimust. Maalehe ajakirjanik (ML1015) märkis, et tema töös tuleb väga harva ette tegelemist teemadega, mis talle endale meeldiksid. Intervjuus tõi ajakirjanik välja, et neid lugusid kirjutab ta nende olulisuse tõttu. Teisalt mainis ajakirjanik, et see on ajakirjaniku töö osa ning tohutuks stressiallikaks seda nimetada ei saa. Sellest saab järeldada, et ajakirjanik on seesuguse töö tegemisega leppinud, kuigi see mingil määral häirib teda. Teine Maalehe ajakirjanik (ML2530) ütles intervjuus, et temas

tekitab stressi tegelemine teemadega, kus ta pole spetsialiseerunud ja seepärast peab iga sõna hoolikalt kaaluma.

4.3.2. Konfliktse looga kaasnev vastutus

Intervjuus rääkis Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510), et Eesti Ekspressis tekitab pinget lugude olemusega ehk konfliktisusega kaasnev vastutus. See tähendab, et kuna ajakirjanik tegeleb konfliktsete uurivate lugudega, siis peab ajakirjanik rohkem süvenema, sest ta ei tohi faktides eksida, mis omakorda tähendab suuremat stressi. Seepärast mõtleb ajakirjanik koguaeg oma loole ehk kas kõik on ikka õigesti. Iga väiksemgi faktiviga võib ajakirjanikule palju halba teha (reputatsiooni langus, allikas kaebab peatoimetajale või isegi Pressinõukokku). Kuna ajakirjanikul on ka päevalehe kogemus, siis märkis ta intervjuus, et päevalehes läheb ajakirjanik õhtul koju ja tööga on kõik. Eesti Ekspressis, kuna tähtaeg on kord nädalas, siis on ajakirjanikul aega mõelda, kas lugu on piisavalt hea ning oluline ning tegelikult pole hetke, kui ajakirjanik oma lugude peale ei mõtleks – see tekitab stressi.

Teine Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) ütles intervjuus, et tema peab konfliktset lood õhtul ära kirjutama, sest muidu ei saa ta öösel magada. Ta näeb unes, kuidas peab lugu kirjutama, mis on näiteks loos puudu ja see ei lase tal magada. Veel tõi ta välja, et lugudel peab kogu aeg silma peal hoidma, kas faktid on ikka õigesti ehk kui lood on valmis, siis ajakirjanik ikkagi mõtleb nende peale.

„...öösel hakkas lugu peas ketrama, ärkasin üles ja tegin ära.“ EE1015

Maalehe ajakirjanik (ML1015) ütles intervjuus, et ta teab palju kolleege teistest väljaannetest, kes ei tee konfliktseid lugusid, sest nad ei kannata sellega kaasnevat pinget.

Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) tõi intervjuus välja, et lisaks allikate soovidele, ootavad toimetajad huvitavat ja tekstiliselt täpset lugu, peatoimetajal on ajakirjaniku suhtes ootused, keeleteimetajal on midagi öelda - ajakirjanik on selle keskel. Kui ajakirjanik saab tagasisidet, siis selle kohta, mis valesti oli, mitte aga positiivset. Kui ajakirjanik on tundlik, siis ta võtab seda hinge. Eesti Ekspressi ajakirjaniku (EE510) sõnul peab ajakirjanik tundlik olema, sest muidu ei oleks ta hea ajakirjanik.

4.3.3. Suhtlus allikatega

Kuna nädalalehes on ajagraafik vaba ehk pole ajalist survet, siis ajakirjanikud saavad käia allikate silmast-silma kohtumas ning saavad telefoniintervjuusid vähem teha. Päevikutest selgus, et näiteks Maalehe ajakirjanik (ML1015) käis Tartumaal, Alatskivil allikaga kohtumas. Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) kohtus allikaga Tartus. Teine Maalehe ajakirjanik (ML2530) ja Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) kirjeldasid samuti kohtumisi allikatega väljaspool toimetust. Samas tõigi üks Maalehe ajakirjanik (ML510) intervjuus välja, et ta saab nädalas üks-kaks korda toimetusest väljas käia allikatega kohtumas. Silmast-silma kohtumiste eeliseks on see, et ajakirjanik saab allikaga luua isikliku kontakti, samuti saab allika emotsioone ja kehakeelt paremini tajuda.

Eesti Ekspressi ajakirjanikud on julgemad kirjutama nendest nüanssidest, mis hakkavad inimesi ärritama, nad julgevad kritiseerida ühiskonnas toimuvat. Ajakirjanikult nõuab uuriva ajakirjanduse olemus kindlat karakterit. Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) tõi intervjuus välja, et kui ta Eesti Ekspressi tuli, siis ta arvas, et väga oluline on käituda allikate soovide järgi. See tähendab, et ta üritas koguaeg käituda, muuta lugusid nii nagu allikad seda tahtsid. Kui allikaid on loos näiteks viis või kuus, siis nad kõik helistavad, kirjutavad üks kõik mis kell, sest nad soovivad, et ajakirjanik kirjutaks nii nagu nemad seda õigeks peavad. Nad helistavad toimetajatele, peatoimetajale ning ähvardavad Pressinõukokku kaevata. Allikad pole kunagi rahul. See tekitab ajakirjanikus stressi. Eesti Ekspressi ajakirjanik ei teadnud, kuidas ta suudab iga nädal sellega toime tulla. Mingil hetkel sai ta aru, et see on väga vale mõtlemine ning tegelikult on kõige olulisem avalikkus, mitte allikas. Selline mõtlemine tagab selle, et ajakirjanikku see enam nii väga ei häiri. Ta on arvamusel, et kui allikad pole rahul, siis järelikult on lugu oluline ning mõjus.

Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) märkis intervjuus, et allikatega suhtlemine stressi talle enam ei tekita. Kui ta päevalehes töötas, siis alguses oli hirmutav näiteks ministrile helistada. Praegu on ajakirjanik aru saanud, et avaliku elu tegelastega suhtlemine on töö osa ning see raskusi ei valmista. Keerulisemad on hoopiski tavalised inimesed, kes hakkavad ajakirjanikule dikteerima, kuidas lugu peab tegema. Samuti tõi ta välja, et tõsisemad olukorrad tekivad täiesti marginaalsete lugudega, mis on lehes õigupoolest kohatäide. Allikad pole rahul sõnastusega ning mõnel juhul on koma vales kohas või nimetähed sassi läinud.

Maalehe ajakirjanik (ML510) ütles intervjuus, et allikate suhtlemine tekitab siis stressi, kui inimest ei saa kätte või kui allikas lubab vastata, kuid ta ei tee seda. Teinekord tekitab pingeid, kui saata allikale üle vaatamiseks lugu ja siis ajakirjanik ei saa tagasisidet, eriti keeruline on olukord, kui allikas telefoni ka vastu ei võta. See tähendab ootamist, ajakirjanik ootab, kas allikas tahab midagi muuta või ei taha. Teisalt tõi ajakirjanik välja, et kuna tegemist on nädalalehega, siis ei ole ajaline surve nii suur kui päevalehes. Seepärast saab paar päeva varem hakata allikatega ühendust võtma ning neil on kaks-kolm päeva aega vastata ja siis pole tavaliselt probleemi.

Teine Maalehe ajakirjanik (ML2530) tõi intervjuus välja, et allikatega suhtlemine on kurnav, kuid kui ajakirjanduslikku tööd teha 25 aastat teha, siis see saab rutiini osaks.

4.3.4. Suhtlemine kunagiste allikatega

Intervjuus rääkis Maalehe ajakirjanik (ML1015), et teda häirib, et kunagised allikad võtavad temaga ühendust kõikidel nädalapäevadel, öösiti ja varahommikul. Teisalt mainis ajakirjanik, et kunagised allikad on küll tüütud, kuid samas ei saa neile seda ette heita. Ajakirjaniku meelest on see suhtlemistehnika küsimus, kui ajakirjanik on juba allika usalduse võitnud, siis allikas võtabki ajakirjanikku sõbrana.

Teine Maalehe ajakirjanik (ML510) märkis intervjuus, et tema oma isiklikku telefoninumbrit ei jaga ning selle tõttu pole temal probleeme endiste allikatega. Ta mainis küll, et paar inimest helistavad, aga seda on vähe ja kokkuvõttes ei häiri.

„...sa saad aru, et see on oks, millel istud.“ ML1015

Ajakirjanikel pole sellist aega, kus nad ei peaks oma tööst tingitud tegevustega tegelema. Kui lugu on valmis, siis see tähendab ikkagi suhtlemist vanade allikatega. Sellist olukorda, kus allikad võtavad ajakirjanikuga igal ajal ühendust, võib tingida lugude olemus. See tähendab, et kuna Maaleht kirjutab tihti pehme loomuga lugusid, siis allikatega probleeme ei teki ning pigem võtavad allikat seda nii, et lõpuks on keegi (ajakirjanik), kes nende muresid kuulab. Ajakirjaniku jaoks võib see olla tüütu, et allikad soovivad suhelda, kuid selline ongi ajakirjaniku töö eripära, kui ta soovib oma kunagiste allikatega ka edaspidi hästi läbi saada. Teisalt kui ajakirjanik soovib allikatega läbi saada just sellepärast, et nad ikka

Maalehte telliks, siis tegelikult teeb ajakirjanik seda toimetuse jaoks, mitte sellepärast, et talle see meeldiks.

Samuti tuli Maalehe ajakirjaniku (ML1015) päevikust välja, et ajakirjanik vastas allikate tagasisidele. Päeviku sissekandest selgus, et ajakirjanik kirjutas allikale käsitsi kirja. Ajakirjanik ütles, et ta püüab, kui vähegi on võimalik, allikate tagasisidele vastata, sest vahel räägivad inimesed ka neid nüansse, millest tekitavad täiesti omad teemad. Kuigi eelnevalt tuli välja, et õigupoolest on ajakirjaniku jaoks väsitav allikatega suhtlemine, siis ta on enda jaoks selle mõelnud positiivsemaks. See tähendab, kui allikatega on vaja suhelda, siis tuleb seda teha, sest äkki saab hea teema kirjutamiseks ehk see tasandab mingil määral seda väsimust/negatiivsust.

4.3.5. Reporteritöö ja looga tegelemine

Maalehe ajakirjanik (ML1015) tõi intervjuus välja, et ajakirjaniku jaoks on lugu valmis siis, kui see ripub toimetuses välja prindituna, mitte kui lugu saata toimetajale. Ajakirjanik peab olema küljenduse juures, fotode juures, et näha, mis tema loost saab. Selline huvi distsiplineerib nii ajakirjanikku ennast kui ka küljendajat ning fotograafi. Nad teavad, et ajakirjanik tunneb huvi ja selle tõttu peavad nad ka endast rohkem andma. Ajakirjanikul aitab oma loo jälgimine hoida ära tulevikus tehtavaid vigu. Samuti aitab selline kollektiivne töötamine luua kvaliteetsemaid lugusid.

Teine Maalehe ajakirjanik (ML2530) rääkis, et tema oma lugu pärast toimetamist ei kontrolli. Ta märkis, et ta võiks isutada ja oodata, kuid ta on loobunud sellest. Kui kõik lood pannakse enne lehe ilmumist seinale peale üles, siis ta korraks vaatab üle. Samuti saab päeviku põhjal järeldada, et ajakirjanik tegeleb oma lugudega harva edasi. Näiteks tõi ta välja, et tegeles intervjuu käripimisega. Päevikus mainis ajakirjanik, et tavaliselt jätab ta selle töö toimetajale.

Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) märkis intervjuus, et Eesti Ekspressi toimetuses on ajakirjanikke, kes teevad 20 000 tähemärki, kuigi pidid tegema 10 000 ning toimetaja peab loo poole lühemaks kärpima. Ajakirjanik ise teeb enda sõnul lugusid täpselt. See tähendab, et kui toimetaja ütleb, et tuleb teha 9000-tähemärgine lugu, siis ajakirjanik teebki täpselt nii palju. Ajakirjaniku sõnul on konkreetne lugu mõjusam (lugu pole laialivalguv ehk püsib fookuses) ning aitab ka toimetaja vaeva vähendada.

4.3.6. Veebilugude tegemine nädalalehes

Mõlemad Eesti Ekspressi ajakirjanikud tõid intervjuus välja, et veebi Eesti Ekspressi ajakirjanikud väga ei tee ning veebi täitmine jääb järjest harvemaks ning pigem täidavad nad paberväljaannet. Teisalt märkis Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510), et Eesti Ekspress võiks loo jutustamiseks rohkem interaktiivseid ja visuaalsemaid võimalusi kasutada. Ajakirjanikule endale väga meeldib lugusid videoga lahendada, sest tema ei filmi ehk tema ei monteeri, järelikult ei võta see palju aega. Samas mainis ajakirjanik intervjuus, et Eesti Ekspressi tulles püüdis ta interaktiivsemaid andmelugusid teha, kuid mingi hetk sai ta aru, et sel pole mõtet. Teised teevad ühe loo või poolteist lugu nädalas ja ta ei soovinud üksi topelt tööd teha, sest niigi on palju teha.

Maalehe puhul saab välja tuua sarnase tendentsi ehk ka Maalehe ajakirjanikud ei tegele väga veebi täitmisega. Ainult üks Maalehe ajakirjanik (ML510) tegi vaadeldaval perioodil kolm veebilugu. Samas tõi üks Maalehe ajakirjanik (ML1015) intervjuus välja, et ta tegeleb veebiga koguaeg. Kontentanalüüsist saadud tulemuste põhjal saab väita, et tema autorlusega ilmus viie nädala jooksul üks veebilugu, mis oli ajakirjast võetud loo refereering. Samas ütles ajakirjanik intervjuus, et veebitoimetaja istub üle tema laua ning selle tõttu suhtlevad nad omavahel tihti ja ajakirjanik saadab talle linke välismeediast. Võimalik, et ajakirjaniku jaoks tähendabki see veebiga tegelemist.

Maalehe ajakirjanik (ML510) märkis, et Maalehe veebilood on lühemad ja kiiremad nupud, mis näiteks paberlehes ei vääri kajastamist või jäävad uudisväärtuse poolest hiljaks. Ajakirjanik tõi intervjuus välja, et paberlehe ajakirjanikud peaksid veebi tegema ikka originaallugusid. Teine Maalehe ajakirjanik (ML1015) ütles, et tõkelugusid nad siiski teevad. Veel mainis ta, et nad üritavad hoida oma spetsiifikat, aga kui midagi olulist on juhtunud, siis nad teevad loo ära, mis siis, et teistele veebiväljaannetele see ei meeldi. Klikke juhtkond ikkagi nõuab Maalehe ajakirjanikelt. Teisalt tõi ajakirjanik välja, et kui Maalehes on suvoreporterid, noored inimesed, kellel ideid pole ja inglise keelt oskavad, siis teevad nemad veebi, seni kuni endal mingi idee pähe tuleb.

Teisalt saab Maalehe kohta välja tuua, et alates sellest aastast rakendatakse seal rotatsiooni. See tähendab, et iga nädal teeb erinev ajakirjanik kolm päeva (esmaspäevast kolmapäevani) veebi lugusid ehk kõik ajakirjanikud peavad seda tegema. Intervjuus rääkis Maalehe ajakirjanik (ML1015), et ta tegi viimati kolme päevaga kokku 28 lugu ehk päevas natuke alla kümne loo. Ajakirjaniku meelest pole see suur maht, sest veebilood on ühe allikaga.

Maalehe ajakirjaniku kolleeg (ML2530) märkis, et ta teeb rotatsiooni ajal neli kuni viis lugu, millest kaks on pikemad ja teised väikesed nupud, kuid rotatsiooni välisel ajal ta veebi lugusid ei tee.

Maalehe ajakirjanik (ML1015) on arvamisel, et rotatsioon on suurepärane võimalus silmaringi avardamiseks, sest rotatsiooni ajal tuleb vaadata läbi palju materjale (ülikoolide koduleheküljed, viimased magistritööd), milleks muidu aega ei ole. See tähendab töö eripära paneb otsima väljaspool enda mugavustsooni. Teisalt märkis ajakirjanik (ML1015), et teiste kolleegide jaoks on rotatsioon koorem, mida peab tegema, sest tavaliste veebi lugude eest saab lisatasu, kuid rotatsiooni ajal tehtud lugude eest ei saa. Samuti tõi teine Maalehe ajakirjanik (ML510) välja, et varem tegid ajakirjanikud veebi vabatahtlikkuse alusel ning oli väga soovitatav veebi täita. Praegu on see sunniviisiline ning selle tõttu võtavad osad ajakirjanikud seda lisa töökohustusena.

Maalehe ajakirjanik (ML1015) rääkis intervjuus, et veeb ja paberväljaanne on üks tervik ja häda ajakirjanikule, kes ei oska seda näha. Järjest enam eakaid inimesi hakkab üle minema nutitelefonidele, mis tähendab, et uudisvoog hakkab neile järjest enam kätte tulema ja igal ajakirjanikul peaks olema võimekus seal kohal olla.

Teisalt märkis Maalehe ajakirjanik (ML1015) intervjuus, et Maalehe positsioon on selline, mis mingis mõttes kergendab vanemate olijate töömahtu, sest tegelikult nad ei pea arenema. See tähendab, et tellijad on pigem paberlehe lugejad ning veebiga tegelema ei peagi, mis omakorda tähendab, et lugusid võibki teha ainult paberlehte.

4.3.7. Sotsiaalmeedia osa nädalalehe ajakirjaniku töös

Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) ütles intervjuus, et tema tegeleb väljaande *Facebook* konto haldamisega. See tähendab, et ajakirjanik postitas Eesti Ekspressis ilmunud lugusid *Facebooki*'i. Intervjuus rääkis ajakirjanik, et lugude *Facebooki*'i ülespanemine on veerandtunni töö – mingil määral peab lood läbi lugema ja sissejuhatuse tegema, kuid sissejuhatuseks ajakirjanik tavaliselt kopeerib loost mõne lõigu. Samuti saab *Facebooki* lood varem ära panna ning need hakkavad vastavalt valitud ajale näiteks tunniste intervallidega ilmuma.

Sotsiaalmeedial on ka teisi rolle ajakirjaniku töös. Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) tõi intervjuus välja, et väga oluline on vastata lugejate postitustele sotsiaalmeedias ja ta üritab vastata, kuid üksi ta ei jõua. Oluline on see sellepärast, et lugejad annavad ajakirjanikele tagasisidet lugude kohta, mis aitab tulevikus teha veel paremat tööd. Samas peab ajakirjanik aru saama, mis on konstruktiivne kriitika ja mis mitte.

Maalehe ajakirjaniku (ML1015) päevikust nähtus asjaolu, et ajakirjanik tegeles ühel tööpäeval üsna suure osa ajast sotsiaalmeedias lugejate postitustele vastamisega. Lugejad andsid tagasisidet Maalehe jaanuari esimeses numbris ilmunud horoskoobi teemal. Ajakirjanik tõi välja, et kohati muutusid inimesed julmaks ning teda väga häiris ja väsis kogu horoskoobiga seonduv ning tegelikult tema seda ka ei kirjutanud. Intervjuus mainis ajakirjanik, et ta teeb seda sellepärast, et lugejad ikkagi Maalehte edasi telliks. See tähendab, et ta teeb seda toimetuse heaks, mitte, et see talle endale meeldiks. Samas saab välja tuua, et see ajakirjaniku vaba valik, kas ta vastab lugejate postitustele või mitte.

Eesti Ekspressi ajakirjanikud teevad lisaks paberväljaande täitmisele, ka *Podcaste* ehk raadisaateid ja *Facebook Live* videoid, mis on kättesaadavad Eesti Ekspressi *Facebook*i lehel. Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE1015) tegi Eesti Ekspressis raadisaateid ehk *Podcaste*, kus ajakirjanik arutles kolleegiga lehes ilmunud ühel olulisel teemal ja uuritav ajakirjanik oli saatejuht. Ajakirjanik tõi intervjuus välja, et need pole väga ajamahukad ning võtsid umbes tund aega.

Teine Eesti Ekspressi ajakirjanik (EE510) teeb *Facebook Live* videoid, kus ta koos kolleegiga tutvustab Eesti Ekspressis ilmunud lugusid. Ajakirjanik märkis intervjuus, et *Facebook Live* pole ajakulukas, vaid pigem tore lisakohustus. Teisalt ütles ajakirjanik intervjuus, et alguses oli probleeme kolleegidega, sest nad ei soovinud osaleda videos ning tõid vabanduseks, et nende lood pole piisavalt head. Praegu on see probleem lahenenud, sest ajakirjanik ütleb kolleegidele ette, kui neid soovib videosse kaasata.

5. Järeldused ja diskussioon

Käesolevas peatükis analüüsin saadud tulemusi uurimisküsimuste abil. Alapeatükid olen struktureerinud uurimisküsimuste kaupa.

5.1. Missugused on nädalalehe ajakirjaniku töö eripärad?

Eesti Ekspressi ajakirjanikud kasutavad nii kõva kui ka pehme olemusega lugudes mitut (vähemalt kolm) allikat. Konfliktse loo puhul on eriti oluline, et kõik osapooled sõna saaks. Samuti pidid Eesti Ekspressi ajakirjanikud hoolega läbi mõtlema, missuguseid allikaid nad oma lugudes kasutavad. Kõva olemusega uudised tähendavad ka suuremat analüüsi, taustauuringut ja reporteritööd (Lehman-Wilzig ja Seletzky, 2010: 43). See tähendab, et konfliktne lugu on ajakirjanike jaoks üsna ajamahukas ning seetõttu saavad ajakirjanikud nädalaid ja isegi kuid ühe teemaga tegeleda.

Maalehe ajakirjanikud kasutasid üsna sageli teiseseid allikaid ning lood olid pigem positiivsed ning reportaaži-sarnased. Kuna lood olid pigem pehmema sisuga, siis on lugudes ka vähem allikaid. Samas kasutasid ajakirjanikud rohkesti teiseseid allikaid, näiteks raamatuid, mis nõuavad põhjalikku läbitöötamist. Esmaseid allikaid kasutasid Maalehe ajakirjanikud mõnes loos ja neid oli üks või kaks. Sellest tingituna saab järeldada, et pehme sisuga lugude puhul läheb reporteritööks vähem aega, sest tegemist pole kõva loomuga lugudega, mida peab süvitsi uurima.

Samuti, kuna lood olid pehmema sisuga, siis allikate leidmisega ja veenmisega probleeme nii sageli ette ei tulnud. Pigem vastupidi ning allikad muutusid hoopiski liiga familiaarseks ja seetõttu soovisid nad ajakirjanikuga kogu aeg ühenduses olla. Nad kirjutasid või helistasid ajakirjanikule. Üks ohukoht on veel: ajakirjanik saab allikaga lähedaseks ja ei suuda seetõttu raskeid küsimusi küsida, mis on üliolulised avalikkuse informeerimisel (Pavlik, 2004: 22). See omakorda tähendab, et lugejad võivad kaotada usalduse, sest ajakirjanik kompromiteerib nii ennast kui ka organisatsiooni.

Üldiselt kasutasid nädalalehe ajakirjanikud oma lugudes erinevaid allikaid. Teisalt selgus töö tulemustest, et üks ajakirjanik kasutas mugavusallikat ehk kolmes loos ühte ja sama esmast allikat. Selline praktika aga näib olevat ajakirjaniku jaoks vähe aega nõudev variant:

intervjuu tehakse juba tuttava inimesega. Ajakirjanduse mõttes tähendab see kallutatust ning muudab lood vähem usaldusväärseks, sest võimalikud olulised ja vajalikud allikad jäävad kajastamata. See vähendab ka lugejate usaldusväärset ajakirjanikku. Kui ajakirjaniku, allika ja lugejate omavaheline suhe on häiritud, siis ei kannata ainult ajakirjanik, vaid kogu organisatsioon (Pavlik, 2004: 21). Lugejad ei usalda seesugust väljaannet, kus töötavad kallutatud ajakirjanikud ning võivad lehe ostmise või tellimise lõpetada.

Kuigi toimetused on muutunud informatsioonikeskusteks, kus toodetakse veebi- ja traditsioonilist meediat üheaegselt (Reinardy, 2011: 34), siis sellest uuringust tuli välja, et mõlema nädalalehe ajakirjanikud ei täitnud praktiliselt üldse veebi ning põhiline rõhk oli paberväljaandel. Eesti Ekspressis olid veebilood paberväljaannete lugude lühemad versioonid, mis võib olla sisaldasid ka visuaalseid elemente, näiteks videot. Teisalt nõuavad videoid rohkem ettevalmistust, sest ajakirjanik peab teema endale selgeks tegema, et ta saaks küsida õiges järjekorras ja sõnastuses täpseid küsimusi. Videos ei tohi ajakirjanik puterdada. Maalehes olid veebilood ühe allikaga ja umbes 2000-tähemärgised. See tähendab, et veebi tehtavad lood olid pigem lühemat sorti, analüüs näitas ka, et neis on tihti üks-kaks allikat. See viitab, et reporteritöö ei pruugi Maalehes väga palju aega nõuda. Võimalik põhjus, miks nädalalehe ajakirjanikud veebi vähe panustavad on, et nädalalehe lugude iseloom on teistsugune. See tähendab lood on analüütilised ning pole otseselt ajasurvele alluvad ja neist ühte poolikut tükki ei ole mõtet veebi üles panna. Lisaks uuriva ajakirjanduse iseloom on selline, et ajakirjanikud peavad kogu aeg olema oma materjalis orienteeruvad ning lisaülesanded nagu veeb raskendaks seda. Kõige suurem põhjus võib ka olla, miks ajakirjanikud praktiliselt veebi ei täida on see, et antud kontsernis on olemas juba veebitoimetused ehk Delfi, mis teeb veebilood ise ära. Samas, kuna Maalehes toimub sellest aastast rotatsioon ja seetõttu peavad kõik ajakirjanikud kohustuslikus korras täitma ühel nädal veebi. See on siiski märk, et veebilugude tegemine on Maalehes oluline, kuigi need lood on sarnased tavaliste lugudega ehk on ühe allikaga ja ligi 2000-tähemärgised.

5.2. Kui ajamahukas on nädalalehe ajakirjaniku töö?

Kuna tehnoloogilised arengud on oluliselt mõjutanud ajakirjanike tööruutina, siis võivad need töökeskkonda muuta stressirohkemaks (Witschge ja Nygren, 2009: 48). Kuna ajakirjanikel on vähem aega teemades süvitsi minemiseks, siis mõjutab ajaline surve uudiste

kvaliteeti negatiivselt (Sigal, 1973: 25). Käesoleva töö tulemustest selgus, et nädalalehe ajakirjanike töögraafik on vaba ja seetõttu varieerub ka nädalas tehtava töö hulk. Pigem tegelevad ajakirjanikud nädala jooksul ühe kuni kolme teemaga süvitsi ning ajakirjanikud saavad tegeleda ühe teemaga korraga ja alles siis minna järgmise juurde. Nädalalehe ajakirjanikud saavad valida, millal nad oma tööd teevad ning nad ei pea kohe peale lehe ilmutumist uut lugu kirjutama hakkama ning võivad loo kirjutamist edasi lükata. Teisalt peab nädalalehe ajakirjanikul olema suur enesedistsipliin iseenda jälgimiseks, et tähtjaks saaksid kõik lood valmis. Mõned ajakirjanikud jätavad oma töö viimasele kahele päevale, teised teevad iga päev rahulikuks tempos natuke, kuni tähtjani ja on ka selliseid, kes pingutavad nädala alguses rohkem, et nädala teises pooles oleks lihtsam ning rahulikum. Samuti on nädalalehe ajakirjanikel rohkem aega reporteritöö tegemise ja loo kokku kirjutamise jaoks, sest ühe looga saavad nad tegeleda üks kuni kaks nädalat vahepeal ka pikemalt, ent uurimistulemused näitavad, et järgmisesse lehenumbrisse teevad nad ka lugusid, kuid need ei pruugi olla pikad ja põhjalikku reporteritööd nõudvad.

Päevalehtedes töötavate ajakirjanike tööga rahulolu mõjutavad negatiivselt pikad töötunnid, igapäevased või lausa päevas mitu korda olevad tähtjad ja töö ning pereelu konflikt (Reinardy, 2009: 126). Käesoleva töö tulemustest selgus, et üldiselt nädalalehes ületunde tegema ei pea, kuid üks ajakirjanik siiski teeb neid. Teisalt kontentanalüüsist saadud tulemuste põhjal saab öelda, et ajakirjanik tegi viie nädala jooksul umbes sama palju lugusid, kui tema kolleegid. Võimalik, et ületunde tingisid olukorrad, kus ajakirjanik pidi kolleege aitama ning seetõttu ei saanud ta oma tööga tegeleda. See tähendab, et ajakirjaniku ületunde võivad tekitada tegevused, mis tema tööülesannete hulka ei puutu.

Kuigi kõik Maalehe ajakirjanikud on täiskohaga töötajad, siiski on töö ajakirjanike vahel ebaproportsionaalselt ära jaotunud. See tuli välja siis, kui üks Maalehe ajakirjanik ütles intervjuus, et ta teeb ületunde ehk rohkem kui 40 tundi nädalas. Teised Maalehe ajakirjanikud rääkisid, et neil on tööpäevad neljatunnised ja nädalavahetusel nad tööd ei tee. See tähendab, et nad teevad tööd pigem poole koha ulatuses ehk 20 tundi nädalas. Võimalik, et selline tööjaotus toimibki selle tõttu, et Maalehes on veel ajakirjanikke, kes panustavad rohkem ning seepärast saavad osad ajakirjanikud vähema vaevaga läbi ajada.

Ajakirjandus muutub üha enam toimetusekeskseks ametiks, kuigi mobiilsed ning loovamad võimalused aina suurenevad. Ajakirjanikel on tunne, et nad ei lahkugi toimetusest. Kuna ajakirjanduses on oluline kiirus, siis üha enam räägivad ajakirjanikud oma allikatega telefoni

või meili teel (Pavlik, 2004: 22; Witschge ja Nygren, 2009: 43-44). Teisalt saab välja tuua, et kuna nädalalehes on ajagraafik vaba, siis ajakirjanikud saavad käia allikatega kohtumas silmast-silma ning saavad telefoniintervjuusid ja allikatega meilide vahendusel suhtlemist vältida. Samas saab välja tuua, et nädalalehe ajakirjanikud suhtlesid allikatega sotsiaalmeedia ehk *Facebook*'i vahendusel, kuid seda olid siiski vähem, kui silmast-silma kohtumisi.

Ajakirjandus on pikka aega olnud ühesuunaline kommunikatsioon, kuid sotsiaalmeedia võimaldab ajakirjanikel allikatega ühenduses olla (Witschge ja Nygren, 2009: 47). Järelikult nädalalehe ajakirjanikud kasutavad vähem aega nõudvamaid võimalusi ehk sotsiaalmeediat allikatega suhtlemiseks, mis siis, et nende töögraafik võimaldaks ka ainult silmast-silma suhtlemist. Silmast-silma kohtumised aitavad luua personaalse sideme või kontakti allikaga ning kohtumised võimaldavad ajakirjanikul allika emotsioone ja kehakeelt paremini tajuda, näiteks, kui inimene valetab.

Ajakirjanikud saavad oma tööaega planeerida nii, et nad ei pea töötama toimetuses ja võivad tööd teha ka kodus. Näiteks saab lugusid kirjutada hommikuti, õhtuti või öösiti. Tähtis on vaid see, et nad saaksid loo õigeaks ajaks valmis. Toimetuses peavad nädalalehe ajakirjanikud olema koosolekutel ja Eesti Ekspressi ajakirjanikud ka esmaspäeva ning teisipäeva õhtuti. Kuna Eesti Ekspress ilmub kolmapäeval, siis toimetuses olemisega saavad ajakirjanikud vähendada toimetajate vaeva. Samas annab nädalalehe ajaraam, mis on paindlik, võimaluse ajakirjanikul kirjutada endale sobival ajal. Näiteks, kui inimesele sobib kirjutada lugusid hommikul, siis ta saab oma lugusid vastaval ajal ka kirjutada.

Käesoleva töö tulemustest selgus, et ajakirjanikud on suurema osa tööajast toimetuses. Nädalehe ajakirjanikud arutavad ja analüüsivad oma lugusid toimetajatega rohkesti, sest toimetuses on toimetaja n-ö käepärast. Samuti on toimetuses erinevate valdkondadega tegelevad kolleegid, kes aitavad ajakirjanikke lugude tegemisel (soovitavad allikaid, toovad välja lugudes olulised kohad, mida peaks esile tõstma).

Töötaja toetus on oluline ning positiivsed suhted kolleegidega niisamuti (Collins jt, 2016: 162) ja see peegeldus ka käesolevast uurimusest. Nädalalehtede puhul saabki välja tuua, et koostöö kolleegidega on väga oluline. Kuna nädalalehe ajakirjanike ajagraafik on vaba, siis on neil aega nii kolleegide kui ka toimetajatega suhelda ning analüüsida oma lugusid – see tagab ka kvaliteetsemad lood.

Koostöö olulisus on meediaettevõtetes kasvanud ning palju tööd tehakse tiimidenä (Soronen, 2017: 2) ning tulemustest selgus, et enamik ajakirjanikke arutasid küljendajaga, fotograafiga ja toimetajaga, kuidas lugusid saab veel paremaks teha. Valimis oli ka ajakirjanikke, kes ei tegelenud oma tööde parandamisega ja toimetamisega ning jätsid loo lehekõlbulikuks muutmise toimetajatele. Järelikult traditsioonilise meedia langusest tingitud suurem töömaht ehk rohkemate lugude tegemine ja ka nende kontrollimine enne toimetajale saatmist mõne ajakirjaniku töös ei väljendunud (Beech-Hawley jt, 2004).

Teisalt kollektiivne töötamine distsiplineerib nii ajakirjanikke, fotograafi ja küljendajat, tegemaks lugusid veel kvaliteetsemalt. Näiteks, kui ajakirjanik soovib pilte, mis aitavad lugu paremini esile tuua, siis peab fotograaf selle nimel rohkem pingutama. Ajakirjanik annab fotograafile näpunäiteid, kuidas ja mida pildistada ning fotograaf peab mõtlema, kuidas pilte teha. Samas võib fotograaf lisada oma mõtteid ehk koostöös saavutab parema tulemuse.

Avatud toimetuses töötamisel on ka omad miinused. Näiteks soovivad kolleegid abi ning ajakirjanik ei saa oma tööga tegeleda. Ajakirjanik peab oma tööd näiteks edasi lükkama nädalavahetusele, sest kodus olles saab ta rahulikult ilma segamata loo valmis kirjutada. Abistaja perspektiivist on teiste inimeste aitamine ajakulukas ja vaevanõudev ning seetõttu võib abipakkuja tööproduktiivsus vähendada. Tal ei ole piisavalt aega oma tööga tegelemiseks (Grodal jt, 2015: 137).

5.3. Kas ja kuivõrd sisaldab nädalalehe ajakirjaniku töö stressi?

Uuringus selgus, et nädalalehe ajakirjanikud ei pea oma tööd väga pingeliseks, öeldes suisa, et Maalehes pingetegurid praktiliselt puuduvad. Eesti Ekspressis tekitab peamiselt stressi konfliktse loo olemusega kaasnevad tegurid. Näiteks peavad uurivad ajakirjanikud tegema igapäevaseid otsuseid, kas teema on uudisväärtuslik, mis perspektiivist tuleb fakte esitada, kas tegevused on tõesti ebaetiliselt või illegaalsed (Benjaminson ja Anderson, 1990: 12).

Eesti Ekspressis tekitab pingeid lugude olemus ehk konfliktisusega kaasnev vastutus. Nädalalehe ajakirjanikul ei saa tööpäev läbi kindlal kellajal. Ajakirjanikud mõtlevad kogu aeg oma lugudele, mistõttu on ka neil öösel magamine raskendatud. Nad kardavad faktides eksida ning üritavad vältida olukorda, kus allikad neid Pressinõukokku kaebaks. Samuti ootavad peatoimetaja ja toimetajad väga head lugu – Eesti Ekspressi ikkagi nimetatakse uuriva ajakirjanduse lipulaevaks. See tähendab, et ajakirjanikele on juhtkonna poolt pandud

surve, mis tingib ka olukorra, kus ajakirjanik soovib oma tööd perfektselt teha ning see toob kaasa ka liigse mõtlemise oma lugude peale. Kõikidele meelejärgi olemine on stressi tekitav eriti, kui tagasiside on peamiselt negatiivne. Samas vähendaks stressi see, kui ajakirjanikud näeksid, et nende tööd väärtustatakse, näiteks ülemuse või kolleegide poolt (Xiaoming jt, 2013: 75).

Uuriva ajakirjaniku töös tuleb ette olukordi, kus lugu mõjutab allikat negatiivselt. See tähendab, et allika reputatsioon langeb samuti võib kaasneda majanduslik kahju või allikat ootab ees vanglakaristus (Benjaminson ja Anderson, 1990: 7) ja seepärast on Eesti Ekspressi lood julged oma kajastuse poolest. See tähendab, et Eesti Ekspressi ajakirjanikud kirjutavad nendest nüanssidest, mis võivad inimesi ärritada ning seetõttu üritavad allikad dikteerida lugude sisu või üldse loo ilmumist takistada. Allikad tekitavad oma käitumisega ajakirjanikule stressi. Nad võtavad ühendust toimetajatega, peatoimetajaga ning ähvardavad ajakirjanikku Pressinõukokku kaevata. See tõttu on ülioluline, et ajakirjanikud peaksid lugude tegemisel kinni seadustest ja ajakirjanduse eetikast (Harcup, 2009: 105).

Konfliktsete lugude puhul on allikaid raskem veenda loos sõna võtma, sest üldjuhul püüavad nad vältida nime ja näoga osalemist. Vajalike allikate nõusse saamine võib võtta lausa kuid ja võib juhtuda, et allikad hüppavad alt. Kui vajalik allikas on leitud, siis on väga oluline, et ajakirjanik keelduks ettepanekutest, kus allikad soovivad loo sisu kontrollida (Nazakat, 2016: 80). Käesoleva töö tulemustest selgus, et ajakirjanikud pakuvad allikatele lugusid üle vaatamiseks, mis annavad allikatele võimaluse sekkuda sisusse. Maalehe ajakirjanike puhul raskendavad allikate tingimused vähesel määral tööd, sest lood on pigem pehme olemusega. Samas võib pingeid tekitada (eriti tähtaja lähenedes) olukord, kus ajakirjanik ootab, et allikas loo tagasi saadaks. Eesti Ekspressi puhul, kuna lood on pigem konfliktset, siis allikad soovivad ka rohkem lugusid dikteerida. Seepärast ei tohi ka ajakirjanik allikale lugusid üle vaatamiseks saata, sest konfliktse loo puhul on allikad väga harva rahul, sest nad tahavad ennast parimas valguses näidata. Samuti annavad allikad vihjeid erinevatel põhjustel ning mõnel juhul nad ei aita uurivat ajakirjandust ehk paljastada kuritegevust, vaid personaalsed asjaolud ja uskumused mõjutavad neid (Nazakat, 2016: 80).

Kuna nädalalehe ajakirjanikud teevad pigem suuremamahulisi lugusid, siis on neil mõned nädalad töö mõttes kergemad. Sel ajal ei ilmu ajakirjanikelt ühtegi lugu või ilmub väiksema mahuga artikkel. Lihtsamatel aegadel võtavad nädalalehe ajakirjanikud n-ö taastumiseks aega ning tegelevad spordi või lähevad kuskile puhkama ehk lülitavad ennast täielikult tööst

välja. Stressi võivad tekitada näiteks lugude kokku panemised ja toimetamised, sest lood on üpris mahukad. Eriti suurt probleemi võivad tekitada rohketel allikatega lood, kelle kõigi öeldut tuleb loo kirjutamisel arvesse võtta. Kõik see on ajakirjanikke väsitnud nii psühholoogiliselt kui ka füüsiliselt.

5.4. Millised faktorid tingivad stressi?

Tööga rahulolu on väiksem, kui tööga seotud nõudmised on vastuolus töötaja põhimõtete ja uskumustega (Beam, 2006: 171) ja antud töö tulemustest selgus, et üks ajakirjanik tegi tööd toimetuse heaolu pärast, mitte oma soovide ja tahtmiste lähtuvalt. Ajakirjanik suhtles lugejatega ja hoidis kunagiste allikatega sidet, et nad Maalehte telliks. Kolleege aitas ja juhendas ta, et lood oleksid võimalikult head. Seepärast silus ta hooletust planeerimisest või töökorraldusest tingitud puudujääke ehk lugejatele oleksid lood palju paremini vastuvõetavamad. Tegelikult pole teiste abistamine tema tööülesanne. Samuti kirjutas ajakirjanik lugusid teemadel, mis talle endale korda ei lähe. Mingi aja jooksul võib tekkida olukord, kus ajakirjanik enam ei taha oma tööd teha, sest ta ei suuda tegeleda tegevustega, mis talle rõõmu ei valmista. Ajakirjanik plaanis Maalehest ära minna, kuid juhtkond pakkus talle palgatõusu ning seetõttu otsustas ajakirjanik jääda. Palgatõus, erisoodustused ja töö ajalühendamine – need on vaid lühiajalised lahendused tööga rahulolu tõstmiseks. Näen siin teatavat ohukohta, sest töötaja rahulolematuse võib lõpuks viia läbipõlemiseni ja ajakirjanduse valdkonnast lahkumiseni (Reinardy, 2009: 127).

Uurijad on arvamusel, et tööga rahulolu mõjutavad inimese iseloomujooned (Beam, 2006: 171) ja kui teistele Maalehe ajakirjanikele töö stressi ei tekita, siis ühe ajakirjaniku stressifaktorid võivad tingitud olla tema isikupärast ja arusaamadest.

Nädalalehe ajakirjanikel on suurem vabadus valida teemasid ning kirjutada sellest, mis neid ning lugejaid võiks huvitada (Weaver jt, 2007: 108). Üldiselt selgus töö tulemustest, et ajakirjanikud saavad tegeleda teemadega, mis on neile meeltemööda ja milles on nad spetsialiseerunud. Samas nähtus ka vastupidist tendentsi, sest kaks ajakirjanikku (Maalehe ja Eesti Ekspressi ajakirjanik) tõid välja, et neile tekitab stressi tegelemine teemadega, mis neile korda ei lähe. Kontentanalüüsi tulemustest selgus, et näiteks üks Maalehe ajakirjanik kirjutas viie nädala jooksul väga erinevatel teemadel. Võimalik, et ta ei ole leidnud kindlat valdkonda, millele täpsemalt spetsialiseeruda või juhtkond pakub talle teemasid ning ta ei

keeldu nendest. Samuti nagu eelnevalt selgus, et ajakirjanik teeb lugusid toimetuse pärast ning seetõttu surubki ta oma soovid alla. Eesti Ekspressi ajakirjaniku kohta saab öelda, et ta tegi viie nädala jooksul ühe konfliktse loo ning teised lood olid pigem meelelahutuslikuma sisuga. Võimalik, et ajakirjanik ise tahab teha rohkem konfliktseid lugusid, kuid ta ei ole leidnud teemat, mis teda sütitataks.

Ajakirjaniku töös tuleb ette olukordi, kus tuleb inimesi intervjuuerida nende kõige halvematel päevadel ning kirjutada lugu nendega juhtunud kurbadest sündmustest (Fedler, 2004: 80). Vaadeldava perioodi viie nädala jooksul ajakirjanikud tundlikke teemasid ei kajastanud. Ainult üks ajakirjanik märkis, et näiteks loo tegemine inimesega, kelle lähedane oli äsja surnud on emotsionaalselt väga kurnav ning raske. Teisalt, kuna Eesti Ekspress tegeleb uuriva ajakirjandusega, kus kajastatakse ka vägivaldseid juhtumeid, siis on tegelikult võimalik, et teised Eesti Ekspressi ajakirjanikud tegelevad selliste lugudega.

5.5. Kuidas mõjutab nädalalehe ajakirjanikke tähtaeg?

Mitmed tegurid toimivad tähtajast sõltumatult, kuid siiski halvenevad, kui tähtaeg läheneb. Näiteks suur ja ettearvamatu töökoormus, ebakvaliteetse töö tootmine, raskused tehnoloogiaga ning stress seoses sellega, kui toimetaja seab ajakirjaniku loo kahtluse alla (Beech-Hawley jt, 2004: 52). Antud töö tulemustest nähtus, et tähtaeg üldiselt stressi ei tekitata, sest nädalalehes saab töö nädala peale ära jaotada – oma aega planeerida. Näiteks saab hakata varem taustainformatsiooni otsima ja allikatega kokkuleppeid sõlmima. Oskusliku planeerimisega suureneb nädalalehtedes töökoormus järk-järgult ning on viimastel päevadel vähem dramaatilisem kui päevalehtedes. Kuna valimis olnud kolmel ajakirjanikul on päevalehe kogemus, siis ütlesid nad, et nädalalehes on töögraafik vabam ning aega saab planeerida nii, et tähtaeg stressi ei tekitaks.

Samas, kui lugude tegemine on jäänud kahele viimasele päevale, siis toimub kõige suurem loo kokkukirjutamine ja allikatega suhtlemine on intensiivsem. See tähendab, et kuna lood on üsna mahukad, siis võivad stressi tekitada nende toimetamine ja kokkupanemine ning kui allikaid on rohkesti, siis peab kõigiga vähese aja jooksul ühendust saama. Lisaks ajakirjanikule toob see kaasa probleeme ka toimetajale, kes peavad jääma tööle hilisõhtuni või isegi varahommikuni. Peamiseks põhjuseks, miks sellised olukorrad juhtuvad on kehv ajaplaneerimine (Beech-Hawley jt, 2004: 51; Gibbs, 2003: 600). Tähtaeg tekitab stressi

kahele ajakirjanikule ja nende kahe ajakirjaniku kohta saab välja tuua, et nad ise on loonud olukorra, kus tähtaeg neile stressi tekitab. Mõlemad ajakirjanikud jätavad töö viimasele minutile. Üks ajakirjanik seetõttu, et ta kontrollis ja parandas mitu korda oma lugusid ning see oli ajakulukas. Enders'i (1988: 8) uurimuses selgus, et mida noorem oli ajakirjanik, seda enam tekitas temas stressi olla perfektne professionaal. Teine ajakirjanik tegeles kolleegide tööga ning seepärast ei saanud ta põhjalikult oma lugudega tegeleda ja seetõttu jäi tema enda töö viimasele hetkele. See tähendab, et kuna nädalalehes on ajagraafik vaba, siis on võimalik tähtajaga seotud pingeid vältida. Töö tulemustest selgus, et ajakirjanikud jätavad töö siiski pigem viimasele hetkele.

Edasised uurimisvõimalused

Käesoleva uurimistöö käigus tehtud intervjuudest nähtusid ideed edasiseks uurimiseks. Järgnevalt toongi välja mõned ideed edasiseks uurimiseks.

Esimeseks ideeks on uurida nädalalehe ajakirjanikke põhjalikumalt kui antud töös. Käesolevas töös kasutasin viite nädalalehe ajakirjanikku. Tegelikult ei näita valimis olnud viie ajakirjaniku uurimine terviklikku pilti nädalalehe tööruutidest. Komplexsemat arusaama aitaks luua ankeetküsitlus, mida täidavad kõik Maalehe ja Eesti Ekspressi toimetuses töötavad nädalalehe ajakirjanikud. Samuti tuleks kasuks kaasata uurimusse päevalehe ajakirjanikke, sest võrdluspilt loob parema arusaama ajakirjanike tööruutidest.

Teiseks ideeks on suurendada uuritavate ajalehtede valimist. See tähendab, et uurida ka teisi nädalalehti, näiteks Sirpi ja Õpetajate lehte ning uurida, kuidas ja missuguseid lugusid teevad sinna vabakutselised ajakirjanikud ning kuidas toimib nädalalehe tegemine, kui konkreetne toimetus puudub.

Kolmandaks ideeks on uurida nädalalehtedes töötavaid toimetajaid. Intervjuudest nähtus, et tegelikult on neil üsna pikad tööpäevad eriti tähtjale eelnevatel kahel päeval. Paljud ajakirjanikud jätavad oma lugude tegemise üsna viimasele hetkele ja seetõttu kuhjub toimetajatel töö. Ka peavad nad töötama hiliste tundideni.

Kokkuvõte

Käesoleva magistritöö eesmärk oli uurida nädalalehe ajakirjanike tööruutine. Oluline oli teada saada, millised on nädalalehe ajakirjanike tööruutiinid ja kas nädalalehe töös on ka stressoreid.

Püstitatud eesmärgile ja uurimisküsimustele vastamiseks kasutasin töös triangulatsiooni ehk kolme kombineeritud meetodit. Kahte kvalitatiivset meetodit – päevikut ja intervjuud ning üht kvantitatiivset meetodit ehk kontentanalüüsi. Esmalt lasin viiel nädalalehe ajakirjanikul täita ühe nädala jooksul päevikut. Eesti Ekspressi ajakirjanikud täitsid päevikut neljapäevast neljapäevani ja Maalehe ajakirjanikud reedest reedeni ehk päev peale tähtaega, et joonistuksid paremini välja loo tegemise protsessid. Seejärel analüüsisin viie nädala jooksul tehtud nädalalehe ajakirjanike artikleid ja muud ajakirjanduslikku sisu ning kõrvutasin neid päevikute sissekannetega. See aitas näha lugudele kulutatud aega ja ka seda, kas ajakirjanikud tegelesid eelnevalt ilmunud lugudega, näiteks muutsid neid ja kas päevikutes kirjeldatud lood ilmusid ka järgnevatel nädalatel. Perioodid on ajakirjanikel erinevad, sest päevikuid täitsid nad erinevatel nädalatel. Viimaks viisin viie ajakirjanikuga läbi struktureeritud intervjuud, mis andsid võimaluse uurida tööruutine ja tööga seotud stressi tegureid põhjalikumalt.

Antud töö tulemustest nähtub, et nädalalehe ajakirjanikud teevad pigem suuremahulisi analüütilisi lugusid, mis nõuavad põhjalikku süvenemist ja reporteritööd. Eesti Ekspressi ajakirjanikud tegid kõva loomuga uurivaid lugusid ja kasutasid rohkesti esmaseid allikaid. Seetõttu esines probleeme allikatega kokkulepete sõlmimisel, sest nad ei soovinud konfliktis loos nime ja näoga osaleda ning allikate veenmine võttis aega. Maalehe ajakirjanikud tegid seevastu pehmema loomuga lugusid ning kasutasid teisesid allikaid ehk mahukaid raamatuid või andmebaase. Esmaseid allikaid oli lugudes tavaliselt üks või kaks. See tähendab, et reporteritöö ei saanud olla väga ajamahukas. Kuna lood on pehmema olemusega, siis võivad allikad muutuda liiga familiaarseks ning ajakirjanik võib oma kriitilise meelega kaotada ja see kompromiteerib nii ajakirjanikku kui ka meediaettevõtet.

Samuti selgus töö tulemustest, et Eesti Ekspressi ja Maalehe ajakirjanikud ei täida praktiliselt üldse veebi ning põhiline rõhk on paberväljaandel. See on osati ka seetõttu, et veebitoimetused ehk Delfi on kontsernis juba olemas ja Delfi ajakirjanikud teevad ise veebilood ära. Ometigi pidid nädalalehe ajakirjanikud üht-teist tegema. Näiteks Maalehe ajakirjanikud rotatsiooni.

Nädalalehe ajakirjanikel on ajagraafik vaba ning seetõttu saavad nad oma töö tegemist varieerida ja ületunde nad tegema ei pea. See tähendab: nad saavad valida, kus ja kunas nad oma tööd teevad. Ajakirjanikud saavad otsustada, kas nad panustavad töösse rohkem nädala alguses, lõpus või jaotavad töö kogu nädala peale ära. Samuti on neil võimalik lugusid teha hommikul, õhtul või öösel. Teisalt selgub töö tulemustest, et ajakirjanikud teevad suurema osa ajast tööd toimetustes, mitte kodus. Kuna nädalalehe ajakirjanikel on ajagraafik vaba, siis neil on aega oma lugusid toimetajatega ja kolleegidega arutada ning analüüsida, mis tagab kvaliteetsemad lood. Neil on võimalik käia ka rohkesti väljasõitudel ja kohtuda allikatega pigem silmast-silma, mis aitab allikatega parema isikliku kontakti luua.

Töö tulemustest selgus, et nädalalehe ajakirjanikud ei hinnanud oma tööd väga pingeliseks. Maalehe ajakirjanikele töö stressi ei tekita ning mõned pinged võivad tekkinud olla ajakirjanike isikupärast ja arusaamadest. Eesti Ekspressis tekitab stressi konfliktsete uurivate lugudega kaasnevad tegurid – vastutus ja julgem kajastus. Vastutus tähendab seda, et ajakirjanikud mõtlevad ka peale artikli ilmumist oma loo peale. Näiteks, kas teema on uudisväärtuslik ja oluline ning kas faktid on õiged. Lisavastutust tekitab asjaolu, et peatoimetaja ja toimetaja ootavad ajakirjanikelt silmapaistvalt häid, sisukaid ning kõvasid lugusid. Samuti tähendavad konfliktised lood ka julgemat kajastust, sest ajakirjanikud tegelevad tundlike temadega (korruptsioon, finantspettused ja kuritegevus) ning seetõttu pole allikad kunagi rahul ja soovivad lugusid dikteerida või nende ilmumist takistada.

Tähtajaga seotud pingeid on võimalik nädalalehes vältida oskusliku planeerimisega. Kui ajakirjanik jätab tööga seotud kohustused viimasele hetkele, siis kaks päeva enne tähtaega on töörohked ning ajamahukad, sest siis toimub intensiivsem reporteritöö – lugude kokkukirjutamine, toimetamine ja suhtlemine allikatega. Mida rohkem on allikaid, seda enam tekib probleeme, sest ajakirjanik peab vähese aja jooksul kõigi allikatega ühendust saama. Kui töö on jaotatud ilusti nädala peale ära, siis jääb aega reporteritööd teha, allikatega suhelda, lugu kokku kirjutada ja loo saab toimetajale varem ära saata. Teisalt nähtus töö tulemustest, et nädalalehe ajakirjanikud jätavad oma töö pigem viimasele hetkele.

Summary

Working routines and stress of weeklies' journalists of Eesti Ekspress ja Maaleht

The goal of this research for the Master's Thesis was to investigate daily practices of journalists working in weekly published newspapers such as Eesti Ekspress and Maaleht and to define the sources for the work stress experienced by these journalists.

Total of five journalists were evaluated in this project: three of them working in Maaleht and two others in Eesti Ekspress (EE). In order to achieve the goals of the research the following methods were applied: two qualitative methods such as diary keeping and structured interview methods, and one quantitative content analysis method. During the one-week-long period journalists added notes to their diaries, which covered their daily activities. Specifically, EE journalists filled their diaries from Thursday to next week Thursday, and journalists in Maaleht filled their diaries from Friday to next week Friday. The non-business hours and weekends for diary recording were picked intentionally so that the process of creation of the article would be followed more precisely. During the five week period the content of the articles published were analyzed together with the journalist diary notes. The diary notes also helped to follow whether the journalist made changes to their already prepared articles and when in diaries described articles were published. It must be stated that the weeks when five journalists were recording their diaries were not identical. The notes were taken during the five week period. Based on the diary notes and prepared published articles the structured interviews were taken place with each of the journalist. The one-to-one interviews helped to understand their work routines and the true sources for the work related stress.

The overall workload investigation for these five weekly journalists revealed that these journalists actually write articles in depth and great level of reporting style. In EE, the journalists mostly worked on very sensitive topic in our society (corruption, crime and etc.) and have performed investigations applying many primary sources rather than just single source. As a result of this high level reporting, some of the problems have appeared with the sources of the story since they those sources did not want the article to release sensitive information. In Maaleht journalist prepared soft articles and in general have applied rather secondary sources (books, databases) for their stories. Primary sources were used in articles on or two it means that reporting could not take a long time. However, while stories are soft,

then sources may become familial and journalist can lose the critical sense and this may compromise journalist and media company.

It was also revealed that all these journalists do not focus on web-news in their everyday work rather than do emphasize on news for weekly paper edition. It may, because web editorial already exists in media company and Delfi journalists prepare web-news. However, journalists had to do something for the web. For example journalists in Maaleht must do a rotation.

It was also determined that the work schedule is more flexible for weekly journalists and that is why they can vary their work responsibilities and do not work overtime. They can actually choose where and when they do their work. Journalists can decide, whether they contribute to the work at the beginning of the week or at the end of the week or distribute their work through the week. They can do their articles in the morning, evening or at night. The outcomes of this study also reveals that the journalists actually prefer do their work in the office area in newsroom, because they can discuss and analyze their topic outcomes right at work with their editors and colleagues, which at the end will be helpful to prepare articles with high quality. Journalists may also go on the field and meet sources face-to-face, which also helps to create a better trustworthy contact.

It also revealed that weeklies journalists do not assess their work as very stressful. In general, journalists in Maaleht do not experience work related stress. If stress is experienced in Maaleht, then it is caused by the journalist own personality and beliefs. In EE, the causes of stress among the journalists are the topics covered, which conceal conflicting and sensitive topics in society. On top of that the stress is caused by factors such as responsibility and the courageous style in coverage. Responsibility coverage means that journalists think all the time their stories (for example, if the topic is newsworthy and such). The additional stress caused among the journalists is the fact that the journal editor and assistant editors are expecting outstanding, meaningful and hard stories from journalists.

Weekly EE newspaper is known to be quite brave in its reporting style, since EE journalists investigative and write about sensitive topics such as corruption, financial fraud or crime. Quite often this is the reason why the sources are not satisfied about published work. They want to dictate the article writing process or to prevent those articles being published at all.

Journalists plan their work duties way ahead, so that the approaching deadline would not cause work stress. It was also discovered that if journalists leave their work duties to the last

minute (for example, start working two days before the deadline), then it is certainly stressful situation and the journalists become suddenly very busy. It is required that stories written should be well communicated with sources. However, the more sources, the more problems appear since journalist must contact with everyone in short period of time. If the work duties are distributed over the week, then the journalist will have more time to do more profound research about the topic, and to take full advantage while communicating properly with their sources, and also write an article which they would forward to their editor well before the deadline. It was found that better time management, and advance planning could avoid work related stress. However, as it was evident that most of the journalists left their work to the last minute.

Kasutatud kirjandus

- Beam, R. A. (2006). Organizational goals and priorities and the job satisfaction of U.S journalists. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. 83 (1) 169-185.
- Beech-Hawley, L., Wells, R. ja Cole, D. C. (2004). A multi-method approach to assessing deadlines and workload variation among newspaper workers. *Journal of Prevention, Assessment & Rehabilitation*, Vol 23(1), 43-58.
- Benjaminson, P. ja Anderson, D. (1990). *Investigative Reporting, Secon Editon*. Iowa: Iowa State University Press.
- Collins, A.M., Hislop, D. Ja Cartwright, S. (2016). Social support in the workplace between teleworkers, Office-based colleagues and supervisors. *New Technology, Work and Employment*, 31(1).
- Coulson, D., Lacy, S. ja Wilson, J. (2001). Weekly Newspapers – Solid Industry With Many Variations, *Newspaper Reasearch Journal*, 22(3) 2001.
- EALL liikmeslehtede ja Ajakirjade Liidu väljaannete keskmised tiraažid (2017). Kasutatud 26.05.2017 <http://eall.ee/tiraazhid/index.html>
- Edwards, V. (2016). *Reasearch Skills for Journalists*. London: Routledge.
- Eesti ajalehetööstus 2008 (2008). Kasutatud 26.05.2017 http://eall.ee/ajalehetoostus/toostus_2008.html
- Eesti ajalehetööstus 2010 (2010). Kasutatud 26.05.2017 http://eall.ee/ajalehetoostus/toostus_2010.html
- Eesti ajalehetööstus 2012 (2012). Kasutatud 26.05.2017 http://eall.ee/ajalehetoostus/toostus_2012.html
- Eesti ajalehetööstus 2016 (2016). Kasutatud 26.05.2017 <http://eall.ee/ajalehetoostus/index.html>
- Endres, F. F. (1988). Stress in the Newsroom At Ohio Dailies. *Newspaper Reasearch Journal*, Vol 10 (1).
- Fedler, F. (2004). Insiders' Stories: Coping with Newsroom Stess: An Historical Perspective. *American Journalism*, 21 (3), 77-106.

Garfrerick, B. H. (2010). The Community Weekly Newspaper: Telling America's Stories. *American Journalism*, 27 (3), 151 – 157.

Gibbs, P. L. (2003). Alternative things considered: a political economic analysis of labour processes and relations at a Honolulu alternative newspaper. *Media, Culture & Society*, Vol 25: 587-605.

Grodal, S., Nelson, J. A. ja Siino, R. M. (2015). Help-seeking and help-giving as an organizational routine: continual engagement in innovative work. *Academy of Management Journal*, 58 (1) 136-168. DOI: [10.5465/amj.2012.0552](https://doi.org/10.5465/amj.2012.0552).

Harcup, T. (2009). *Journalism: Principles and Practise*. Los Angeles: SAGE Publication Ltd.

Jordaan, M. (2013). Poke me, I'm a journalist: The impact of Facebook and Twitter on newsroom routines and cultures at two South African weeklies. *African Journalism Studies*. 34 (1), 21 – 35.

Kalmus, V. (2015). Standardiseeritud kontentanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <http://samm.ut.ee/kontentanalyyys>

Kalmus, V., Masso, A. ja Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyyys>

Keeble, R. (2001). *The Newspapers Handbook, Third editon*. London: Routledge.

Lecheler, S. ja Kruikemeier, S. (2016). Re-evaluating journalistic routines in a digital age: A review of reasearch on the use online sources. *New media & society*. 18 (1) 156 – 171.

Lehman-Wilzig, S. N. ja Seletzky, M. (2010). Hard news, soft news, „general“ news: The necessity and utility of and intermediate classification. *Journalism*, 11(1) 37 – 56.

Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K, Linno, M., Selg, M. ja Strömpl, J. (2014). Intervjuu. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <http://samm.ut.ee/intervjuu>

Nazakat, S. (2016). *How to Become a Mouthpiece for the People. A Manual for Investigative Journalism*. Singapore: Drummond Printing.

- North, L. (2016). The Gender of „Soft“ and „Hard“ News. *Journalism Studies*, 17:3, 356 – 373.
- Pavlik, J. V. (2004). A Sea-Change in Journalism: Convergence, Journalists, their Audiences and Sources. *Convergence* 10 (4), 21 – 29.
- Reinardy, S. (2009). Beyond Satisfaction: Journalists Doubt Career Intentions as Organizational Support Diminishes and Job Satisfaction Declines. *Atlantic Journal of Communication*. 17: 126 – 139.
- Reinardy, S. (2011). Newspaper journalism in crisis: Burnout on the rise, eroding young journalists' career commitment. *Journalism*. 12 (1), 33-50.
- Santos, V. O. (1991). *How to Edit a Community Newspaper*. Manila: Press Foundation of Asia.
- Sias, P.M. (2009), *Organizing Relationships: Traditional and Emerging Perspectives on Workplace Relationships*. London: Thousand Oaks: Sage.
- Sigal, L. V. (1973). *Reporters and Officials. The Organization and Politics of Newsmaking*. Massachusetts: Lexington books.
- Silverman, D. (2013). *Doing Qualitative Research, Fourth Edition*. London: Sage.
- Soronen, A. (2017). Emotional Labour in Magazine Work. *Journalism Practice*, DOI 10.1080/17512786.2017.1297685.
- Stępińska, A. ja Ossowski, S. (2012). Journalists in Poland: Values, Priorities and Professional Standards. *Media Studies*. Vol 48, 1-15.
- Stetka, V. ja Örnebring, H. (2013). Investigative Journalism in Central and Eastern Europe: Autonomy, Business Models, and Democratic Roles. *The International Journal of Press/Politics*, 18(4), 413-435.
- Thomas, C. H. ja Lankau, M. J. (2009). Preventing burnout: the effects of LMX and mentoring on socialization, role stress, and burnout. *Human Resource Management*, 48 (3) 417-432.
- Vihalemm, P. (2013). *Meediasüsteem ja meediakasutus*. Loengukonspekt. Kasutatud 13. mai. 2017.

Vihalemm, P. ja Juha, L. (2004). Trükisõna ja lugejaskond. P. Vihalemm (toim), Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965 – 2004 (lk 299 – 342). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Vihalemm, P. ja Kõuts, R. (2004). Trükisõna ja lugejaskond Eestis 1965 – 2004. P. Vihalemm (toim), Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965 – 2004 (lk 61 – 90). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Weaver, D. H., Beam, R. A., Brownlee, B. J., Voakes, P. S. ja Wilhoit, G. C. (2007). *The American Journalist in the 21st Century*. New York: Psychology Press

Winford, G. M. (1978). Newspaper versus „Newspaper“: A Statewide Study of the Weekly. *Journalism Quarterly*, 55 (1), 135 – 139.

Witschge, T. ja Nygren, G. (2009). Journalistic Work: A Profession Under Pressure? *Journal of Media Business Studies*, 6 (1), 37-59.

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*.

Kasutatud 01.05.2017.

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne%20.pdf?sequence=1

Xiaoming, H., George, C. ja Cong, S. (2013). Job satisfaction of journalists: Professional aspirations, newsroom culture and social context. *Media Asia Research*, 40 (1), 73-84.

Lisa 1: Tabelid

Tabel 1: Eesti Ekspressi ja Maalehe paberväljaandes ilmunud lood

	Vaadeldav periood	Päeviku täitmise periood	Väljaande ilmumise kuupäev	Pealkiri	Teema	Žanr	Allikate arv	Olemus	Tähemärkide arv koos tühikutega
Maalehe ajakirjanik	29.12.2016 – 26.01.2017	6.01.2017-13.01.2017	29. det	"XXX"	Toit	Reportaaž	2 (raamatut)	Pehme	12435
*ajakirjanduslik staaž 10 - 15 aastat			05. jaan	"XXX"	Haldusreform	Intervjuu		2 Pehme	27496
			12. jaan	"XXX"	Haldus	Uudis (tundub PR-i		1 Pehme	1364
			12. jaan	"XXX"	Ehitus	Uudislugu		2 Pehme	3529
			19. jaan	"XXX"	Riided	Reportaaž	3 (1 esmane allikas	Pehme	12649
			19. jaan	"XXX"	Reis	Reportaaž		3 Pehme	3267
			26. jaan	"XXX"	Vabatahtlikud	Uudis (tundub PR-i		1 Pehme	4231
			26. jaan	"XXX"	Kultuur	Arvamus		0 Pehme	2013
Eesti Ekspressi ajakirjanik	4.01.2017 – 01.02.2017	12.01.2017-19.01.2017	04. jaan		0	0	0	0	0
*ajakirjanduslik staaž 5 - 10 aastat			11. jaan	"XXX"	Krimi	Reportaaž	3 (kaks esmast allika	Pehme	8300
			11. jaan	"XXX"	Loodusolud	Uudislugu		5 Köva	2615
			11. jaan	"XXX"	XXX	Uuriv lugu		2 Köva	1260
			18. jaan	"XXX"	Rändrahn	Persoonilugu		4 Pehme	4856
			18. jaan	"XXX"	XXX	Uuriv lugu		12 Köva	10335
			25. jaan	"XXX"	XXX	Persoonilugu		3 Pehme	5805
			25. jaan	"XXX"	Tervis	Uudislugu		6 Pehme	7042
			01. veebr	"XXX"	Hinnad	Uudislugu	3 (kaks Facebooki re	Pehme	4200
Maalehe ajakirjanik	5.01.2017-02.02.2017	13.01.2017-20.01.2017	05. jaan	"XXX"	Maamajandus	Uudislugu	3 (kaks esmast allika	Köva	6385
*ajakirjanduslik staaž 5 - 10 aastat			05. jaan	"XXX"	Ökotooted	Uudislugu		1 Pehme	3425
			12. jaan	"XXX"	Arvamus			0 Pehme	2083
			19. jaan	"XXX"	Toit	Reportaaž	6 (uuring ja esmase	Pehme	2753
			19. jaan	"XXX"	Toit	Uudislugu		8 Pehme	8044
			19. jaan	"XXX"	Põllumajandus	Intervjuu		2 Köva	8274
			19. jaan	"XXX"	Toit	Arvamus		1 Pehme	2847
			26. jaan	"XXX"	Maamajandus	Uudislugu		1 Köva	6656
			26. jaan	"XXX"	Looduskosmeetika	Uudislugu		3 Pehme	3781
			02. veebr		0	0	0	0	0
Eesti Ekspressi ajakirjanik	18.01.2017 – 15.02.2017	25.01.2017 – 31.01.2017	18. jaan	"XXX"		Uuriv lugu		4 Pehme	9365
*ajakirjanduslik staaž 10 - 15 aastat			25. jaan		0	0	0	0	0
			01. veebr	"XXX"	Krimi	Persoonilugu		2 Pehme	8918
			08. veebr	"XXX"	Krimi	Reportaaž	1 (kohtumaterjalid)	Pehme	9847
			08. veebr	"XXX"	Film	Arvustus		0 Pehme	1976
			15. veebr	"XXX"	Krimi	Uuriv lugu		5 Köva	8300
			15. veebr	"XXX"	Reis	Reisilugu		0 Pehme	8348
			15. veebr	"XXX"	Muusika	Arvustus		0 Pehme	1963
Maalehe ajakirjanik	2.02.2017 – 2.03.2017	10.02.2017-16.02.2017	02. veebr	"XXX"	Haldusreform	Intervjuu		1 Pehme	12007
*ajakirjanduslik staaž 25 - 30 aastat			09. veebr	"XXX"	Haldusreform	Uudislugu	5 (3 esmast allikat ja	Köva	8027
			09. veebr	"XXX"	Rändrahn	Arvamus		0 Pehme	1926
			16. veebr	"XXX"	Elekter	Intervjuu		1 Pehme	10549
			23. veebr	"XXX"	Arhitektuur	Arvamus		0 Pehme	1969
			02. märts	"XXX"	Regionaalpoliitika	Reportaaž	2 (raamat ja statistil	Pehme	5193
			02. märts	"XXX"	Majandus	Intervjuu	2 (üks esmane allika	Pehme	11773

Tabel 2: Eesti Ekspressi ja Maalehe veebis ilmunud lood

	Vaadeldav periood	Päeviku täitmise periood	Online'is ilmumise kuupäev	Pealkiri	Teema	Žanr	Allikate arv	Tähemärkide arv koos tühikutega	(Video) pikkus minutites
Maalehe ajakirjanik *ajakirjanduslik staaž 10 -15 aastat	29.12.2016 – 26.01.2017	6.01.2017-13.01.2017	11.jaan	"XXX"	ökodukt	uudis (refereering a	0	2791	
Eesti Ekspressi ajakirjanik *ajakirjanduslik staaž 5 - 10 aastat	4.01.2017 – 01.02.2017	12.01.2017-19.01.2017	13.jaan	"XXX"	Eesti bränd	uudis+ video	2	633	3:17
Maalehe ajakirjanik *ajakirjanduslik staaž 5 - 10 aastat	5.01.2017-02.02.2017	13.01.2017-20.01.2017	20.jaan	"XXX"	Prügi	Uudis	1	2109	
			24.jaan	"XXX"	Toit	Uudis	1	1052	
			27.jaan	"XXX"	Ökotooted	Uudis	1	1851	
Eesti Ekspressi ajakirjanik *ajakirjanduslik staaž 10 - 15 aastat	18.01.2017 – 15.02.2017	25.01.2017 – 31.01.2017	10.veebr	"XXX"		Filmi arvustus	0	500	
Maalehe ajakirjanik *ajakirjanduslik staaž 25 - 30 aastat	2.02.2017 – 2.03.2017	10.02.2017-16.02.2017		0	0	0	0	0	

Tabel 3: Eesti Ekspressi ajakirjaniku tehtud raadiosaated ehk *Podcast*'id

	Vaadeldav periood	Päeviku täitmise periood	Podcasti ilmunise kuupäev	Pealkiri	Teema	Saatejuht	Osalejad	Allikate arv	Saate pikkus minutites
Eesti Ekspressi ajakirjanik	18.01.2017 – 15.02.2017	25.01.2017 – 31.01.2017	26.jaan	"XXX"	Linnahall	Vaadeldav ajakirjanik	3	1	15:15
*ajakirjanduslik staaž 10 - 15 aastat			01.veebr	"XXX"	Tehtud lugu	Vaadeldav ajakirjanik	2	0	14:03

Tabel 4: Eesti Ekspressi *Facebook Live* videod

	Vaadeldav periood	Päeviku täitmise periood	Video ilmunise kuupäev	Pealkiri	Teema	Osalejad	Allikad	Video pikkus
Eesti Ekspressi ajakirjanik	4.01.2017 – 01.02.2017	12.01.2017-19.01.2017	18.jaan	"Ilmusid selle nädala"	Lehes ilmunud lugud	Vaadeldav ajakirjanik	0	3:39
*ajakirjanduslik staaž 5 - 10 aastat								
Eesti Ekspressi ajakirjanik	18.01.2017 – 15.02.2017	25.01.2017 – 31.01.2017	25.jaan	"Ilmus meie armas E"	Lehes ilmunud lugud	Vaadeldav ajakirjanik	0	2:15
*ajakirjanduslik staaž 10 - 15 aastat								

Lisa 2: Intervjuu kava

Töömaht

1. Kuidas sa tavaliselt oma töö nädala peale ära jaotad? Kas sa jätad töö tegemise n-ö viimasele minutile või jaotad töö ära terve nädala peale?
2. Kui tihti tuleb ette, et tööd tuleb teha nädalavahetustel ja riiklikel pühadel?
3. Kas ja kui tihti pead tegema ületunde?
4. Kui palju tuleb kodus teha tööd? Näiteks õhtuti.
5. Mil määral tuleb tegeleda tegevustega, mis õigupoolest tööülesannete hulka ei kuulu? (teiste juhendamine, teiste tööde toimetamine)
6. Kui ei pea väljasõite tegema ja allikatega kohtuma, siis kui palju oled keskmiselt toimetuses koha peal?
7. Kas ja kuna peab toimetuses olema?
8. Kas toimetuse tööritm sobib sulle?
9. Mil määral oled rahul oma tööga?
10. Kas sa oled tundnud, et ajakirjanikutöö siiski ei sobi sulle? Miks? Ja millal oled mõelnud selle peale?
11. Kas sa näed töökohal arenguvõimalusi?
12. Millised on arenguvõimalused töökohal?

Stressorid (sh tähtaeg)

1. Mis on selle töö juures kõige väsitavam? Millised on tegurid, mis tekitavad pinget? (sõltumine toimetajast, küljendajast, fotograafist, allikast – ootamine)
2. Mis olukordadel on pinge kõige suurem?
3. Kuidas tähtaeg mõjutab töö tegemist? Kuidas tähtaeg sind mõjutab?

Veeb ja muud ajakirjanduslikud tegevused

1. Kas ja kui palju sa tegeled veebiga?
2. Kui palju võtavad aega veeb ja *Podcastid*?

3. Kuidas on teil tööjaotus lahendatud, kui asi puudutab veebimeediat?
4. Missugustest lugudest/ kust tulnud lugudest koosneb teie veebilehekülg?
5. Kes tegelevad sotsiaalmeediaga?
6. Kas kõigil ajakirjanikel on kohustus vastata sotsiaalmeedias lugejate postitustele või on see vaba valik?
7. Eesti Ekspress: Kes teevad peamiselt lugude juurde ning lugusid tutvustavaid videot?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kadri Külaots (sünnikuupäev: 27. november 1992)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Nädalalehe ajakirjanike tööruutid ning stress Eesti Ekspressi ja Maalehe näitel“

mille juhendaja on Signe Ivask

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 02. mai 2017